

O PÁNU A VÍŘE

EMANUEL SWEDENBORG

1763

2004

2005

www.andele-nebe.cz
www.vesmirni-lide.cz

Z latinských originálů:
Doctrina Novae Hierosolymae de Domino
Doctrina Novae Hierosolymae de Fide

Překladatelská poznámka

Vychází za finančního přispění Swedenborg Publishers International a General Church of the New Jerusalem

Tato kniha obsahuje dvě ze Swedenborgových „nauk pro Nový Jeruzalém“, vydaných původně v Amsterdamu v roce 1763.

Nauku *O Pánu* poprvé přeložil do českého jazyka Jaroslav Imanuel Janeček v Praze roku 1938. Tento nový český překlad je pořízen z latinského originálu *Doctrina Novae Hierosolymae de Domino* (vydání z roku 1834) a čerpá také z anglického a českého překladu tohoto díla (*The Doctrine of the New Jerusalem concerning the Lord*, přel. John Faulkner Potts. New York, Swedenborg Foundation, 1984; *Nauka Nového Jeruzaléma o Pánu*, přel. Jaroslav Imanuel Janeček. Praha, 1938.).

Nauku *O víře* poprvé přeložil do češtiny Jaroslav Imanuel Janeček. Následující překlad je pořízen z latinského originálu *Doctrina Novae Hierosolymae de Fide* (vydání z roku 1835) a čerpá také z anglického překladu tohoto díla (*The Doctrine of the New Jerusalem concerning the Faith*, přel. John Faulkner Potts. New York, Swedenborg Foundation, 1984).

Poznámka k překladům biblických pasáží:

Při překladu biblických pasáží jsem vycházela z ekumenického znění Bible. Toto znění jsem použila vždy, shoduje-li se s vlastním Swedenborgovým překladem; v případě odlišností či krácení textu Swedenborgem jsem sledovala Swedenborgův překlad či interpretaci; v případě závažnějších odlišností obou textů (ústící ve změnu významu) je tato skutečnost uvedena v poznámce.

Text v hranatých závorkách je doplněním překladatele.

Část 1

O PÁNU

(1)

Celé Písmo svaté pojednává o Pánu; Pán je Slovo

(1)

U Jana čteme:

Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo byl Bůh. To bylo na počátku u Boha. Všechno povstalo skrze Ně a bez Něho nepovstalo nic, co jest. V Něm byl život a život byl světlo lidí. To světlo ve tmě svítí a tma je nepohltila. A Slovo stalo se tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy. (J 1, 1-5.14)

Světlo přišlo na svět, ale lidé si zamilovali více tmu než světlo, protože jejich skutky byly zlé. (J 3,19)

Dokud máte světlo, věřte ve světlo, abyste se stali syny světla, (já jsem přišel na svět jako světlo, aby nikdo, kdo ve Mne věří, nezůstal ve tmě. (I 13,36.46)

Z těchto pasáží vysvítá, že Pán je Bůh od věčnosti a že tento Bůh je onen Pán, který se narodil ve světě. Bylo totiž řečeno, že *Slovo bylo u Boha a to Slovo bylo Bůh*; dále, že *vše povstalo skrze Ně a bez Něho nepovstalo nic, co je*; a dále, že *Slovo se stalo tělem a že je lidé spatřili*.

V církvi lidé běžně nevědí, proč se Pán nazývá Slovem. Nazývá se jím proto, že Slovo znamená Božskou Pravdu neboli Božskou Moudrost, a Pán je Božská Pravda sama neboli Božská Moudrost sama. Proto se také nazývá Světlem, o kterém se píše, že přišlo na svět.

Protože Božská Moudrost a Božská Láska tvoří jeden celek, který byl v Pánu od věčnosti, praví se: *V Něm byl život a život byl světlo lidí*. Život je Božská Láska a Světlo je Božská Moudrost. Jde o jednotu, která se rozumí slovy: *Na počátku bylo Slovo u Boha a to Slovo byl Bůh*, neboť moudrost spočívá v lásce a láska v moudrosti.

Podobně se praví u Jana i jinde: *Oslav Mne, Otče, u Sebe samého slávou, kterou jsem měl u Tebe, dříve než byl svět. (J 17,5)* U Sebe samého je totéž jako v Sobě samém - proto se také praví, že Bůh byl Slovo, a jinde, že Pán je v Otci a Otec v Pánu; dále, že Otec a On jsou jedno.

Jelikož tedy Slovo je Božská Moudrost Božské Lásky, plyne z toho, že On je Jehovah¹⁾ Sám, tedy Pán, skrze Něž povstalo vše, co je, neboť vše je stvořeno z Božské Lásky skrze Božskou Moudrost.

(2)

Že jde o totéž Slovo, které bylo zjeveno skrze Mojžíše, proroky a evangelisty, může být zřejmé z toho, že jde o samu Božskou Pravdu, z níž pochází veškerá moudrost andělů a duchovní inteligence lidí. Totéž Slovo, které mají lidé ve světě, mají totiž také andělé v nebi; u lidí ve světě je však přírodní, zatímco u andělů v nebi je duchovní. A jelikož jde o Božské Slovo, je to také Božství vycházející, které nejenom vychází z Pána, ale je Pánem samým.

Protože tedy Slovo je Pán, bylo v celku i v jednotlivostech napsáno pouze o Něm. Od *Izajáše* až k *Malachiáši* se v něm nevyskytuje nic, co by nepojednávalo o Pánu nebo v opačném smyslu o tom, co je proti Němu. O tom doposud nikdo nevěděl; každý to však může pochopit, když si jen tuto skutečnost uvědomí a když na to bude při čtení Slova myslet - zejména pokud ví, že Slovo nemá pouze přírodní smysl, ale také smysl duchovní, a že v tomto smyslu jména osob a míst označují něco o Pánu, a proto i o nebi a církvi od Něj, nebo něco opačného.

Jelikož celé Slovo a každá jednotlivost v něm pojednávají o Pánu a tímto Slovem je Pán, neboť je Božskou Pravdou, je zřejmé, proč se praví: *A Slovo stalo se tělem a přebývalo mezi námi, a spatřili jsme Jeho slávu. A také: Dokud máte světlo, věřte ve světlo, abyste se stali syny světla. Já jsem přišel na svět jako světlo, kdo ve Mne věří, nezůstane ve tmě.* Světlem je Božská Pravda, tedy Slovo. Proto i v dnešní době každý, kdo se obrací pouze k Pánu, když čte Slovo, a modlí se k Němu, je ze Slova osvícen.

(3)

Řekněme si stručně, co se obecně i v jednotlivostech praví o Pánu ve všech prorocích Starého zákona od *Izajáše* až po *Malachiáše*.

I. Pán přišel na svět, když se čas naplnil. To bylo tehdy, když Jej Židé již více nepoznávali a když už proto nezůstalo nic, co tvoří církev. Kdyby tehdy Pán nepřišel na svět a nezjevil se, člověk by zahynul věčnou smrtí. On Sám praví u Jana: *Jestliže neuvěříte, že Já jsem, zemřete ve svých hříších.* (J 8,24)

II. Pán přišel na svět, aby vykonal poslední soud, a tím si podrobil tehdy vládnoucí pekla, což se dělo skrze boje neboli pokušení dopuštěná na Jeho lidství od matky a Jeho neustálými vítězstvími nad nimi. Kdyby pekla nepřemohl, žádný člověk by nemohl být spasen.

III. Pán přišel na svět, aby oslavil Své lidství, tedy aby je spojil s Božstvím, které v Něm bylo již od početí.

IV. Pán přišel na svět, aby založil novou církev, která by Jej uznávala za Vykupitele a Spasitele a skrze lásku a víru v Něj docházela vykoupení a spasení.

V. Zároveň uspořádal nebe tak, aby tvořilo jeden celek s církví.

VI. Utrpení na kříži bylo posledním bojem neboli pokušením, kterým završil Své vítězství nad pekly a plně oslavil Své lidství.

Připravované pojednání *O Písmu svatém* ukáže, že Slovo pojednává právě o těchto tématech.

(4)

Na potvrzení, že tomu tak opravdu je, chci v první kapitole tohoto spisu uvést ty pasáže ze Slova, jež obsahují výrazy *onen den*, *v onen den* a *v onen čas*, kde se dnem a časem rozumí Pánův příchod.

U Izajáše:

I stane se v posledních dnech, že se hora Hospodinova domu bude tyčit nad vrcholy hor. V onen den bude vyvýšen jedině Hospodin. Neboť den Hospodina zástupů přijde na každou pýchu a povýšenost. V onen den člověk zavrhne své bužky stříbrné i zlaté. (Iz 2,2.11.12.20)

V onen den odejme Panovník okrasu. (3,18)

V onen den bude výhonek Hospodinův chloubou a slávou. (4,2)

V onen den bude proti Němu zvučet; pohlédne-li kdo na zemi, hle, skličující temnota; světlo ztemni ve zříceninách. (5,30)

V onen den hvizdem přivolá Hospodin mouchy z delty řeky egyptské.

V onen den je bude Panovník stříhat na přechodech řek. V onen den je oživí. V onen den bude na všech místech bodláčí a křoví. (7,18.20-23)

Co si počnete v den navštívení, který přijde? V onen den se Izrael bude spoléhat na Hospodina, Svatého Izraelského v pravdě. (10,3.20)

V onen den budou národy vyhledávat kořen Jišajův, vztyčený jako korouhev lidu, a místo Jeho odpočinutí bude slavné. Zejména v onen den vyhledá Panovník pozůstatek svého lidu. (11,10.11)

V onen den řekneš: „Vzdávám Tobě chválu, Hospodine!“ V onen den řeknete: „Chválu vzdejte Hospodinu a vzývejte Jeho jméno!“ (12,1.4)

Blízko je den Hospodinův, přijde jako zhouba od Sadaje. Hle, přichází den Hospodinův, nelítostný, s prchlivostí a planoucím hněvem. Otřesu totiž nebesy a země se pohne ze svého místa v den Jeho planoucího hněvu. Jeho čas se přiblížil a přichází, Jeho dny nebudou prodlévat. (13,6.9.13.22)

V onen den vybledne Jákobova sláva. V onen den vzhlédne člověk k tomu, který ho učinil, a jeho oči budou patřit k Svatému Izraele. V onen den budou jeho záštitná města jako opuštěná místa v lese. (17,4.7.9)

Obyvatelé ostrova v onen den řeknou: „Hle, naše očekávání.“ (20,6)

V onen den bude v egyptské zemi pět měst hovořících kanaánským jazykem. V onen den bude mít Hospodin oltář uprostřed egyptské země.

V onen den povede stezku z Egypta do Asýrie, a Izrael bude uprostřed země. (19,18.19.23.24)

Den poděšení a pošlapání a zmatení, den Panovníka Hospodina zástupů. (22,5.11)

V onen den Hospodin navštíví²⁾ nebeský zástup na výšině i pozemské krále na zemi. Po mnohých dnech pak budou navštíveni. Zardi se luna, zastydí se slunce. (24,21-23)

V onen den Hospodin řekne³⁾ „Hle, to je náš Bůh. V Něho jsme skládali naději a On nás vysvobodil.“ (25,9)

V onen den se bude zpívat v judské zemi tato píseň: „Mocné je naše město!“ (26,1)

V onen den Hospodin navštíví svým mečem. V onen den odpovězte Mu vinice čistého vína.⁴⁾ (27.1.2.12.13)

V onen den se Hospodin zástupů stane ozdobnou korunou a věncem (28,5)

I uslyší v onen den hluší slova knihy a oči slepých prohlédnou z temnoty (29,18)

Budou potůčky tekoucích vod v den velkého vraždění, kdy padnou věže, a bude světlo luny jako světlo slunka, v den, kdy Hospodin ováže zlomeniny lidu svého. (30,25.26)

V onen den každý zavrhne své bůžky stříbrné i zlaté. (31,7) Den Hospodinovy pomsty, rok Jeho odplaty. (34,8)

Dolehne na tebe obojí v jediném dnu, bezdětnost i vdovství. (47,9)

Můj lid pozná Mé jméno v onen den, že to jsem Já, kdo prohlašuji: „Tu jsem.“ (52,6)

Hospodin Mě pomazal k tomu, vyhlásit rok Hospodinovy přízně, den pomsty našeho Boha, potěšit všechny truchlící. (61,1.2)

Den pomsty v Mém srdci, nastal rok pro Mé vykoupené. (63, 4)

U Jeremjáše:

V oněch dnech nebude se už říkat: „Schrána smlouvy Hospodinovy“.

V onen čas nazvou Jeruzalém Hospodinovým trnem. V oněch dnech půjde dům judsky k domu Izraelovu. (3,16.17.18)

V onen den zhyne srdce krále i velmožů, kněží a proroci budou trnout. (4,9)

Hle, přicházejí dny, kdy země bude obrácena v trosky. (7,32)

Padnou s padajícími v den navštívení jejich. (8,12)

Přicházejí dny, kdy navštívím všechny, kteří se obřezávají. (9,25)

V čase jejich navštívení zhynou. (10,15)

Nikdo po nich nezůstane, neboť uvedu na ně zlé věci v roce jejich navštívení. (11,23)

Hle, přicházejí dny, kdy se už nebude více hovořit. (16,14)

Obrátím se k nim zády, a ne tváří, v den jejich záhuby. (18,17) Hle, přicházejí dny, kdy uvedu toto místo ve zpustošení. (19,6)

Hle, přicházejí dny, kdy Davidovi vzbudím výhonek spravedlivý, který kralovat bude jako král. V jeho dnech dojde Judsko spásy a Izrael bude přebývat v bezpečí. Proto hle, přicházejí dny, kdy se už nebude více hovořit. Přivedu na ně zlo v rok navštívení jejich. V posledních dnech to pochopíte. (23,5-7.12.20)

Hle, přicházejí dny obrácení. Běda, bude to veliký den, bez obdoby.

V onen den polámu jeho a zpřetrhám pouta. (30,3.7.8)

Už tu je den, kdy zavolají hlídači na Efrajimském pohoří: „Vzhůru, vydejme se na Sión k Hospodinu, svému Bohu. Hle, přicházejí dny, kdy uzavřu novou smlouvu. Hle, přicházejí dny, kdy toto město bude opět vystavěno pro Hospodina. (31,6.27.31.38)

Hle, přicházejí dny, kdy splním to dobré slovo. V oněch dnech a v onen čas způsobím, aby Davidovi vyrašil výhonek spravedlivý. V oněch dnech dojde Judsko spásy. (33.14-16)

Způsobím, že dojde na má slova o tomto městě; bude to ke zlému onoho dne. Ale Tebe v onen den vysvobodím. (39,16.17)

Onen den bude dnem pomsty pro Panovníka, Hospodina zástupů, vykoná pomstu na svých protivnících. 1 na ně přijde den jejich zhouby v čas navštívení jejich. (46,10.21)

Přijde den zhouby. (47,4)

Uvedu na něj rok navštívení. Ale v posledních dnech jej vyvedu ze zajetí.⁵⁾ (48,44.47)

Zhoubu uvedu na ně v čas jejich navštívení, jeho mládenci padnou na jeho prostranstvích a všichni jeho bojovníci v onen den zajdou. Ale v posledních dnech je vyvedu ze zajetí.⁵⁾ (49,8.26.39)

V oněch dnech a v onen čas přijdou Izraelci spolu s Judejci a budou hledat Hospodina, Boha svého. V oněch dnech a v onen čas bude hledána Izraelova nepravost, ale žádná nebude. Běda jim, neboť přichází jejich den, čas jejich navštívení. (50,4.20.27)

Jsou přelud, podvodný výtvar, v čas navštívení jejich zhynou. (51,18)

U Ezechiela:

Přichází konec, konec přichází, přichází na tebe ráno.⁶⁾ Přichází čas, blízky je den zmatku. Hle, ten den, hle, přišel! Přišlo jitro. Rozkvetla

hůl.⁷⁾ Vypučela zpučnost. Přichází den, přichází čas na všechn dav jejich. V den Hospodinovy prchlivosti je jejich stříbro a zlato nevysvobodí. (7,6.7.10.12.19)

Pravili o prorokovi: „Vidění, které on vidí, se splní za mnoho dnů; on prorokuje pro vzdálené časy.“ (12,27)

Neobstojí v boji v den hněvu Hospodina. (13,5)

Ty, bídny svěvolníku, izraelský kníže, jehož den nadchází v čase, kdy nepravost spěje ke konci. (21,30)

Je to město prolévající krev ve svém středu, přichází jeho čas. Přiblížily se tvé dny a docházejí tvá léta. (22,3.4)

Zdali jim v ten den nevezmu jejich záštitu? V onen den k tobě přijde jeden z těch, kdo vyvážnou, a podá zprávu. V onen den se ti otevrou ústa v přítomnosti toho, kdo vyvázl. (24,25-27)

V onen den způsobím, že vyraší roh domu izraelského. (29,21)

Kvílejte, ach, ten den ! Neboť blízko je den, blízko je den Hospodinův; den oblaku, čas národů. V onen den vyjdou ode mne poslové. (30,2.3.9)

V den, kdy sestoupíš do podsvětí. (31,15)

Vyhledám své stádo, v den, kdy bude uprostřed tvých ovcí, a vysvobodím je ze všech míst, kam byly rozptýleny v den oblaku a mráкотy. (34,11.12)

V den, kdy vás očistím ode všech vašich nepravostí. (36,33)

Prorokuj a řekni: „Což se nedozvíš v onen den, že Izrael, můj lid, sídlí v bezpečí? Na sklonku dnů tě přivedu do své země. V onen den, v den, kdy přitáhne Góg na zemi. V rozhořčení mém, v den rozhořlení mého, jistojistě přijde v onen den na izraelskou zemi velké zemětřesení. (38,14.16.18.19)

Hle, to je ten den, o němž jsem mluvil. Onoho dne se stane, že určím Gógovi místo pro hrob v Izraeli. I pozná dům izraelský, že já Hospodin jsem jejich Bůh od onoho dne až dosud. (39,8.11.22)

U Daniela:

Bůh v nebesích odhalil tajemství, co se stane v posledních dnech. (2,28)

Nadešla doba a království dostali do držení svatí. (7,22)

Pochop, že to vidění se týká doby konce. Řekl: „Hle, sdělím ti, co se stane v posledním hrozném hněvu, neboť to se týká konce času. Vidění o večerech a jitrech je pravdivé. Ty pak podrž to vidění v tajnosti, neboť se uskuteční za mnoho dnů. (8,17.19.26)

Přišel jsem, abych tě poučil o tom, co potká tvůj lid v posledních dnech, neboť vidění se týká těchto dnů. (10,14)

Prozíraví budou zkoušeni, tříbeni a běleni pro dobu konce, totiž do jistého času. (11,35)

V oné době povstane Mikael, velký ochránce, a bude stát při synech tvého lidu. Bude to doba soužení, jaké nebylo od vzniku národa. V oné době bude vyproštěn tvůj lid, každý, kdo je zapsán v Knize. (12,1)

A ty, Danieli, udržuj ta slova v tajnosti a zapečeť tu knihu až do doby konce. Od doby, kdy bude odstraněna každodenní oběť a vztyčena pustošící ohyzdnost pustošitele, uplyne tisíc dvě stě devadesát dní. Na konci dnů povstaneš ke svému údělu. (12,4.9.11.13)

U Ozeáše:

Učiním konec království izraelského domu. Stane se v onen den, že přelomím Izraelovo lučiště. Veliký bude den Izraele. (1,4.5.11)

V onen den budeš volat: „Můj muži“. V onen den pro ně uzavřu smlouvu.

V onen den je vyslyším. (2,16.18.21)

Potom se však izraelští synové obrátí a budou hledat Hospodina, svého Boha, i svého krále Davida v posledních dnech. (3,5)

Pojďme, vraťme se k Hospodinu, po dvou dnech nám vrátí život, třetího dne nám dá povstat, a my před Ním budeme žít. (6,1.2)

Přišly dny navštívení, přišly dny odvety. (9,7)

U Jóela:

Běda, ten den ! Blízko je den Hospodinův ! Přivalí se jako zhouba od Šadaje⁸⁾ (1,15)

Přichází den Hospodinův. Je blízko den tmy a temnot, den oblaku a mrákoty. Hospodinův den je veliký a přehrozný! Kdo mu odolá ? (2,1.2.11)

Rovněž na otroky a otrokyně vyleji v oněch dnech svého ducha. Slunce se zastře tmou a měsíc krví, dříve než přijde den Hospodinův, veliký a hrozný. (2,29.30)

V oněch dnech a v onom čase shromáždím všechny národy. Den Hospodinův je blízko. A stane se v onen den, že z hor bude kanout mladé víno. (3,1.2.14.18)

U Abdiáše:

V onen den vyhubím z Edómu mudrce. Jen se nad nimi nevesel v den jejich záhuby, v den jejich soužení. Neboť blízko je den Hospodinův proti všem národům. (v. 8.13.15)

U Amose:

I zmužilý svým srdcem v onen den uteče nahý. (2,16)

V den, kdy budu trestat Izraele za jeho nevěrnosti. (3,14)

Běda těm, kdo touží po dni Hospodinově ! K čemu vám bude den Hospodinův? Bude tmou, a ne světlem! Což není den Hospodinův tmou, a ne světlem, temnotou bez jasu? (5,18.20)

V onen den se obrátí chrámové zpěvy v kvílení. V onen den způsobím, že slunce zapadne v poledne, tmou zahalím zemi za jasného dne. V onen den budou omdlávat žízní krásné panny i jinoši. (8,3.9.13)

V onen den postavím rozpadlý Davidův stánek. Hle, přicházejí dny, kdy z hor bude kanout mladé víno. (9,11.13)

U Micheáše:

V onen den strhne se žalostné bědování: „Přišla na nás záhuba !" (2,4)

I stane se v posledních dnech, že se hora Hospodinova domu bude tyčit nad vrcholy hor. V onen den se ujmu chromé. (4,1.6)

V onen den vyhladím tvé koně a zničím tvé vozy. (5,9)

Přichází den tvých zvědů,⁹⁾ tvého navštívení. To bude den budování tvých zdí: bude to den, kdy přijde až k tobě. (7,4.11.12)

U Abakuka:

Vidění už ukazuje k určitému času, míří neomylně k cíli; prodlévá-li, vyčkej, neboť přijde zcela jistě, zadržet se nedá. (2,3)

Hospodine, uprostřed let konej své dílo, uprostřed let uveď je v známost. Bůh přijde.¹⁰⁾ (3,2.3)

U Sofoniáše:

Den Hospodinův je blízko ! V den Hospodinovy oběti navštívím velmože i královské syny. V onen den se ozve úpění. V té době prohledám Jeruzalém se svítilnami. Veliký den Hospodinův je blízko. Onen den bude dnem prchlivosti, dnem soužení a tísně, dnem ničení a zkázy, dnem tmy a temnot, dnem oblaku a mráкотy, dnem polnice a válečného ryku. V den Hospodinovy prchlivosti bude pozřena celá země, a učiní náhlý konec všem obyvatelům země. (1,7-10.12.14-16.18)

Dříve než nás¹¹⁾ stihne den Hospodinova hněvu. Snad se skryjete v den Hospodinova hněvu. (2,2.3)

A tak Mě očekávejte v den, kdy povstanu ke kořisti, neboť rozsudek je Můj. V onen den se už nemusíš stydět za žádné své skutky. V onen den bude Jeruzalému řečeno: „Neboj se." Já si to v onen čas vyřídím se všemi, kdo tě pokořují. V onen čas vás přivedu, v ten čas vás shromáždím, neboť dám vám jméno a chválu. (3,8.11.16.19.20)

U Zacharjáše:

Odklidím nepravost této země v jediném dni. Onoho dne pak pozvete jeden druhého pod vinnou révu a pod fíkovník. (3,9.10)

V onen den se mnoho národů přidruží k Hospodinu. (2,11)

V oněch dnech se chopí deset mužů cípu roucha jednoho Judejce. (8,23) Hospodin, jejich Bůh, v onen den zachrání svůj lid jako stádo. (9,16) Smlouva byla onoho dne zrušena. (11,11)

V onen den učiním Jeruzalém vzpěračským balvanem pro všechny národy. V onen den všechny koně raním ztrnutím.¹²⁾ V onen den učiním judské pohlaváry podobné ohni hořícímu ve dřevu. V ten den bude Hospodin chránit obyvatele Jeruzaléma. V onen den vyhledám všechny národy.

V onen den se bude v Jeruzalémě rozléhat nářek. (12,3.4.6.8.9.11)

V onen den vytryskne pro dům Davidův i pro obyvatele Jeruzaléma pramen. V onen den vyhladím ze země jména model. V onen den budou proroci zahanbeni. (13,1-4)

Hle, přichází den Hospodinův. V onen den stanou jeho nohy na hoře Olivové. V onen den nebude světlo ani třpyt. A nastane den jediný, známý jen Hospodinu, kdy nebude den ani noc; i za večerního času bude světlo.

V onen den poplynou z Jeruzaléma živé vody. V onen den bude Hospodin jediný a jeho jméno jediné. V onen den způsobí Hospodin veliký zmatek.

V onen den bude na zvoncích koní nápis: „Svatý Hospodinu“. A nebude už Kananejce¹³⁾ v domě Hospodina v onen den. (14,1.4.6-9,13,20.21)

U Malachiáše:

Kdo však snese den Jeho příchodu ? Kdo obstojí, až On se ukáže ? Aby byli v den, který připravuji. Mým vlastnictvím. Hle, přichází ten den hořící jako pec. Hle, posílám k vám proroka Elijáše dříve než přijde den Hospodinův veliký a hrozný. (3,2.17.19.23)

U Davida:

V jeho dnech rozkvete spravedlivý, bude hojný pokoj, a panovat bude od moře až k moři, od řeky až do dálav země. (Ž 72,7.8)

A na dalších místech.

(5)

V těchto pasážích se dnem a časem rozumí Pánův příchod: dnem nebo časem tmy, mlhy, temnoty, časem bez světla, zničením, obtížemi konce a záhubou se rozumí Pánův příchod v době, kdy lidé již neznali Pána, a proto již nezbylo nic, co tvoří církev. Ukrutným a hrozným dnem, dnem vzplanutí, hněvu, zmatku, navštívení, obětí, odplaty, nesnázi, války a křiku se rozumí Pánův příchod k soudu. Dnem, kdy Hospodin sám bude vyvýšen, kdy bude On jediný a Jeho jméno jediné, kdy výhonek Hospodinův bude k ozdobě a ke slávě, kdy spravedlivý bude kvést, kdy On vyhledá Své stádo, kdy učiní novou smlouvu, kdy z hor bude kanout mladé víno a kdy z Jeruzaléma poplyne živá voda, kdy lidé budou vzhlížet k izraelskému Bohu a mnohé podobné věci znamenají Pánův příchod při obnovení nové církve, jež Ho bude uznávat za Vykupitele a Spasitele.

(6)

Je možno připojit ještě další místa, jež hovoří o Pánově příchodu zřetelněji. Jsou to následující:

Hle, panna počne a porodí syna a dá mu jméno S námi je Bůh. (Iz 7,14; Mt 1,22.23)

Neboť se nám narodí dítě, bude nám dán syn, na jehož rameni spočine vláda a bude mu dáno jméno: „Divuplný, Rádce, Bůh, Bohatýr, Otec věčnosti, Kníže pokoje.“ Jeho vladařství se rozšíří a pokoj bez konce spočine na trůně Davidově a na jeho království. Upevní je právem a spravedlností od toho času až navěky. (Iz 9.6,7)

I vzejde proutek z pařezu Jišajova a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce. Na něm spočine duch Hospodinův; duch moudrosti a rozumnosti, duch rady a síly. Jeho bedra budou opásaná spravedlností a jeho boky přepásá pravda.¹⁴⁾ V onen den budou národy vyhledávat kořen Jišajův, vztyčený jako korouhev lidu, a místo Jeho odpočinutí bude slavné. (Iz 11,1.2.5.10)

Pošlete beránka Vládce země od skály až k poušti, k hoře síónské dcery. Trůn je upevněn milosrdenstvím a sedí na něm v Davidově stanu Ten, jenž soudí v pravdě, vyhledává právo a uplatňuje spravedlnost¹⁵⁾ (Iz 16, 1.5)

V onen den se bude říkat: „Hle, to je náš Bůh. V Něho jsme skládali naději, že nás spasí. Je to Hospodin, v Něhož jsme skládali naději, budeme jásat a radovat se z Jeho spasení.“ (Iz 25,9)

Hlas volajícího v poušti: „Připravte cestu Hospodinu ! Vyrovnajte na pustině stezku pro Našeho Boha ! Neboť zjeví se Hospodinova sláva a všechno tvorstvo Ho společně spatří. Hle, Panovník Hospodin přichází s mocí, Jeho paže se ujme vlády. Hle, Svoji mzdu má s sebou; jako pastýř pase své stádo. (Iz 40,3.5.10.11)

Můj vyvolený, v němž Má duše našla zalíbení. Já Hospodin jsem Tě povolal ve spravedlnosti, a dám Tě za smlouvu lidu a za světlo národům, abys otvíral slepé oči, abys vyváděl vězně z žaláře, z věznic ty, kdo sedí v temnotě. Já jsem Hospodin, to je Mé jméno, Svou slávu nikomu jinému nedám. (Iz 42,1.6-8)

Kdo uvěřil naší zprávě ? Nad kým se zjevila paže Hospodinova? Neměl vzhled, viděli jsme Ho, ale byl tak nevzhledný. Naše nemoci nesl a naše bolesti na Sebe vzal. (Iz 53.1 do konce)

Kdo to přichází z Edómu, kdo v rouchu rudém jde z Bostry, krácející ve Své velké síle? Já právem vyhlašuji, že na vítězství stačím: neboť den pomsty v srdci Mém, nastal rok pro Mé vykoupené. Proto se jim stal Spasitelem. (Iz 63,1-8)

Hle, přicházejí dny, kdy Davidovi vzbudím výhonek spravedlivý. Kralovat bude jako král a šťastně se mu povede¹⁶⁾ a bude v zemi uplatňovat právo a spravedlnost. A nazvou ho tímto jménem: „Hospodin - naše spravedlnost“. (Jr 23,5.6; 33,15.16)

Rozjášej se, síjónská dcero, dcero jeruzalémská, propukni v hlahol! Hle, přichází k tobě tvůj Král, spravedlivý a zachráněný, rozhlašující pokoj národům. Jeho vláda bude od moře k moři, od řeky až do dálav země. (Za 9,9.10)

Plesej a raduj se, síónská dcero, neboť už přicházím a budu bydlet uprostřed tebe. V onen den se mnoho národů přidruží k Hospodinu a stanou se Mým lidem. (Za 2,14.15)

A ty, Betléme efratský, ačkoli jsi nejmenší mezi tisíci judskými národy, z tebe mi vzejde Ten, Jenž bude vládcem v Izraeli, Jehož původ je odpradávná, ode dnů věčných. I postaví se a bude je pást v Hospodinově síle. (Mi 5,1.3)

Hle, posílám Svého anděla,¹⁷⁾ aby připravil přede Mnou cestu. I vstoupí nenadále do Svého chrámu Pán, kterého hledáte, anděl smlouvy, po němž toužíte. Hle, On přichází. Kdo však snese den Jeho příchodu? Hle, posílám k vám proroka Elijáše dříve než přijde den Hospodinův veliký a hrozný. (Mal 3,1.2.23)

Viděl jsem, hle, s nebeskými oblaky přicházel jakoby Syn člověka. A byla mu dána vladařská moc, sláva a království, a uctívají Ho všichni lidé různých národností a jazyků. Jeho vladařská moc je věčná, která nepomine, a Jeho království nebude zničeno. Všechny vladařské moci Ho budou uctívat a poslouchat. (Da 7,13.14.27)

Sedmdesát týdnů je stanoveno tvému lidu a tvému svatému městu, než budou dovršena přestoupení, k zapečetění vidění a proroctví a k pomazání svatyně svatých. Věz a pochop! Od vyjití slova o navrácení a vybudování Jeruzaléma až k Mesiáši, knížeti¹⁸⁾ uplyne sedm týdnů. (Da 9,24.25)

I na moře vložím Jeho ruku a Jeho pravici na řeky. On zvolá ke Mně: „Tys můj Otec, můj Bůh, Moje spásná skála," a Já Ho učiním prvorozeným, nejvyšším nad králi země. Jeho potomstvu dám trvat navěky, jeho trůnu po všechny dny nebes. (Ž 89,26-28.30)

Výrok Hospodinův mému Pánu: „Sed' po mé pravici, dokud Ti nepoložím Tvé nepřátele za podnoží k nohám. Hospodin vztáhne žezlo Tvé moci ze Siónu. Panuj uprostřed Svých nepřátel ! Ty jsi kněz navěky podle Malkisedekova řádu." (Ž 110,1.2.4; Mt 22,44; L 20,41)

Já jsem ustanovil Svého krále na Sijónu, na Své svaté hoře! Přednesu rozhodnutí, Hospodin Mi řekl: „Ty jsi Můj Syn, já jsem Tě dnes zplodil. Národy Ti předám do dědictví, v trvalé vlastnictví i dálavy země. Líbejte Syna, ať se nerozhněvá, ať na cestě nezhyne. Blaze všem, kteří se k Němu utíkají ! (Ž 2,6-8.12)

Jen maličko jsi Ho omezil, že není roven andělům, korunoval jsi Ho však slávou a důstojností. Svěřil jsi Mu vládu nad dílem Svých rukou, všechno jsi Mu položil pod nohy. (Z 8,6.7)

Hospodine, rozpomeň se na Davida, jak se zapřísáhl Hospodinu, zavázal se slibem Silnému Jakobovu: „Nevejdu do stanu svého domu, nevstoupím na své lože, očím nedopřeji spánku ani víčkům podřimnutí, dokud nenaleznu Hospodinu místo, příbytek Silnému Jakobovu! A hle, v Efratě jsme o Něm¹⁹⁾ uslyšeli, našli jsme Ho na poli lesním.²⁰⁾ Vstoupíme do Jeho příbytku, skloníme se před podnožím Jeho nohou. Tvoji kněží ať obléknou spravedlnost, Tvoji věrni ať plesají. (Ž 132,1-9)

(7)

Ze celé Písmo svaté pojednává výlučně o Pánu, bude ještě zřetelněji vidět ze spisů, jež budou následovat, zejména z pojednání *O písmu svatém*. Pouze na této skutečnosti spočívá svatost Slova; vypovídají o tom následující slova knihy *Zjevení*: „Svědectví o Ježíšovi je duch proroctví." (Zj 19,10)

Výrok, že Pán naplnil celý Zákon, znamená, že naplnil celé Slovo

(8)

V dnešní době mnozí lidé věří, že výrokem o Pánu, že naplnil zákon, se myslí, že naplnil všechna přikázání desatera, a tak se stal Spravedlností, a že skrze viru v tento čin ospravedlnil lidi ve světě. To však není skutečný význam tohoto výroku. Ve skutečnosti se jím míní, že Pán naplnil vše, co se o Něm píše v zákonu a v prorocích, tedy v celém Písmu svatém, neboť to pojednává pouze o Něm (jak bylo řečeno výše). Důvod, proč si mnozí mysleli něco jiného, spočívá v tom, že nezkoumali Písmo a neuvědomili si, co se v něm míní výrazem Zákon. V úzkém slova smyslu se tam Zákonem označuje deset přikázání desatera; v širším slova smyslu vše, co sepsal Mojžíš ve svých pěti knihách; a v nejširším smyslu je jím celé Slovo. Je známou skutečností, že v úzkém slova smyslu Zákon označuje deset přikázání desatera.

(9)

Že v širším smyslu se Zákonem chápe vše, co sepsal Mojžíš ve svých pěti knihách, vysvětluje z následujících pasáží.

U Lukáše:

Abraham odpověděl bohatému člověku v pekle: „Mají Mojžíše a Proroky, ať je poslouchají! Neposlouchají-li Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.“ (16,29,31)

U Jana:

Filip řekl Natanaelovi: „Nalezli jsme toho, o Němž psal Mojžíš v Zákoně i proroci.“ (1,45)

U Matouše:

Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. (5,17)

Všichni proroci i Zákon prorokovali až po Jana. (11,13)

U Lukáše:

Zákon a Proroci až do Jana; od té chvíle se zvěstuje království Boží. (16,16)

U Matouše:

Jak byste chtěli, aby lidé jednali s vámi, tak vy ve všem jednejte s nimi; v tom je celý Zákon i Proroci. (7,12)

Ježíš mu řekl: „Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem a celou svou duší a miluj svého bližního jako sám sebe. Na těchto dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci. (22,37.39.40)

V těchto pasážích se Mojžíšem a Proroky i Zákonem a Proroky označuje vše, co se píše v Mojžíšových a prorockých knihách.

Ze se Zákonem specificky míní vše, co napsal Mojžíš, je dále zjevné z následujícího:

U Lukáše:

Když uplynuly dny jejich očišťování podle zákona Mojžíšova, přinesli Ježíše do Jeruzaléma, aby s Ním předstoupili před Hospodina - jak je psáno v zákoně Páně: „Vše, co je mužského rodu a otvírá život matky, bude zasvěceno Hospodinu” - a aby podle ustanovení zákona obětovali dvě hrdličky nebo dvě holoubata. A přinesli rodiče Ježíše do chrámu, aby splnili, co o dítěti předpisoval zákon. Vykonal pak vše řádně podle zákona Páně. (2,22-24.27.39)

V zákoně Mojžíš přikázal takové kamenovat. (8.5) Zákon byl dán skrze Mojžíše. (1.17)

Z toho vysvítá, že tam, kde je jmenován Zákon či Mojžíš, tam se pojednává o věcech popisovaných v Mojžíšových knihách. (Podobně viz Mt 8,4; Mk 10,2-4; 12,19; L 20,28.37; J 3,14; 7,19.51; 8,17; 19,7.)

Mojžíš zákonem také nazývá mnohé příkazy, jako například příkazy týkající se zápalné oběti (Lv 6,9; 7,37); obětí za hřích (Lv 6,25; 7,1-11); přídavné oběti (Lv 6,14); malomocenství (Lv 14,2); žárlivosti (Nu 5,29.30); řádu pro nazírá (Nu 6,13.21). Sám Mojžíš nazývá své knihy zákonem-

I napsal Mojžíš tento zákon a předal jej kněžím, Levitům, kteří nosili schránu Hospodinovy smlouvy, a přikázal jim: „Vezměte knihu tohoto zákona a uložte ji po straně schrány smlouvy Hospodina.” (Dt 21,9.11.26)

Byla uložena po straně schrány, neboť uvnitř schrány jsou kamenné desky, jež jsou zákonem v užším smyslu. Později byly Mojžíšovy knihy nazvány Knihou zákona:

Velekněz Chilkijáš řekl písaři Safanovi: „Nalezl jsem v Hospodinově domě knihu Zákona.” Když král uslyšel slova knihy Zákona, roztrhl své roucho. (2K 22,8.11; 23,24)

(10)

Že se Zákonem v nejširším smyslu míní celé Slovo, lze poznat z následujících pasáží:

*Ježíš jim řekl: „Ve vašem zákoně je přece psáno: „Řekl jsem: jste bohové.”” (J 10,34)
(To se uvádí v Žalmu 82,6.)*

*Zástup odpověděl: „My jsme slyšeli ze Zákona, že Kristus má zůstat na věky.” (J,12,34)
(To se uvádí v Žalmu 89,30; 110,4; u Daniela 7,14.)*

*Aby se naplnilo slovo napsané v jejich zákoně: „Nenáviděli Mě bez příčiny.” (J 15,25)
(To se uvádí v Žalmu 35,19.)*

Farizejové řekli: „Uvěřil v Něj někdo z předních mužů ? Jen tahle chátra, která nezná zákon.” (J 7, 48.49)

Spíše pomine nebe a země, než aby padla jediná čárka Zákona. (L 16,17) (Zde je Zákonem myšleno celé Písmo svaté.)

(11)

Rčení, že Pán naplnil celý Zákon, znamená, že naplnil celé Slovo, což je zřejmé z pasáží,

v nichž se uvádí, že Jím bylo naplněno Písmo a že vše bylo dokonáno - například na těchto místech:

Ježíš vešel do synagógy a povstal, aby četl z Písma. Podali Mu knihu proroka Izaiáše; otevřel ji a našel místo, kde je psáno: „Duch Hospodinův je nade Mnou; proto Mě pomazal, abych přinesl chudým evangelium a uzdravoval zkroušené srdcem; poslal Mne, abych vyhlásil zajatcům propuštění a slepým navrácení zraku, abych vyhlásil léto milosti Hospodinovy.“ Pak zavřel knihu a promluvil: „Dnes se splnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli.“ (L 4, 16-21)

Zkoumejte Písma; ta svědčí o Mně. (J 5,39)

Má se naplnit slovo Písma: „Ten, který se Mnou jí chléb, zvedl proti Mně patu.“ (J 13,18)

Žádný z nich nezhynul, kromě toho, který byl zavržen, aby se naplnilo Písmo. (J 17,12)

Tak se mělo naplnit slovo, které řekl: „Z těch, které jsi Mi dal, neztratil jsem ani jednoho.“ (J 18,9)

Ježíš Petrovi řekl: „Vrať svůj meč na jeho místo. Jak by se potom splnila Písma, že to tak musí být? Toto všechno se stalo, aby se splnila prorocká Písma.“ (Mt 26,52.54.56)

Syn člověka odchází, jak je o Ném psáno, aby se naplnila Písma. (Mk 14,21.49)

Tak naplněno je Písmo, kde je psáno: „Byl započten mezi zločince.“ (Mk 15,28; L 22,37)

Aby se naplnilo Písmo: „Rozdělili si Mé šaty a o Můj oděv metali los.“ (J 19,24)

Ježíš věděl, že vše je již dokonáno, aby se splnilo Písmo. (J 19,28)

Když Ježíš okusil octa, řekl: „Dokonáno jest,“ to znamená: naplněno. (J 19,30)

Stalo se to, aby se naplnilo Písmo: „Ani kost Mu nebude zlomena.“ A na jiném místě Písmo praví: „Uvidí, koho probodli.“ (J 19,36.37)

Kromě dalších míst, kde se uvádějí pasáže z Proroků, aniž by se zároveň uvádělo, že Zákon nebo Písmo byly naplněny.

Že Slovo bylo napsáno o Pánu a že On přišel na svět, aby je naplnil, učil také své učedníky před tím, než odešel, a to těmito slovy:

Ježíš řekl učedníkům: „Jak jste nechápaví a váhaví v srdci uvěřit všemu, co mluvili proroci! Což neměl Kristus to vše vytrpět a tak vejít do Své slávy?“ Potom začal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim to, co se na Něho vztahovalo ve všech částech Písma. (L 24,25-27)

Ježíš řekl učedníkům: „To jsou slova, která jsem vám říkal, když jsem byl ještě s vámi, že se musí naplnit všechno, co je o Mně psáno v zákoně Mojžíšově, v Prorocích a Žalmech.“ (L 24,44.45)

Že Pán ve světě naplnil celé Slovo až do jeho nejmenších podrobností, je zřejmé z Jeho vlastních slov:

Amen, pravím vám: Dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona, dokud se to vše nestane. (Mt 5,18)

Z těchto pasáží nyní zřetelně vysvitá, že tím, že Pán naplnil celý Zákon, se nemyslí, že naplnil všechna přikázání desatera, ale že naplnil celé Slovo.

**Pán přišel na svět, aby si podřídil pekla a oslavil lidství.
Utrpení na kříži bylo posledním bojem,
jímž završil Své vítězství nad pekly a plně oslavil Své lidství**

(12)

V církvi se ví, že Pán zvítězil nad smrtí, kterou se rozumí peklo, a že poté se slávou vstoupil na nebe. Neví se však, že prostřednictvím bojů, což jsou pokušení, Pán přemohl smrt neboli pekla a zároveň oslavil Své lidství, a že utrpení na kříži bylo posledním bojem neboli pokušením, kterým dosáhl vítězství a oslavení.

O těchto věcech se praví mnoho u proroků a u Davida, avšak ne tolik u evangelistů. U nich jsou pokušení, která snášel od Svého dětství, souhrnně popsána Jeho pokušeními na poušti, poté pokušením od ďábla a nakonec těmi, která vytrpěl v Getsemane a na kříži.

O Jeho pokušeních na poušti a od ďábla viz Mt 4,1-11; Mk 1,12-13; L 4,1-13. Rozumějí se však jimi všechna pokušení až do posledního. On o nich svým učedníkům víc neřekl, neboť se u Izajáše praví:

Byl trápen, ale neotevřel svá ústa: jako beránek vedený na porážku, jako ovce před stříhači zůstal němý, ústa neotevřel. (Iz 53,7)

O Jeho pokušeních v Getsemane viz Mt 26,36-44; Mk 14,32-42 a L 22,39-46. A o pokušeních na kříži viz Mt 27,33-50; Mk 15,22-38; L 23,33-49;) 19,17-37.

Pokušení nejsou nic jiného než boje proti peklům. O pokušeních neboli Pánových bojích viz dílo *Nový Jeruzalém a jeho nebeská nauka*²¹⁾ vydané v Londýně, odstavce 201 a 302. O pokušeních obecně viz tamtéž odst. 189-200.

(13)

Pán utrpením na kříži završil Své vítězství nad pekly, čemuž sám učí u *Jana*:

Nyní je soud nad tímto světem, nyní bude vládce tohoto světa vyvržen ven. (I 12,31)

To řekl Pán, když se blížilo utrpení na kříži. U téhož:

Vládce tohoto světa je již odsouzen. (J 16,11) Důvěřujte, Já jsem přemohl svět. (J 16,33)

U *Lukáše*:

Viděl jsem, jak satan padá s nebe jako blesk. (L 10,18)

Světem, vládcem světa, satanem a ďáblem se rozumí peklo.

Že Pán svým utrpením na kříži plně oslavil Své lidství, učí u *Jana*:

Když Jidáš vyšel ven, Ježíš řekl: „Nyní byl oslaven Syn člověka a Bůh byl oslaven v Něm. A protože Bůh byl oslaven v Něm, Bůh Jej také oslaví v sobě a oslaví Jej hned.” (J 13,31.32)

Otče, přišla Má hodina. Oslav svého Syna, aby Syn oslavil Tebe. (J 17,1.5)

„Nyní je duše má sevřena úzkostí." A řekl: „Otče, oslav Své jméno !" Z nebe zazněl hlas: „Oslavil jsem a ještě oslavím." (J 12,27.28)

U Lukáše:

Což neměl Kristus to vše vytrpět a tak vejít do Své slávy ? (L 24,26)

To se týkalo utrpení. Oslavení je spojením Božství a lidství; proto se uvádí, že Bůh Jej oslaví v sobě.

(14)

Pán přišel na svět, aby vše v nebi, a odtud i na zemi, uvedl v řád. Stalo se tak skrze boje proti peklům, která tehdy napadala všechny lidi, kteří přicházeli na svět a odcházeli ze světa. Pán se tak stal spravedlností a zachránil lidi, kteří by jinak zachráněni být nemohli. To vše je předpovězeno na mnoha místech u proroků, z nichž uvedeme jen několik. U Izajáše:

Kdo to přichází z Edómu, kdo v rouchu rudém jde z Bosry ? Kdo je ten v úboru velebném, krácející ve Své velké síle ? „Já jsem, který mluvím ve spravedlnosti, mocný ke spasení." Proč je Tvůj úbor krvavě zbarven a Tvé roucho jako toho, jenž v lisu šlape? „Sám jsem šlapal v lisovací kádi a nikdo z lidí se Mnou nebyl. Rozhněván jsem po nich šlapal, rozšlapal jsem je v Svém rozhořčení, proto vítězství nad nimi²²⁾ Mi roucho postríkálo. Neboť den pomsty v srdci Mém a léto pro Mé vykoupené nastalo. K vítězství Mi dopomohla vlastní paže, k zemi nechal jsem padnout jejich vítězství."²³⁾ Prohlásil: „Vždyť oni jsou Můj lid, synové; proto stal se jim spasitelem, Svou láskou a shovívavostí je vykupoval. (Iz 63,1-9)

To se týká Pánových bojů s pekly. Velebným a rudým rouchem je myšleno Slovo, na němž židovský lid páchal násilí. Vlastní boj proti peklům a vítězství nad nimi jsou popsány tím, že On je ve Svém hněvu a rozhořčení pošlapal. Že bojoval sám a ze Své vlastní síly, popisuje se slovy: nikdo z lidí se Mnou nebyl, k vítězství Mi dopomohla vlastní paže, k zemi nechal jsem padnout jejich vítězství. Že je tím spasil a vykoupil, popisuje se tím, že se jim stal spasitelem, Svou láskou a shovívavostí je vykupoval. Že to bylo příčinou Jeho příchodu, popisují slova: den pomsty v srdci Mém a léto pro Mé vykoupené nastalo.

Znovu u Izajáše:

Viděl, že není nikoho, užasl, že není žádného prostředníka. Proto zachránila Ho Jeho paže, podepřela Ho Jeho spravedlnost. Proto oděl se spravedlností jako pancířem, na hlavě přilbu spásy, oděl se rouchem pomsty, jako pláštěm zahalil se rozhorlením: tehdy přišel vykupitel Sióna. (Iz 59,16.17.20)

I zde se pojednává o Pánových bojích s pekly, když byl ve světě. Že s nimi bojoval pouze ze Své vlastní síly, rozumí se výrokem: užasl, že není žádného prostředníka. Proto zachránila Ho Jeho paže. Že se tak stal spravedlností, rozumí se slovy: podepřela Ho Jeho spravedlnost. Proto oděl se spravedlností jako pancířem, Že tak přinesl vykoupení, rozumí se prohlášením: tehdy přišel vykupitel Sióna. U Jeremiáše:

Jsou naplněni děsem, jejich silní jsou rozdrceni, dali se na úprk, ani se neohlédnou. Onen den bude dnem pomsty pro Panovníka Hospodina zástupů, vykoná pomstu na Svých protivnících. Meč bude požírat, nasytí se. (Jr 46,5.10)

Pánovy boje s pekly a Jeho vítězství nad nimi popisují slova: Jsou naplněni děsem, jejich silní jsou rozdrceni, dali se na úprk, ani se neohlédnou. Jejich silní a protivníci jsou pekla, jejichž všichni obyvatelé nenávidí Pána. Jeho příchod na svět za tímto účelem je popsán

jako: den pomsty pro Panovníka Hospodina zástupů, vykoná pomstu na Svých protivnicích.

U Jeremiáše:

Padnou mládenci²⁴⁾ na prostranstvích a všichni bojovníci v onen den zajdou. (Jr 49,26)

U Jóela:

Sám Hospodin dá povel Svému vojsku. Hospodinův den je veliký a přehrozný! Kdo mu odolá? (Jl 2,11)

U Sofoniáše:

V den Hospodinova obětního hodu navštívím velmože i královské syny, všechny ty, kdo si oblékají cizokrajný šat. Onen den bude dnem tísně, dnem polnice a válečného ryku. (Sf 1,8.15.16)

U Zacharjáše:

Hospodin vytáhne a bude bojovat proti oněm národům, jako bojoval kdysi v den bitvy. V onen den stanou Jeho nohy na hoře Olivové, ležící naproti Jeruzaléma. Vy pak budete utíkat do údolí Mých hor. V onen den nebude světlo ani jas. Hospodin bude Králem nad celou zemí; v onen den bude Hospodin jediný a jeho jméno jediné. (14.3-6.9)

I na těchto místech se pojednává o Pánových bojích. Oním dnem se rozumí Jeho příchod. Olivová hora, ležící naproti Jeruzaléma, byla místem, kde se Pán obvykle zdržoval - viz Mk 13,3; 14.26; L 21,37; 22,39; J 8,1 a jinde.

U Davida:

Ovinuly Mě provazy smrti, provazy podsvětí se kolem Mne stáhly, dostihly Mě léčky smrti. Proto vyslal Své šípy a množstvím blesků je uvedl v zmatek. Budu stíhat nepřátele, dopadnu je. Nevrátím se zpět, dokud je neudolám. Rozdrtím je, že už nepovstanou. Opášeš Mě statečností k boji, obrátíš Mé nepřátele na útěk. Roztluču je, budou jako prach ve větru, smetu je jak bláto z ulic. (Ž 18,5.15.38-41.43)

Provazy a léčky smrti, které Jej ovinuly a dostihly, označují pokušení, jež jako pocházející z pekla se nazývají také provazy podsvětí. Tato slova i celý zbytek tohoto žalmu pojednávají o Pánových bojích a vítězstvích. Proto se také praví: „Vůdcem národů jsi Mě ustanovil, sloužit Mi bude i lid, který jsem neznal.“ (Ž 18,44).

Znovu u Davida:

Boky si opásej, Mocný! Máš ostré šípy, národy padnou Ti k nohám, zasáhneš srdce nepřátel, králi! Tvůj trůn bude stát věčně a navždy. Miloval jsi spravedlnost, proto Tě pomazal Bůh. (Z 45,4.6-8)

I tato slova pojednávají o bojích s pekly a o jejich podrobení, neboť celý tento žalm pojednává o Pánu, tedy o Jeho bojích, o Jeho oslavení a o tom, že spasí Svě věrné.

Žene se před Ním oheň, kolkolem sežehne Jeho protivníky. Země to uvidí a bude se děsit, hory se jako vosk roztaví před Pánem veškeré země. Nebesa ohlásí Jeho spravedlnost a všechny národy uvidí Jeho slávu. (Ž 97,3-6)

I v tomto žalmu se pojednává o Pánu a obdobných věcech, jak bylo uvedeno výše.

Výrok Hospodinův mému Pánu: „Zasedni po Mé pravici, dokud Ti nepoložím Tvé nepřátele za podnoží k nohám. Panuj uprostřed Svých nepřátel !

Panovník po pravici Tvé rozdrtil v den hněvu Svého krále. Naplnil mrtvolami, rozdrtil hlavu mnohých zemi. (Ž 110,1 do konce)

Že to bylo řečeno o Pánu, je zřejmé z Jeho vlastních slov u Mt 22,44; Mk 12,36 a L 20,42. sedět po pravici znamená všemohoucnost; nepřátelé označují pekla; králové ty, již jsou v klamu zla; položit je za podnoží k nohám, rozdrtit je v den hněvu a naplnit mrtvolami - to vše označuje porážku jejich moci, a rozdrtit hlavu mnohých zemí znamená zničit všechny.

Jelikož Pán porazil pekla sám bez pomoci jakéhokoliv anděla, nazývá se Bohatýr a Bojovník (Iz 42,13), Král slávy, Hospodin mocný, Bohatýr války (Ž 24,8.10), Udatný Jákobův (Ž 132,2) a na mnoha místech Hospodin zástupů, tedy Hospodin válečného vojska. Jeho příchod se také nazývá dnem Hospodina strašným, hrozným, dnem rozhořčení, rozhorlení, hněvu, pomsty, zničení, války, polnice a válečného ryku, zmatku, jak lze vidět výše v odstavci 4.

Protože Pán, když byl na světě, vykonal prostřednictvím bojů s pekly a jejich podrobením poslední soud, hovoří se o tomto nadcházejícím soudu na mnoha místech. Například u *Davidy*:

Hospodin přichází soudit zemi. On bude soudit svět spravedlivě a národy podle pravdy. (Z 96,13)

a na mnoha dalších místech v prorocké části Slova.

V historické části slova jsou však podobné věci zobrazeny boji synů Izraele s různými národy; neboť vše, co se ve Slovu píše - jak v prorocké, tak i v historické části - pojednává o Pánu; proto je Slovo Božské. V rituálech židovské církve - v jejich zápalech i obětech, sabatech a slavnostech a v kněžství Árona a Levitů jsou obsažena mnohá tajemství týkající se Pánova oslavení; podobně tomu je i s dalšími výroky u *Mojžíše*, jež se nazývají zákony, soudy a výnosy. Totéž značí i Pánova slova učedníkům, když řekl, že se musí naplnit všechno, co je o Něm psáno v zákoně *Mojžíšově* (L 24,44), a Jeho slova *Židům*, že *Mojžíš* psal o Něm (J 5,46).

Z toho tedy vyplývá, že Pán přišel na svět, aby si podrobil pekla a oslavil Svě lidství, a že utrpení na kříži bylo Jeho posledním bojem, kterým dovršil Svě vítězství nad pekly a plně oslavil Svě lidství.

Více však na toto téma objasni pojednání *O Písmu svatém*, jež bude následovat a shrne všechny pasáže z prorocké části Slova týkající se Pánových bojů s pekly a vítězství nad nimi, neboli (což je totéž) pasáže pojednávající o posledním soudu, který vykonal, když byl ve světě, a také ty pasáže, jež pojednávají o Jeho utrpení a oslavení Jeho lidství. Je jich tolik, že kdyby zde měly být citovány, zaplnily by celé strany.

(4)

Pán svým utrpením na kříži neodstranil hříchy, ale snášel je

(15)

Někteří lidé v církvi věří, že utrpením na kříži Pán odstranil hříchy, a tím uspokojil Otce a vykoupil lidstvo. Někteří se také domnívají, že Pán vzal na Sebe hříchy těch, kdo v Něj věří, nesl je a svrhl je do mořské hlubiny, tedy do pekla. Dotvrzují to těmito slovy Jana k Ježíši:

Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa. (J 1,29)

a Pánovými slovy u Izajáše:

Nemoci naše On nesl, naše bolesti na Sebe vzal. Proklán byl pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost. Trestání snášel pro náš pokoj, Jeho jizvami jsme uzdraveni. Hospodin Jej postihl pro nepravost nás všech. Byl trápen a pokořen, ústa však neotevřel, jako beránek vedený na porážku. Byl vyťat ze země živých, raněn pro nevěrnost Mého lidu, aby vydal svévolníka jeho hrobu a boháče jeho smrti.²⁵⁾ Z práce Své duše prohlédne a uspokojí se. Tím, co zakusí, ospravedlní mnohé, neboť jejich nepravosti On na Sebe vezme. Vyprázdnil až na smrt duši Svou a byl počten mezi přestupníky. On nesl hřích mnohých a byl zástupcem přestupníků. (Iz 53,4-do konce)

Obě tyto pasáže hovoří o Pánových pokušeních a o Jeho utrpení. Tím, že vzal na Sebe nevěrnosti a nemoci a že byl postižen pro nepravost nás všech, se rozumí něco podobného jako snášením bolestí a nepravostí.

Proto si nejdříve řekněme, co se rozumí snášením nepravostí, a pak co se míní jejich přebráním na sebe.

Snášením nepravostí se nemyslí nic jiného než podrobení se těžkým pokušením a strpění, aby s Ním Židé zacházeli jako se Slovem - což dělali proto, že On byl Slovem. Církev, která v té době u Židů existovala, byla totiž zcela zpustošená, neboť oni převrátili vše, co Slovo obsahovalo, takže v něm nezůstalo nic pravdivého; proto také neuznali Pána. Tak je třeba chápat a pojímat význam všeho, co souviselo s Jeho utrpením. Podobné to bylo s proroky, kteří předobrazovali Pána vzhledem ke Slovu, a odsud i církvi; Pán sám byl prorok.

Že sám Pán byl prorok, lze vyčíst z těchto veršů:

Ježíš řekl: „Prorok není beze ctí, leda ve Své vlasti a ve Svém domě.“ (Mt 13,67; Mk 6,4; L 4,24)

Ježíš řekl: „Není možné, aby prorok zahynul mimo Jeruzalém.“ (L 13,33) Řekli o Ježíši: „To je ten prorok z Nazareta.“ (Mt 21,11; J 7,40)

Všech se zmocnila bázeň, oslavovali Boha a říkali: „Veliký prorok povstal mezi námi.“ (L 7,16)

Prorok z prostředku bratří bude povolán, Jehož budou poslouchat. (Dt 18,15-19)

Že s proroky bylo nakládáno podobným způsobem, vysvítá z následujících míst. Proroku Izajášovi bylo přikázáno, aby znázornil stav církve tím, že měl odložit pytel ze svých beder, zout si boty z nohou a po tři léta chodit nahý a bosý, na znamení a zázrak. (Iz 20,2.3)

Proroku Jeremjáši bylo přikázáno znázornit stav církve tím, že si měl koupit pás, dát si jej kolem beder a nesmáčet jej ve vodě. Pak jej měl ukryt ve skalní trhlíně u Eufratu; a po uplynutí mnoha dnů jej našel zničený. (Jr 13,1-7)

Tentýž prorok znázornil stav církve tím, že si nevzal na určeném místě žádnou ženu, nevešel do domu smuteční hostiny, nechodil tam, kde se nařiká, ani nevešel do domu, v němž se hoduje. (Jr 16,2.5.8)

Proroku Ezechielovi bylo poručeno, aby stav církve znázornil tím, že si břitvou oholí hlavu i bradu, potom to rozdělí na tři díly a třetinu spálí uprostřed města, třetinu rozseká mečem a třetinu rozptýlí do větru. Hrstku toho měl vzít do cípu svého pláště a pak hodit do ohně a spálit. (Ez 5,1.4)

Témuž prorokovi bylo poručeno, aby stav církve znázornil tím, že si připraví věci k

přesídlení a že se přestěhuje před očima synů izraelských ze svého místa na jiné, že měl vynést své věci za dne a za soumraku vyjít prokopanou zdi a zastřít si tvář, aby neviděl zemi - a tak měl být předzvěstí pro izraelský dům. A pak měl prorok říci: Já jsem předzvěstí toho, co vás čeká; co jsem dělal já, to udělají jim. (Ez 12,3-7.11)

Proroku Ozeášovi bylo přikázáno, aby stav církve znázornil tím, že si vezme za ženu jistou nevěstku. Vzal si ji a ona mu porodila tři děti, z nichž jedno nazval Jizreel, druhé Neomilostněná a třetí Nejste můj lid. (Oz 1,2-9)

Také mu bylo přikázáno, aby šel a miloval ženu, milenku jiného, cizoložnici, kterou si opatřil za patnáct stříbrných. (Oz 3,1.2)

Proroku Ezechielovi bylo poručeno, aby stav církve znázornil tím, že si vezme cihlu a vyryje na ni město Jeruzalém, položí proti němu obležení, zbuduje proti němu obléhací val a násep, položí mezi sebe a město železnou pánev, a bude ležet na levém boku a potom na pravém 390 dní. Pak si měl vzít pšenici, ječmen, čočku, proso a špaldu a připravit z nich chléb, který pak měl jíst v určeném množství. Dále si měl péct ječné koláče s lidskými výkaly; protože však prosil, aby tak nemusel činit, bylo poručeno, aby použil výkaly kravské. (Ez 4,1-15)

Proroci byli předobrazem i jinak - například Sidkijáš železnými rohy, které si udělal (IKr 22,11), nebo jiný prorok tím, že se nechal zbít a zranit a pokryl si popelem oči (1K 20,35.37.38).

Proroci obecně znázorňovali Slovo v jeho nejzazším smyslu, což je smysl literární, zejména svým oděvem z kožešiny (Za 13,4). Proto byl Eliáš oděn takovým pláštěm a bedra měl opásaná koženým pásem. (2K 1,8). Stejně tak Jan Křtitel nosil šat z velbloudí srsti, kožený pás kolem boků a jedl kobylinky a lesní med (Mt 3,4). Z těchto věcí vysvítá, že proroci znázorňovali stav církve a Slova - neboť kdo předobrazuje jedno, ten předobrazuje i druhé; církev totiž vzniká ze Slova a podle toho, jak je lidé přijímají životem a vírou. Proto se také proroky, kdekoli je o nich v obou zákonech zmínka, označuje nauka církve ze Slova; Pánem jako největším prorokem se však míní sama církev a samo Slovo.

(16)

Snášením nepravostí a hříchů lidí se míní stav církve a Slova znázorněný proroky. Ze je to tak, vysvítá z toho, co se praví o proroku Izajáši, tedy že měl po tři léta chodit nahý a bosý, na znamení a zázrak. (Iz 20,2.3); o proroku Ezechieli, že si má připravit věci k přesídlení a zastřít si tvář, aby neviděl zemi, a tak má být předzvěstí pro izraelský dům. A pak měl říci: Já jsem předzvěstí toho, co vás čeká. (Ez 12,6.11) Že toto bylo oním snášením nepravostí, zřetelně vysvítá u *Ezechiela*, když mu bylo poručeno, aby 390 dní ležel na levém a 40 dní na pravém boku proti Jeruzalému, a aby jedl ječný koláč s kravskou mrvou. Čteme tam také:

Ty polož se pak na levý bok a vlož na něj nepravost izraelského domu. Tolik dnů, kolik budeš na něm ležet, poneseš jejich nepravost. Za léta jejich nepravosti ti ukládám počet dnů, totiž 390 dnů, v nichž poneseš nepravost izraelského domu. Až skončí tyto dny, lehneš si podruhé, a to na pravý bok, a poneseš nepravost domu judského po 40 dní. (Ez 4,4-6)

Z následujícího je zřejmé, že prorok tím, že nesl nepravosti domu izraelského a domu judského, tyto nepravosti neodstranil, a tedy nesmířil, ale jen znázornil a ukázal:

Hospodin řekl: „Právě tak budou Izraelci jíst svůj pokrm nečistý mezi národy, kam je zaženu. Zlámu v Jeruzalémě hůl chleba. Budou mít nedostatek chleba i vody; muž i jeho bratr budou sklíčení a budou chřadnout pro svou nepravost. (Ez 4, 13.16.17)

Obdobně, když se tentýž prorok ukázal a řekl: *Já jsem předzvěstí toho, co vás čeká, a: co jsem dělal já, to udělají jim.* (Ez 12,6.11) Podobně je tedy třeba rozumět slovům o Pánu, když se praví:

Nemoci naše na Sebe vzal, bolesti naše snášel. Hospodin (ej postihl pro nepravost nás všech. Známostí svou ospravedlní mnohé, neboť jejich nepravosti On na Sebe vezme. (Iz 53, 4.6.11)

V celé této kapitole se pojednává o Pánově utrpení.

Že On sám jako největší prorok znázorňoval stav církve vzhledem ke Slovu, je zřejmé z jednotlivých podrobností jeho utrpení, například z toho, že Jej Jidáš zradil; že Jej nejvyšší kněží a starší zajali a odsoudili; že Jej bili pěstmi do hlavy; že Jeho hlavu bili třtinou; že Mu nasadili trnovou korunu; že si rozdělili Jeho roucho a o Jeho spodní šat metali los; že Ho ukřižovali; že Mu dali pit ocet; že Mu probodli bok; že Jej pohřbili a že třetího dne vstal z mrtvých.

Že jej zradil Jidáš znamená, že Jej zradil židovský národ, který v té době měl u sebe Slovo, neboť Jidáš tento národ předobrazoval. Že Jej nejvyšší kněží a starší zajali a odsoudili znamená, že s Ním takto jednala celá židovská církev. Že Ho bičovali, plivali Mu do obličeje, dávali Mu rány pěstí a bili Jej do hlavy třtinou znamená, že obdobně nakládali se Slovem vzhledem k Božským pravdám v něm, jež všechny pojednávají o Pánu. Že Mu nasadili trnovou korunu znamená, že tyto pravdy zfalšovali a porušili. Že si rozdělili Jeho roucho a o Jeho spodní šat metali los znamená, že rozptýlili všechny pravdy Slova, ne však jeho duchovní smysl, který označuje Jeho spodní šat. Že Jej ukřižovali znamená, že zničili a znesvětili celé Slovo. Že Mu nabídli k pití ocet znamená, že vše bylo zfalšováno na lži; proto jej nepil a řekl: Je dokonáno. Že Mu probodli bok znamená, že úplně vyhladili všechnu pravdu a veškeré dobro Slova. Že byl pohřben znamená, že odvrhl to, co Mu zbylo z lidství od matky. Že třetího dne vstal z mrtvých, značí oslavení.

Obdobně je tímto označováno u proroků a u Davida, kde tyto skutečnosti slouží jako předpovědi. Proto také, když byl bičován a předveden s trnovou korunou na hlavě a když na Něj vojáci vložili purpurové roucho, řekl: „*Hle, Člověk !*“ (J 19,1.5)²⁶⁾ To řekl, protože Člověk označuje církev - Syn člověka totiž označuje Pravdu církve, a tedy Slovo.

Z toho je nyní zřejmé, že snášet nepravosti znamená na sobě znázornit a spodobnit hříchy proti Božské pravdě Slova. Z dalšího bude zřejmé, že Pán tyto věci nesnášel a netrpěl jako Syn Boží, ale jako Syn člověka; výraz *Syn člověka* totiž označuje Pána jako Slovo.

(17)

Nyní si řekněme něco o tom, co se rozumí snímáním hříchů. Sejmout hříchy má podobný význam jako vykoupit a spasit člověka. Pán totiž přišel na svět, aby mohl člověka spasit. Bez Jeho příchodu by žádný smrtelník nemohl být přetvořen a znovuzrozen, a tak ani spasen. K tomu však mohlo dojít, až když Pán odňal veškerou moc ďáblu, tedy peklu, a když oslavil Své lidství, tedy když je sjednotil s Božstvím Svého Otce. Kdyby k tomu nedošlo, žádný člověk by nemohl trvale přijmout nic z Božské Pravdy, a tím méně z Božského Dobra - ďábel, jehož moc byla tehdy silnější, by mu je vyrval ze srdce.

Z toho plyne, že Pán svým utrpením na kříži neodňal hříchy, ale odstraňuje je u těch, kdo v Něj věří tím, že žijí podle Jeho přikázání. To On sám učí u *Matouše*:

Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky. Kdo by tedy zrušil jediné z těchto nejmenších přikázání a tak učil lidi, bude v království nebeském vyhlášen za nejmenšího; kdo by je však zachovával a učil, ten bude v království nebeském vyhlášen velkým. (Mt 5,17.10)

Každý, kdo je jen trochu osvěcen, může čistě rozumem pochopit, že hříchy nemohou být od člověka odňaty jinak než skutečně aktivním pokáním, což znamená, že člověk vidí své hříchy, prosí Pána o pomoc a upouští od nich. Vidět jednu věc a věřit a učit něco jiného není ze Slova ani ze zdravého rozumu, ale z žádostivosti a zvrácené vůle, jež jsou vlastní člověku a jež způsobují, že člověk pozbývá inteligence.

(5)

Připočtení zásluh Pána není nic jiného než odpuštění hříchů po pokání

(18)

V církvi se věří, že Otec poslal Pána, aby odčinil hříchy lidstva, k čemuž prý došlo naplněním zákona a utrpením na kříži. Tím prý Pán odňal zatracení a poskytl zadostiučinění, a bez tohoto odčinění, zadostiučinění a usmíření by lidstvo zahynulo věčnou smrtí, a to ze spravedlnosti, kterou někteří nazývají pomstou.

Je pravda, že bez Pánova příchodu na svět by všichni zahynuli; jak je však třeba rozumět tomu, že Pán naplnil veškerý zákon a proč trpěl na kříži, je ukázáno výše v příslušných kapitolách. Lze tam spatřit, že se tak nestalo z žádné mstící se spravedlnosti, neboť ta není Božskou vlastností. Božskými vlastnostmi jsou spravedlnost, láska, milosrdenství a dobro; Bůh je přitom spravedlnost sama, láska sama, milosrdenství samo a dobro samo; a kde jsou tyto, tam není žádná pomsta, a proto ani žádná mstící se spravedlnost.

Protože naplnění zákona a utrpení na kříži mnozí doposud chápou tak, že Pán poskytl obojím zadostiučinění za lidstvo a odňal jeho předjímané neboli určené zatracení, vzniklo v této souvislosti a na základě principu, že člověka spasí pouhá víra, že tomu tak je, dogma o připočtení Pánovy zásluhy (tím, že lidé přijali jako zadostiučinění ony dvě součásti Pánovy zásluhy). Toto dogma však vyvrací to, co bylo řečeno o Pánově naplnění zákona a o Jeho utrpení na kříži. Ukazuje to také na skutečnost, že přičtení zásluh je prázdným pojmem, nerozumí-li se jím odpuštění hříchů po prožitém pokání. Nic, co patří Pánu, totiž člověku nemůže být přičteno. Člověk však může od Pána získat spásu poté, co činí pokání, tedy poté, co spatří a uzná své hříchy, a pak od nich upustí, a to z Pána. Tehdy získá spásu - ne tak, že by byl člověk spasen pro svou vlastní zásluhu a ze své vlastní spravedlnosti, ale z Pána, který jediný bojoval s pekly a přemohl je, a který pak také jediný bojuje za člověka a přemáhá pekla pro něj.

Tato zásluha a spravedlnost jsou Pána; a ty nemohou být nikdy přičteny člověku, neboť kdyby mu byly přičteny, Pánova zásluha a spravedlnost by byla člověku přisouzena jako jeho vlastní, a to se nikdy neděje ani se dít nemůže. Kdyby takové přivlastnění bylo možné, Pánovu zásluhu by si mohl přivlastnit i člověk nekajícný a bezbožný, a pokládat se tak za ospravedlněného. Bylo by to totéž jako pošpinit svaté nečistým a znesvětit Pánovo jméno; bylo by to také jako udržovat své myšlenky u Pána a svou vůli v pekle, přestože vůle je celý člověk.

Existuje víra Božská a existuje víra lidská. Božskou víru mají ti, kdo činí pokání, a lidskou víru ti, kdo pokání nečiní, ale stále myslí na přičtení. Víra Božská je živá, a víra lidská je mrtvá.

Že sám Pán a Jeho učedníci kázali pokání a odpuštění hříchů, vysvítá z následujících pasáží.

Ježíš začal kázat: „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.“ (Mt 4,17)

Jan²⁷⁾ říkal: „Neste ovoce hodné pokání. Sekera už je na kořeni stromů; a každý strom, který nenese dobré ovoce, bude vyťat a hozen do ohně.“ (L 3,8.9)

Ježíš pravil: „Nebudete-li činit pokání, všichni zahynete.“ (L 13,3.5) Ježíš kázal evangelium království Božího: „Naplnil se čas a přiblížilo se království Boží. Čiňte pokání a věřte evangeliu.“ (Mk 1,14.15) Ježíš poslal učedníky, kteří vyšli a volali k pokání. (Mk 6,12)

Ježíš řekl učedníkům, aby v Jeho jménu zvěštovali pokání a odpuštění hříchů všem národům, počínajíc Jeruzalémem. (L 24,47)

Jan kázal křest pokání na odpuštění hříchů. (L 3,3; Mk 1,4)

Křtem se rozumí duchovní obmytí, tedy obmytí od hříchů, a nazývá se znovuzrozením. U Jana se pokání a odpuštění hříchů Pánem popisuje takto:

Přišel do Svého vlastního, ale Jeho vlastní Ho nepřijali. Těm pak, kteří Ho přijali a věří v Jeho jméno, dal moc stát se syny Božími. Ti se nenarodili ani z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, nýbrž narodili se z Boha. (J 1,11-13)

Jeho vlastními se rozumějí lidé, kteří byli v oné době součástí církve, v níž bylo Slovo. Božími syny a těmi, kdo věří v Jeho jméno, se myslí ti, kdo věří v Pána a ve Slovo. Krví se rozumí zfalšování Slova, vedoucí k utvrzení se v klamech. Vůle těla je ta část lidské vůle, která je vlastní člověku a je o sobě zlem; vůle muže je ta část lidského intelektu, která je vlastní člověku a o sobě klamem; a z Boha narození jsou ti, kdo jsou znovuzrozeni Pánem.

Z toho všeho je zřejmé, že spasení jsou lidé, kteří jsou od Pána v dobrou lásku a v pravdách víry, a nikoliv ti, kteří jsou ve svém vlastním já.

(6)

Pán se nazývá Synem Božím, mluví-li se o Jeho Božském lidství, a Synem člověka, mluví-li se o Něk jako o Slovu

(19)

V církvi se předpokládá, že Syn Boží je druhá Božská Osoba rozdílná od osoby Otce. Odtud také povstala víra o Božím Synu narozeném od věčnosti. Protože tato víra se přijímá všeobecně a týká se Boha, nikdo nemá příležitost ani dovození přemýšlet o ní rozumně, a dokonce ani ptát se, co to znamená být narozen od věčnosti. Každý, kdo o tom rozumně přemýšlí, si totiž musí říct, že to je nad jeho chápání - říká si však: budu tak mluvit, protože tak mluví druzí, a budu tomu věřit, protože tomu věří druzí. Necht' však vědí, že neexistuje Syn od věčnosti, ale Pán od věčnosti. Ví-li někdo, kdo to je Pán a kdo je Syn, může rozumně

přemýšlet i o trojjedinném Bohu - ne však dřívě.

Z následujících pasáží je zřejmé, že Božím Synem je lidství Pána počaté z Jehovy Otce a zrozené z panny Marie. U Lukáše:

Anděl Gabriel byl poslán od Boha do galilejského města, které se jmenuje Nazaret, k panně zasnoubené muži jménem Josef, z rodu Davidova; jméno té panny byla Maria. Přistoupil k ní a řekl: „Bud' zdráva, milostí zahrnutá, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami.“ Ona se nad těmi slovy velmi zarazila a uvažovala, co ten pozdrav znamená. Anděl jí řekl: „Neboj se, Maria, vždyť jsi našla milost u Boha. Hle, počneš a porodíš syna a dáš Mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího.“ Maria řekla andělovi: „Jak se to může stát, vždyť nežiji s mužem?“ Anděl jí odpověděl: „Sestoupí na tebe Duch svatý a moc Nejvyššího tě zastíní; proto i to, co se z tebe narodí svaté, bude nazváno Syn Boží.“ (L 1,26-35)

Praví se zde: počneš a porodíš syna; ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího, a dále: co se z tebe narodí svaté, bude nazváno Syn Boží. Z toho vysvítá, že lidství počaté od Boha a narozené z panny Marie je tím, kdo se nazývá Synem Božím. U Izajáše:

Pán sám vám dá znamení: Hle, dívka počne a porodí syna a dá Mu jméno Bůh s námi. (Iz 7,14)

Je zřejmé, že Syn zrozený z panny a počatý Bohem je ten, kdo se nazývá *Bůh s námi*, a tedy Syn Boží. Že je to tak, potvrzuje také verš 1,22.23 u Matouše. Znovu u Izajáše:

Narodilo se nám dítě, byl nám dán syn,²⁸⁾ na Jehož rameni spočine vláda a bude Mu dáno jméno: Divuplný, Rádce, Bůh, Rek, Otec věčnosti, Vládce pokoje. (Iz 9,6)

Zde je tomu podobně, neboť se praví: Narodilo se nám dítě, byl nám dán syn, jenž tedy není Synem od věčnosti, ale Synem narozeným ve světě. To také vysvítá ze slov proroka ve verši 6 a ze slov anděla Gabriela Marii (L 1,32.33). U Davida:

Přednesu Hospodinovo rozhodnutí. On Mi řekl: „Ty jsi Můj Syn, Já jsem Tě dnes zplodil. Líbejte Syna, ať se nerozhněvá, ať na cestě nezhyne.“ (Ž 2,7.12)

Zde se rovněž nemíní Syn od věčnosti, ale Syn narozený ve světě, neboť se jedná o proroctví týkající se Pána, který měl přijít - proto se také hovoří o rozhodnutí, které Hospodin přednesl Davidovi. *Dnes* neznamená od věčnosti, ale v čase. U Davida:

Na moře vložím Jeho ruku. On ke Mně bude volat: „Tys Můj Otec“, a Já Ho učiním prvorozeným. (Ž 89,26-28)

V celém tomto žalmu se pojednává o Pánu, který měl přijít; je proto míněn On sám, jenž bude nazývat Hospodina Svým Otcem a bude prvorozeným, a jenž je tedy Synem Božím.

Podobně je tomu i jinde, kde je nazýván: *Proutek z pařezu Jíšajova* (Iz 11,1); *Výhonek Davidův* (Jr 23,5); *Símě ženy* (Gn 3,15); *Jednorozený* (J 1,18); *Kněz navěky* (Ž 110,4.5).

V židovské církvi za Syna Božího považovali Mesiáše, kterého očekávali a o kterém věděli, že se narodí v Betlémě. Že se domnívali, že Božím Synem je Mesiáš, vysvítá z těchto míst:

Petr řekl: „My jsme uvěřili a poznali, že Ty jsi Kristus, Syn Boží.“ (J 6,69)

Ty jsi Kristus, Syn Boží, který má přijít na svět. (J 11,27)

Velekněz se ptal Ježíše, zda je Kristus, Syn Boží. Ježíš odpověděl: „Já jsem.“ (Mt 26,63; Mk 14,62)

Tato [znamení] jsou zapsána, abyste věřili, že Ježíš je Kristus, Syn Boží. (J 20,31)

Také u *Marka 1,1*. *Kristus* je řecké slovo a znamená *pomazaný*, stejně jako výraz *Mesiáš* v hebrejštině. Proto Jan praví: *Nalezli jsme Mesiáše (což je v překladu: Kristus).* (J 1,41)

A jinde:

Žena řekla: „Vím, že přichází Mesiáš, zvaný Kristus.“ (J 4,25)

V první kapitole bylo ukázáno, že zákon a proroci neboli celé Slovo Starého zákona pojednává o Pánu; Synem Božím, který měl přijít, proto nemůže být míněno nic jiného než lidství, jež Pán přijal ve světě. Z toho plyne, že Synem, o kterém mluvil Jehovah z nebe, když byl křtěn, bylo míněno ono lidství:

Toto je Můj milovaný Syn, jehož jsem si vyvolil. (Mt 3,17; Mk 9,7; L 9,35)

Také na dalších místech, jako u Mt 8,29; 14,33; Mk 3,11; 15,39; J 1,18.34.49; 3,18; 5,25; 10,36; 11,4.

(20)

Protože Synem Božím se rozumí Pán vzhledem k lidství, jež přijal ve světě a jež je Božským lidstvím, je zřejmé, jak máme rozumět tomu, co Pán tak často opakoval, totiž že byl poslán od Otce na svět a že vyšel od Otce. Tím, že byl poslán od Otce na svět, se rozumí, že byl počat od Jehovy Otce. Že výrazem *být poslán* od Otce nelze chápat nic jiného, vysvětluje ze všech míst, kde se zároveň uvádí, že On činí vůli Otce a Jeho skutky, kterými bylo zvítězit nad pekly, oslavit lidství, učít Slovu a znovuzaložit novou církev. To se nemohlo stát jinak než skrze lidství počaté od Jehovy a zrozené z panny - tedy pouze tím, že se Bůh stal Člověkem.

Zkoumej místa, kde se uvádí výraz *poslán* a *být poslán*, a spatříš to; například: Mt 10,40; 15,24; Mk 9,37; L 4,43; 9,48; 10,16; J 3,17.34; 4,34; 5,23.24.36-38; 6,29.39.40.44.57; 7.16.18.28.29; 8,16.18.29.42; 9,4; 11,42; 12,44.45.49; 13,20; 14,24; 15,21; 16,5; 17,3.8.21.23.25; 20,21; a také ty pasáže, kde Pán nazývá Jehovu Svým Otcem.

(21)

V dnešní době mnozí smýšlejí o Pánu jako o obyčejném člověku, který je jim podobný, neboť myslí pouze na Jeho lidství, a ne zároveň na Jeho Božství, přestože Jeho Božství a lidství nemohou být odděleny. *Pán je totiž Bůh a Člověk, a Bůh a Člověk v Pánu nejsou dvě, ale jedna Osoba - tak naprosto jedna, jako je duše a tělo jedním člověkem* podle nauky přijaté v celém křesťanském světě, vyšlé z církevních sněmů a nazývající se Athanasijským vyznáním víry. Aby tedy člověk v myšlenkách již dále neodděloval Božství a lidství v Pánu, měl by číst pasáže u Lukáše uvedené výše stejně jako následující verše u Matouše:

Narození Ježíšovo se událo takto: Jeho matka Maria byla zasnoubena Josefovi, ale dříve než se sešli, shledalo se, že počala z Ducha svatého. Její muž Josef byl spravedlivý a nechtěl ji vystavit hanbě; proto se rozhodl propustit ji potají. Ale když pojal ten úmysl, hle, anděl Páně se mu zjevil ve snu a řekl: „Josefe, synu Davidův, neboj se přijmout Marii, svou manželku; neboť co v ní bylo počato, je z Ducha svatého. Porodí syna a dáš Mu jméno Ježíš; neboť On vysvobodí svůj lid z jeho hříchů.“ Když se Josef probudil ze spánku, učinil, jak mu přikázal anděl Hospodinův, a přijal svou manželku k sobě. Ale nežili spolu, dokud neporadila syna; a dal Mu jméno Ježíš. (Mt 1, 18-25)

Z těchto slov i z toho, co se píše o Pánově narození u Lukáše, stejně jako z výše uvedených pasáží je zřejmé, že *Syn Boží* je Ježíš počatý z Jehovy Otce a narozený z panny

Marie, o němž prorokovali všichni proroci a Zákon až k Janovi.

(22)

Kdo ví, co ve spojitosti s Pánem znamená Syn Boží a co Syn Člověka, ten může spatřit ve Slovu mnohá tajemství, neboť Pán se jednou nazývá Synem, jindy Synem Božím, a zase jindy Synem člověka, vždy podle toho, o čem se právě pojednává. Pojednává-li se o Jeho Božství, o Jeho jednotě s Otcem, o Jeho Božské moci, o víře v Něj a o životě od Něj, nazývá se Synem a Synem Božím, tak jako u *Jana 5,17-26* a jinde. Kde se však jedná o Jeho utrpení, soudu, příchodu a obecně o vykoupení, spasení, přetvoření a znovuzrození, tam se nazývá Synem člověka. Tehdy se totiž míní On jako Slovo. Pán se nazývá různými jmény i ve Starém zákoně - nazývá se tam Jehovah, Jah, Pán, Bůh, Pán Jehovih, Jehovah Zebaoth,²⁹⁾ Bůh Izreale, Svatý Izreale, Silný Jákobův, Šadaj, Skála, a také Stvořitel, Učinitel, Spasitel a Vykupitel - vždy podle toho, o čem se pojednává. Podobně ve Slově Nového zákona se nazývá Ježíš, Kristus, Pán, Bůh, Syn Boží, Syn člověka, Prorok, Beránek i jinak, také vždy podle toho, o čem se pojednává.

(23)

Uvedli jsme, proč se Pán nazývá Synem Božím; nyní uvedeme, proč se Pán nazývá Synem člověka. Nazývá se Synem člověka tam, kde se pojednává o Jeho utrpení, o soudu, o Jeho příchodu a obecně o vykoupení, spasení, přetvoření a znovuzrození. Syn člověka je totiž - Pán jako Slovo, a On jako Slovo přišel na svět, trpěl, soudí, vykupuje, zachraňuje, přetvořuje a znovuzrozuje. Následující výklad ozřejmí, že tomu tak je.

(24)

Že se Pán nazývá Synem člověka, když se pojednává o Jeho utrpení, je zřejmé z těchto pasáží:

Ježíš řekl učedníkům: „Hle, jdeme do Jeruzaléma a Syn člověka bude vydán velekněžím a zákoníkům; odsoudí Ho na smrt a vydají pohanům, budou se Mu posmívat, poplívají ho, zbičují a zabijí; a po třech dnech vstane.“ (Mk 10,33.34)

Podobně i jinde, kde předpověděl Své utrpení, jako u Mt 20,18.19; Mk 8,31; L 9,22.

Ježíš řekl učedníkům: „Hle, přiblížila se hodina, a Syn člověka je vydáván do rukou hříšníků.“ (Mt 26,45)

Anděl řekl ženám, které přišly k hrobu: „Vzpomeňte si, jak vám řekl, že Syn člověka musí být vydán do rukou hříšných lidí, být ukřižován a třetího dne vstát. (L 24,6)

Pán se nazýval Synem člověka proto, že se sebou nechal nakládat stejně, jak nakládali se Slovem, jak bylo hojně ukázáno výše.

(25)

Že se Pán nazývá Synem člověka, když se pojednává o soudu, je zřejmé z následujícího:

Až přijde Syn člověka ve Své slávě, posadí se na trůnu Své slávy a ovce postaví po pravici a kozly po levici. (Mt 25,31.33)

Až se Syn člověka posadí na trůn Své slávy, bude soudit dvanáct pokolení Izraele. (Mt 19,28)

Syn člověka přijde v slávě Svého Otce a tehdy odplatí každému podle jeho jednání. (Mt

16,27)

Bud'te bdělí v každý čas, abyste byli hodni stanout před Synem člověka. (L 21,36)

Syn člověka přijde v hodinu, kdy se nenadějete. (Mt 24,44; L 12,40)

Otec nikoho nesoudí, ale všechen soud dal do rukou Synovi, poněvadž je Syn člověka. (J 5,22.27)

Důvod, proč se Pán, když se pojednává o soudu, nazývá Synem člověka, je ten, že veškerý soud se děje podle Božské pravdy, již obsahuje Slovo. Ze ta soudí každého, praví On sám u Jana:

Kdo slyší Má slova a nevěří,³⁰⁾ toho Já nesoudím. Nepřišel jsem, abych soudil svět. Slovo, které jsem mluvil, to jej bude soudit v poslední den. (I 12,47.48)

Syn člověka nepřišel na svět, aby svět soudil, ale aby skrze Něj byl svět spasen. Kdo v Něho věří, není souzen; kdo však nevěří, je již odsouzen, neboť neuvěřil ve jméno jednorozného Syna Božího. (J 3,17.18)

(Že Pán nikoho neodsuzuje do pekla ani jej tam neuvrhne, ale že se tam každý zlý duch vrhá sám, viz dílo *Nebe a peklo* odstavce 545-550, 574.)

Jménem Jehovy, Pána a Syna Božího se míní Božská pravda, a tím i Slovo, jež je od Něj a o Něm, a proto Jím samým.

26. Že se Pán nazývá Synem člověka, když se pojednává o Jeho příchodu, je zřejmé z následujícího: Učedníci řekli Ježíšovi: „*Jaké bude znamení Tvého příchodu a skonání věku ?*”

Tehdy jim Pán předpověděl postupné stavy církve až k jejímu skončení. O jejím konci řekl:

Tehdy se ukáže znamení Syna člověka na nebi a uzří Syna člověka přicházet na oblacích nebeských s mocí a slávou. (Mt 24,3.30; Mk 13,26; L 21,27)

Skonáním věku se rozumí poslední čas církve; příchodem na oblacích nebeských s mocí a slávou se rozumí otevření Slova a vyjevení, že Slovo je napsáno pouze o Něm samém.

Viděl jsem v nočním vidění, hle, s nebeskými oblaky přicházel Syn člověka. (Da 7,13)

Hle, přichází v oblacích a uzří Ho každé oko. (Zj 1,7)

I zde se míní Syn člověka, jak vyplývá z verše 13.

A viděl jsem, hle, bílý oblak, a na oblaku sedí někdo jako Syn člověka. (Zj 14,14)

Že Pán zamýšlel jednu věc *Synem Božím* a jinou *Synem člověka*, plyne z Jeho odpovědi veleknězi:

Velekněz Mu řekl: „Zapřísahám Tě při Bohu živém, abys nám řekl, jsi-li

Kristus, Syn Boží!” Ježíš odpověděl: „Ty sám jsi to řekl, Já jsem. Ale pravím vám, od nynějška uzříte Syna člověka sedět po pravici moci a přicházet s oblaky nebeskými.” (Mt 26,63.64)

Zde nejprve vyznal, že je Syn Boží, a potom řekl, že budou vidět Syna člověka *sedět po pravici moci a přicházet s oblaky nebeskými*; rozumí se tím, že po utrpení na kříži nabude Božskou moc otevírat Slovo a znovuzakládat církev. K tomu dříve nemohlo dojít, protože ještě nepřemohl peklo a neoslavil Své lidství. (Co znamená sedět na oblacích nebeských a

přicházet v slávě, je vysvětleno v díle *Nebe a peklo* odstavec 1.)

(27)

Že se Pán nazývá Synem člověka, když se pojednává o vykoupení, spasení, přetvoření a znovuzrození, je zřejmé z následujícího:

Syn člověka přišel, aby dal svůj život jako výkupné za mnohé. (Mt 20,28; Mk 10,45)

Syn člověka nepřišel lidi zahubit, ale zachránit. (Mt 18,11; L 9,56) Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo. (L 19,10) Přišel Syn člověka,³¹⁾ aby skrze Něj byl svět spasen. (J 3,17) Rozséváč, který rozsívá dobré semeno, je Syn člověka. (Mt 13,37)

Zde se pojednává o vykoupení a spasení, které uskutečňuje Pán prostřednictvím Slova, a proto se zde nazývá *Syn člověka*. Pán praví: *Syn člověka má moc odpouštět hříchy* (Mk 2,10; L 5,24) to znamená spasit. Také praví:

Je pánem nad sobotou, protože je Synem člověka (Mt 12,8; Mk 2,28; L 6,5)

neboť je Slovo, kterému sám učil. Dále praví u *Jana*:

Neusilujte o pomíjející pokrm, ale o pokrm zůstávající pro život věčný; ten vám dá Syn člověka. (J 6,27)

Pokrmem se míní veškerá pravda a dobro nauky ze Slova, a tedy od Pána. Totéž se rozumí i mannou a chlebem sestupujícím z nebe; a také následujícím v téže kapitole:

Nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít Jeho krev, nebudete mít v sobě život. (J 6,53)

Tělo neboli *chléb* je dobro lásky ze Slova, *krev* neboli *víno* je dobro víry ze Slova, obojí od Pána.

Obdobný význam má výraz *Syn člověka* i na dalších místech, které se o Něm zmiňují, například v následujících:

Lišky mají doupata a ptáci hnízda, ale Syn člověka nemá, kde by hlavu složil. (Mt 8,20; L 9,58)

To znamená, že Slovo nemá u Židů místo, jak také Pán řekl u *Jana* 8,37, a že u nich nezůstává, protože Jej neuznali (J 5,38). I v knize *Zjevení* se *Synem člověka* míní Pán jako Slovo:

Zprostřed sedmi svícňů spatřil jsem někoho jako Syna člověka oděného řízou až na zem a na prsou zlatý pás. (Zj 1,13 a násl.)

Zde je Pán skrze různá znázornění popsán jako Slovo, a proto se nazývá *Syn člověka*. U *Davida*:

Nad mužem své pravice drž svoji ruku, nad Synem člověka, Jež sis vypěstoval. Nikdy se Tě nespustíme, zachovej nám život. (Ž 80,18,19)

Muž pravice je i zde Pán jako Slovo, a podobně i *Syn člověka*. Nazývá se mužem pravice proto, že Pán má moc z Božské pravdy, kterou je také Slovo, a protože získal Božskou Moc, když naplnil Slovo. Proto také řekl, že uvidí Syna člověka sedět po pravici Otce s mocí. (Mk 14,62)

(28)

Synem člověka se rozumí Pán jako Slovo, protože i proroci byli nazýváni syny člověka.

Proroci se nazývali syny člověka, protože zobrazovali Pána jako Slovo; proto také označovali nauku církve ze Slova. V nebi se jmény proroků nerozumí nic jiného; neboť duchovním významem výrazu *prorok* stejně jako *syn člověka* je *nauka církve ze Slova*, a ve vztahu k Pánu *Slovo samo*.

Že se prorok Daniel nazývá synem člověka, viz Da 8,17.

Že se prorok Ezechiel nazývá synem člověka, viz Ez 2,1.3.6.8; 3,1.3.4.10.17.25; 4,1.16; 5,1; 6,2; 7,2; 8,5.6.8.12.15; 11,2.4.15; 12,2.3.9.18.22.27; 13,2.17; 14,3.13; 15,2; 16,2; 17,2; 20,3.4.27.46; 21,2.6.9.12.14.19.28; 22,18.24; 23,2.36; 24,2.16.25; 25,2; 26,2; 27,2; 28,2.12.21; 29,2.18; 30,2.21; 31,2; 32,2.18; 33,2.7.10.12.24.30; 34,2; 35,2; 36,1.17; 37,3.9.11.16; 38,2.24; 39,1.17; 40,4; 43,7.10.18; 44,5.

Z toho nyní vysvítá, že Pán ve Svém Božském lidství se nazývá Synem Božím, a v souvislosti se Slovem je označován jako Syn člověka.

(7)

Z Božství, jež bylo v NĚm, Pán učinil Božským Své lidství, a tak se stal jedním s Otcem

(29)

V církevní nauce přijaté v celém křesťanském světě se praví:

Náš Pán Ježíš Kristus, Syn Boží, je Bůh a Člověk; a přestože je Bůh a Člověk, přesto nejsou dva, ale jeden Kristus. Je jediný, neboť Božství vzalo na Sebe lidství. Je naprosto jediný, jediná Osoba; neboť jako duše a tělo tvoří jediného člověka, tak i Bůh a Člověk je jediný Kristus.

Tato slova jsou z Athanasijského vyznání víry, přijatého v celém křesťanském světě. Obsahuje podstatná učení o sjednocení Božství a lidství v Pánu. Ostatní, co se v této nauce praví o Pánu, bude vyloženo v příslušné kapitole. Z toho jasně vysvítá, že je součástí *víry křesťanské církve*, že Božství a lidství Pána nejsou dvě věci, ale jedna, tak jako duše a tělo je jedním člověkem, a že Božství v NĚm přijalo lidství.

Z toho plyne, že Božství nemůže být odděleno od lidství ani lidství od Božství, neboť to by bylo jako oddělit duši od těla. Že je tomu tak, musí uznat každý, kdo četl ve výše uvedených článcích 19 a 21, co uvádějí dva evangelisté (*Lukáš 1,26-35* a *Matouš 1,18-25*) o Pánově narození. Z toho je zřejmé, že Ježíš byl počat Jehovou Bohem a narozen z panny Marie, že v NĚm tedy bylo Božství, a to bylo Jeho duší. Protože tedy Jeho duše byla vlastním Božstvím Otce, plyne z toho, že Jeho tělo neboli Jeho lidství se také muselo stát Božským - neboť kde je jedno, tam musí být i druhé. Tak a nejinak jsou Otec a Syn jedno, Otec v Synu a Syn v Otci, a tedy vše, co je Syna, patří i Otci, a vše, co je Otce, patří i Synovi, jak učí sám Pán ve Svém Slovu.

Jak ale k tomuto sjednocení došlo, to si řekneme v následujícím pořádku:

I. Pán od věčnosti je Jehovah.

II. Pán od věčnosti neboli Jehovah vzal na Sebe lidství, aby spasil lidstvo.

III. On z Božství v sobě učinil Své lidství Božským.

IV. Toto lidství učinil Božským skrze pokušení, kterým se podrobil.

V. Úplného sjednocení Božství a lidství v Něm bylo dosaženo utrpením na kříži, které bylo Jeho posledním pokušením.

VI. Postupně odkládal lidství přijaté z matky a bral na Sebe lidství z Božství v Sobě, což je Božské lidství a Syn Boží.

VII. Tak se stal Bůh Člověkem - ve věcech prvních i posledních.

(30)

Že Pán od věčnosti je Jehovah, je známo ze Slova. Pán totiž řekl židům:

Dříve než se Abraham narodil, Já jsem. (J 8,58)

A na jiném místě:

Oslav Mne, Otče, slávou, kterou jsem měl u Tebe, dříve než byl svět. (J 17,5)

Tím se rozumí Pán od věčnosti, a ne Syn od věčnosti, neboť Syn je Jeho lidství počaté Jehovou Otcem a narozené z panny Marie v čase, jak bylo ukázáno výše.

Že Pán od věčnosti je Jehovah sám, je zřejmé z mnoha míst ve Slovu, z nichž nyní uvedeme pouze několik.

V onen den se bude říkat: „Hle, to je náš Bůh. Jeho jsme očekávali, aby nás spasil. Hospodin, Jehož jsme očekávali; jásejme a radujme se v Jeho spasení. (Iz 25,9)

Z toho je zřejmé, že byl očekáván sám Bůh Jehovah.

Hlas volajícího na poušti: „Připravte cestu Hospodinu! Vyrovnajte na pustině stezku pro našeho Boha ! I zjeví se Hospodinova sláva a všechno tvorstvo ji společně spatří. Hle, Pán Hospodin přichází v síle. (Iz 40,3.5.10; Mt 3,3; Mk 1,3; L 3,4)

I zde je Pán nazýván Jehovou, který má přijít.

Já Hospodin dám Tě za smlouvu lidu a za světlo národům. Já jsem Hospodin, to je Mé jméno. Svou slávu nikomu jinému nedám³²⁾ (Iz 42,6-8)

Smlouva lidu a světlo národům je Pán výhledem k lidství; protože toto lidství je od Jehovy a stalo se s Jehovou jedním, praví se: Já jsem Hospodin, to je Mé jméno. Svou slávu nikomu jinému nedám, tedy nikomu jinému než Sobě samému. Dát slávu znamená oslavit neboli sjednotit se Sebou.

I vstoupí nenadále se Svého chrámu Pán, kterého hledáte. (Mal 3,1)

Chrámem se rozumí chrám Jeho těla, tak jako u Jana 2,19.21.

Navštívil nás Vycházející z výsosti. (L 1,78)

Vycházejícím z výsosti je rovněž Jehovah neboli Pán od věčnosti. Z toho je zřejmé, že Pánem od věčnosti se míní Jeho Božství, z Něhož vše pochází³³⁾ a které je ve Slově

Jehovou. Z míst, která uvedeme níže, však vysvítá, že když Jeho lidství bylo oslaveno, Pánem i Jehovou se míní zároveň Božství i lidství jako jeden celek, a Synem se rozumí pouze Božské lidství.

(31)

Že Pán od věčnosti neboli Jehovah vzal na Sebe lidství, aby spasil lidi, bylo ze Slova potvrzeno v předcházejících kapitolách. Na jiném místě si řekneme, že člověk nemohl být spasen žádným jiným způsobem. Že vzal na Sebe lidství, vysvítá z těch míst ve Slovu, kde se praví, že On vyšel od Boha, sestoupil z nebe a byl poslán na svět - například z následujících:

Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět. (J 16,28)

Já jsem od Boha vyšel a od Něho přicházím. Nepřišel jsem sám od Sebe, ale On Mě poslal. (J 8,42)

Otec vás miluje, protože jste uvěřili, že jsem vyšel od Boha. (J 16,27)

Nikdo nevstoupil na nebesa, leč ten, který sestoupil z nebes. (J 3,13)

Boží chléb je ten, který sestupuje z nebe a dává život světu. (J 6,33.35. 41.50.51)

Kdo přichází shůry, je nade všecky. Kdo přichází z nebe, je nade všecky. (J 3,31)

Já znám Otce, neboť od Něho jsem a On Mě poslal. (J 7,29)

Že být poslán Otcem na svět znamená vzít na Sebe lidství, viz výše odst. 20.

(32)

Z mnoha pasáží Slova ke zřejmé, že Pán z Božství v sobě učinil Své lidství Božským. Z nich nyní uvedeme jen ty, které potvrzují:

I. Že se tak stalo postupně.

Ježíš rostl a sílil v duchu a moudrosti a milost Boží byla s Nim. (L 2,40) Ježíš prospíval moudrosti a věkem a byl milý Bohu i lidem. (L 2,52)

II. Že Božství působilo skrze lidství jako duše skrze tělo.

Syn nemůže sám od Sebe činit nic než to, co vidí činit Otce. (J 5,19)

Sám od Sebe nečiním nic, ale mluvím tak, jak Mě naučil Otec. Ten, který Mě poslal, je se Mnou; nenechal Mě samotného. (J 8,28.29; 5,30)

Nemluvil jsem sám od Sebe, ale Otec, který Mě poslal, přikázal Mi, jak mám mluvit a co říci. (J 12,49)

Slova, která vám mluvím, nemluvím sám od Sebe; Otec, který ve Mně přebývá, On činí skutky. (J 14,10)

Nejsem sám, neboť Otec je se Mnou. (J 16,32)

III. Že Božství a lidství působilo jednomyslně: Co činí Otec, stejně činí i Jeho Syn. (J 5,19)

Jako Otec mrtvé křísí a probouzí k životu, tak i Syn probouzí k životu ty, které chce. (J 5,21)

Jako Otec má život sám v sobě, tak dal i Synovi, aby měl život sám v sobě. (J 5,26)

Nyní poznali, že všechno, co jsi Mi dal, je od Tebe. (J 17,7)

IV. Že Božství bylo sjednoceno s lidstvím a lidství s Božstvím. „Kdybyste znali Mne, znali byste i Mého Otce; viděli jste Ho.“ Filipovi, který chtěl vidět Otce: „Tak dlouho jsem s vámi, Filipe, a ty Mě neznáš ?

Kdo vidí Mne, vidí Otce. Nevěříš, že Já jsem v Otci a Otec je ve Mně ? Věřte Mi, že Já jsem v Otci a Otec ve Mně.“ (J 14,7-11)

Nečiním-li skutky svého Otce, nevěřte Mi ! Jestliže je však činím, věřte těm skutkům, abyste poznali a věřili, že Otec je ve Mně a Já v Otci. (J 10,37.38)

Aby všichni byli jedno jako Ty, Otče, ve Mně a Já v Tobě. (J 17,21)

V onen den poznáte, že Já jsem ve Svém Otci. (J 14,20)

Nikdo nemůže vyrvat ovce z Otcovy ruky. Já a Otec jsme jedno. (J 10,29.30)

Otec miluje Syna a všechno dal do Jeho rukou. (J 3,35)

Všecko, co má Otec, jest Mé. (J 16,15)

Všecko Mé je Tvé, a co je Tvé, je Moje. (J 17,10)

Dal jsi Synu moc nad veškerým tělem. (J 17,2)

Je Mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. (Mt 28,18)

V. Že je třeba obracet se k Božskému lidství, je zřejmé z následujícího: Aby všichni ctili Syna, jako ctí Otce. (J 5,23)

Kdybyste znali Mne, znali byste i Mého Otce. (J 8,19) Kdo vidí Mne, vidí toho, který Mě poslal. (J 12,45)

Kdybyste znali Mne, znali byste i Mého Otce. Nyní Ho již znáte, neboť jste Ho viděli. (J 14,7)

Kdo Mne přijímá, přijímá toho, který Mě poslal. (J 13,20)

Důvodem je, že nikdo nemůže vidět vlastní Božství, jež se nazývá Otec, ale může vidět Božské lidství. Pán totiž praví:

Boha nikdo nikdy neviděl; jednorozený Syn, který je v náručí Otcově, nám o Něm řekl. (J 1,18)

Nikdo Otce neviděl; jen ten, kdo je u Otce,³⁴⁾ ten viděl Otce. (J 6,46) Vy jste nikdy neslyšeli hlas Otce ani jste nespatriili Jeho tvář. (J 5,37)

VI. Protože Pán učinil z Božství v sobě Své lidství Božským a k tomuto lidství, jež je Synem Božím, se máme obracet, musíme skládat svou víru v Pána, jenž je Otcem a Synem.

To je zřejmé z následujícího:

Těm pak, kteří Ho přijali a věří v Jeho jméno, dal moc stát se Božími dětmi. (J 1,12)

Aby každý, kdo v Něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. (J 3,15)

Bůh tak miloval svět, že dal Svého jediného Syna, aby žádný, kdo v Něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. (J 3,16)

Kdo věří v Syna, není souzen. Kdo nevěří, již je odsouzen, neboť neuvěřil ve jméno jednorozeného Syna Božího. (J 3,18)

Kdo věří v Syna, má život věčný. Kdo v Syna nevěří, neužítí život, ale hněv Boží na něm zůstává. (J 3,36)

Boží chléb je ten, který sestupuje z nebe a dává život světu. Kdo přichází ke Mně, nikdy nebude hladovět, a kdo věří ve Mne, nebude nikdy žíznit. (I 6,33.35)

To je vůle Mého Otce, aby každý, kdo vidí Syna a věří v Něho, měl život věčný; a Já jej vzkřísím v poslední den. (J 6,40)

Řekli Mu: „Jak máme jednat, abychom konali skutky Boží ?“ Ježíš jim odpověděl: „Toto je skutek, který žádá Bůh: abyste věřili v toho, koho On poslal.“ (J 6,28.29)

Amen, pravím vám, kdo věří ve Mne, má život věčný. (J 6,47)

Ježíš zvolal: „Jestliže kdo žízní, ať přijde ke Mně a pije ! Kdo věří ve Mne, „proudí živé vody poplynou z jeho nitra“, jak praví Písmo.“ (J 7,37.38)

Jestliže neuvěříte, že Já to jsem, zemřete ve svých hříších. (J 8,24)

Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve Mne, i kdyby umřel, bude žít. A každý, kdo žije a věří ve Mne, neumře navěky. (J 11,25.26)

Já jsem přišel na svět jako světlo, aby nikdo, kdo ve Mne věří, nezůstal ve tmě. (J 12,46; 8,12)

Dokud máte světlo, věřte v světlo, abyste se stali syny světla. (J 12,36)

Amen, pravím vám, že mrtví uslyší hlas Božího Syna, a kteří uslyší, budou žít. (J 5,25)

Zůstaňte ve Mně, a Já ve vás. Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve Mně a Já v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze Mne nemůžete činit nic. (J 15,4.5)

Že jsou v Pánu a Pán v nich. (J 14,20; 17,23)

Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze Mne. (J 14,6)

Na těchto místech a na všech dalších, kde je zmiňován Otec, se míní Božství, jež bylo v Pánu od početí a jež bylo podle nauky víry v křesťanském světě jako duše v těle člověka. Lidství pocházející z tohoto Božství je Synem Božím. Toto lidství se stalo Božským; a aby se člověk neobracel pouze k Otci, a tak v myšlenkách, ve víře, a proto i v bohoslužbě neodděloval Otce od Pána (v Němž se Otec nalézá), proto Pán učil, že Otec a On jsou jedno, že Otec je v Něm a On je v Otci, že mají zůstat v Něm a že nikdo nepřichází k Otci než skrze Něj. Také učí, že máme v Něj věřit a že jsme spaseni vírou směřující k Němu.

O tom, že lidství v Pánu bylo učiněno Božským, si mnozí lidé v křesťanském světě nedokážou vytvořit žádnou představu. Hlavním důvodem je, že o člověku smýšlejí na základě jeho tělesnosti, a ne na základě jeho duchovnosti. Přesto je skutečností, že všichni andělé (tedy duchovní bytosti) jsou lidé v dokonalé formě; kromě toho veškeré Božství, jež vychází z Jehovy Boha, od prvního principu v nebi až po poslední vyjádření ve světě, tíhne k lidské podobě. (Že andělé mají lidskou podobu a že veškeré Božství tíhne k lidské podobě, viz dílo *Nebe a peklo* odstavce 73-77, 453-460, a ještě detailněji v dalších spisech čerpaných z moudrosti andělů o Pánu.)

(33)

Pán učinil Své lidství Božským skrze pokušení, kterým se podrobil, a skrze neustálá vítězství v nich.

O tom je pojednáno výše v odstavcích 12-14. Dodáme k tomu pouze následující: Pokušení nejsou ničím jiným než boji proti zlům a klamům, a protože zla i klamy pocházejí z pekla, jsou to také boje proti peklu. U lidí, kteří podstupují duchovní pokušení, jsou přítomni zlí duchové z pekla, kteří tato pokušení vyvolávají. Člověk o tom, že pokušení vyvolávají zlí duchové z pekla, nic neví; že to však jsou opravdu oni, mohl jsem se dozvědět z četných zkušeností.

Proto když člověk z Pána vítězí v pokušeních, je vyzvedáván z pekla a pozdvihován do nebe. Proto se také skrze pokušení neboli boje proti zlům stáváme duchovními lidmi, tedy anděly. Pán však bojoval proti všem peklům ze Své vlastní síly a úplně je přemohl a podrobil; a tím, že zároveň oslavil své lidství, udržuje je přemožené a podrobené na věky.

Pekla se totiž v době před Pánovým příchodem rozmohla do takové míry, že začala ohrožovat i anděly nebe a podobně každého člověka, který přišel na svět a který ze světa odešel. Důvodem takového vzestupu pekel bylo to, že došlo k úplnému zpuštění církve a lidé ve světě se kvůli svému modlářství ponořili do samých klamů a zel - a pekla tvoří lidé. Kdyby proto Pán nepřišel na svět, žádný člověk by nemohl být spasen.

O těchto Pánových bojích se obšírně pojednává v Davidových žalmech a u proroků, avšak málo u evangelistů. Jsou to ony boje, které se miní pokušeními, jež Pán snášel a z nichž bylo poslední pokušení na kříži. Proto se Pán nazývá Spasitelem a Vykupitelem. O tom se v církvi ví do té míry, že se říká, že Pán zvítězil nad smrtí neboli nad ďáblem, tedy nad peklím, že vítězně vstal z mrtvých a také že bez Pána není spásy. Že Pán také oslavil Své lidství a že se tím stal na věky spasitelem, vykupitelem, znovustvořitelem a znovuzroditelem, bude zřejmé z následujícího.

Že se Pán skrze boje neboli pokušení stal Spasitelem, vysvítá z mnohých veršů uvedených výše v odstavcích 12-14 a také z následujících u Izajáše:

Den pomsty měl jsem v srdci, nastalo léto pro Mé vykoupené. Rozhněván jsem rozdupal národy, k zemi nechal jsem padnout jejich vítězství.³⁵⁾ Proto se jim stal spasitelem. (Iz 63,4.6.8)

Tato kapitola pojednává o Pánových bojích. U Davida: *Brány, zvedněte výše svá nadpraží, výše se zvedněte brány světa,³⁶⁾ ať může vejít Král slávy. Kdo to je Král slávy? Hospodin, mocný bohatýr, Hospodin, bohatýr v boji. (Ž 24,7.8)*

I tato slova se týkají Pána.

(34)

K úplnému sjednocení Božství a lidství v Něk došlo utrpením na kříži, které bylo Jeho posledním pokušením.

To je potvrzeno výše v příslušné kapitole, kde bylo ukázáno, že Pán přišel na svět, aby si podrobil pekla a oslavil Své lidství, a že utrpení na kříži bylo posledním bojem, kterým završil Své vítězství nad peklím a úplně oslavil Své lidství.

Protože tedy Pán svým utrpením na kříži úplně oslavil Své lidství (tedy sjednotil ho se Svým Božstvím, a tak ho učinil Božským), plyne z toho, že On je Jehovou a Bohem vzhledem k obojímu. Proto se ve Slovu na mnoha místech nazývá Jehovou, Bohem a Svatým Izraele, Vykupitelem, Spasitelem a Tvořitelem; například v následujících pasážích:

Maria řekla: „Duše má velebí Pána a můj duch jásá v Bohu, mém Spasiteli.“ (L 1,46,47)

Anděl řekl pastýřům: „Zvěstuji vám velikou radost, která bude pro všechny lid. Dnes se vám narodil Spasitel, Kristus Pán, v městě Davidově.“ (L2.10.11)

Řekli: „Tento je opravdu Spasitel světa, Kristus.“ (J 4,42)

Já Hospodin Bůh pomáhám tobě, Já vykupitel Svatý Izraele. (Iz 41,14)

Praví Hospodin, tvůj stvořitel, Jákobe, tvůrce tvůj, Izraeli: „Vykoupil jsem tě.“ Já Hospodin jsem tvůj Bůh, Svatý Izraele, tvůj spasitel. (Iz 43,1.3)

Toto praví Hospodin, váš vykupitel, Svatý Izraele. Já Hospodin jsem váš Svatý, stvořitel Izraele, váš Král. (Iz 43,14.15)

Toto praví Hospodin, Svatý Izraele, jeho tvůrce. (Iz 45,11) Toto praví Hospodin, tvůj vykupitel, Svatý Izraele. (Iz 48.17)

I pozná veškeré tvorstvo, že Já Hospodin jsem tvůj spasitel a tvůj vykupitel, silný Jákobův. (Iz 49,26)

Vykupitel přijde k Sijónu. (Iz 59,20)

Poznáš, že Já jsem Hospodin, tvůj spasitel, tvůj vykupitel, silný Jákobův. (Iz 60,16)

Hospodin, který tě vytvořil už v životě matky. (Iz 49,5) Hospodine, má skálo, vykupiteli můj! (Z 19,15)

Připomínali si, že Bůh býval jejich skála, že Bůh nejvyšší byl jejich vykupitel. (Ž 78,35)

Toto praví Hospodin, tvůj vykupitel, který tě vytvořil v životě matky. (Iz 44,24)

Náš vykupitel je Svatý Izraele. Jeho jméno je Hospodin zástupů. (Iz 47,4)

Ve věčném milosrdenství se nad tebou slituji, praví Hospodin, tvůj vykupitel. (Iz 54,8)

Jejich vykupitel je silný, Jeho jméno je Hospodin. (Jr 50,34)

Doufej, Izraeli, v Hospodina ! U Hospodina je milosrdenství, hojné je u Něho vykoupení. On vykoupí Izraele ze všech jeho nepravostí. (Ž 130,7.8)

Hospodine, skalní štíte můj, má pevná tvrzi, můj vysvoboditeli. (2S 22,2.3) Toto praví Hospodin, vykupitel Izraele, jeho Svatý: „Králové spatří a povstanou kvůli Hospodinu, který je věrný, kvůli Svatému Izraele, který tě vyvolil.“ (Iz 49,7)

Jenom u tebe je Bůh a jiného už není. Věru, Ty jsi Bůh skrytý, Bůh Izraele, spasitel. (Iz 45,14.15)

Toto řekl Hospodin, král Izraele, jeho vykupitel, Hospodin zástupů: „Kromě Mne žádného Boha není.“ (Iz 44,6)

Já jsem Hospodin, kromě Mě žádný spasitel není. (Iz 43,11) Kromě Mne žádného jiného Boha a spasitele není ! (Iz 45,21)

Já jsem Hospodin, tvůj Bůh. Nebudeš uznávat Boha kromě Mne, mimo Mne jiného zachránce není. (Oz 13,4)

Cožpak ne Já, Hospodin ? Kromě Mne jiného Boha není! Bůh spravedlivý a spasitel není mimo Mne. obraťte se ke Mně a dojdete spásy, veškeré dálavy země. Já jsem Bůh a jiného už není. (Iz 45,21.22)

Jeho jméno je Hospodin zástupů, tvým vykupitelem je Svatý Izraele; nazývá se Bohem celé země. (Iz 54,5)

Z toho lze poznat, že Pánovo Božství, nazývané Otcem (a zde Hospodinem a Bohem), a Jeho Božské lidství, nazývané Synem (a zde vykupitelem a spasitelem, a také tvořitelem, tedy přetvořitelem a znovuzroditelem), nejsou dva, ale jeden. Nebylo totiž řečeno pouze *Hospodin Bůh, Svatý Izraele, vykupitel a spasitel*, ale byl použit také výraz *Hospodin vykupitel a spasitel* a dokonce *Já jsem Hospodin spasitel, a není jiného mimo Mne*.

Z toho je zcela zřejmé, že Božství a lidství v Pánu je jedna osoba, a také že Jeho lidství je Božské, neboť vykupitel a spasitel světa není nikdo jiný než Pán co do svého Božského lidství, jež se nazývá Synem.

Vykoupení a spasení jsou totiž atributy Jeho lidství nazývajících se také zásluhou a spravedlností; bylo to totiž Jeho lidství, které snášelo pokušení a utrpení kříže, a tak přinesl vykoupení a spasení skrze toto lidství.

Jelikož tedy po sjednocení lidství a Božství v Sobě, což bylo jako spojení duše a těla v člověku, již nebyl více dvěma Osobami, ale jednou Osobou (v souladu s naukou křesťanského světa), plyne z toho, že Pán je Hospodin a Bůh co do Svého Božství i lidství. Proto se také někdy praví Hospodin a Svatý Izraele vykupitel s spasitel, a jindy Hospodin vykupitel a spasitel, jak lze vidět z výše citovaných pasáží. Proto se tam také uvádí:

Spasitel Kristus (L 2,11; J 4,42)

Bůh a Bůh Izraele spasitel a vykupitel (L 1,47; Iz 45,15; 54,5; Ž 78,35)

Hospodin Svatý Izraele spasitel a vykupitel (Iz 41,14; 43,3.11.14.15; 48,17; 49,7; 54,5)

Hospodin spasitel, vykupitel a tvořitel (Iz 44,6; 47,4; 49,26; 54,8; 63,16; Jr 50,34; Ž 19,15; Ž 130,7.8; 2S 22,2.3)

Hospodin Bůh vykupitel a spasitel a kromě Mne jiného není (Iz 43,11; 44,6; 45,14.15.21.22; Oz 13,4).

(35)

Pán postupně odkládal lidství přijaté od matky a přijímal lidství z Božství v Sobě, což je Božské lidství a Syn Boží.

Je známým faktem, že v Pánu existovalo Božství a lidství - Božství z Jehovy Otce a lidství z panny Marie. Z toho plyne, že byl Bůh a Člověk; měl tedy Božskou podstatu a lidskou přirozenost - Božskou podstatu z Otce a lidskou přirozenost z matky. Byl proto roven Otci co do svého Božství, a menší než Otec co do svého lidství. Dále je známo, že tuto lidskou, od matky přijatou přirozenost neproměnil na Božskou podstatu, ani ji k ní nepřimísil, jak učí nauka víry nazývaná athanasijská - lidská přirozenost se totiž v Božskou přeměnit ani se k ní přimísit nemůže.

V této naší nauce se také praví, že Božství přijalo lidství, tedy že se s ním sjednotilo jako duše se svým tělem, až nebyly dvě, ale jen jedna Osoba. Z toho plyne, že Pán odložil lidství z Marie, jež bylo o sobě lidstvím podobným každému jinému člověku, tedy hmotným, a přijal lidství z Otce, jež se o sobě podobá Jeho Božství, tedy je substanciálním - takže i Jeho lidství se stalo Božským. Proto se Pán v prorockém Slově i ve Slově evangelistů nazývá i vzhledem ke svému lidství Hospodinem a Bohem, a ve Slově evangelistů Pánem, Bohem, Mesiášem neboli Kristem a Synem Božím, v Něž máme věřit a od Něhož přichází spasení.

Jelikož tedy Pán byl od počátku člověkem z matky a toto lidství postupně odkládal,

procházel na světě dvěma stavy: jeden se nazývá stavem ponížení neboli vyprázdnění, a druhý stavem oslavení neboli sjednocení s Božstvím čili Otcem. Ve stavu ponížení byl tehdy, když byl v lidství Své matky - nakolik v něm byl, natolik byl v tomto stavu. Naopak ve stavu oslavení byl tehdy, když byl v lidství ze Svého Otce - opět nakolik v něm byl, natolik byl v tomto stavu. Ve stavu ponížení se modlil k Otci jako k někomu odlišnému od Sebe; avšak ve stavu oslavení hovořil s Otcem jako se Sebou. V tomto stavu říkal, že Otec je v Něm a On je v Otci a že Otec a On jsou jedno; ve stavu ponížení se však podroboval pokušením a utrpení na kříži a prosil, aby Ho Otec neopouštěl; Božství totiž nemohlo být pokoušeno, a již vůbec nemohlo trpět na kříži.

Z řečeného tedy vysvítá, že Pán skrze pokušení a neustálá vítězství v nich a utrpením na kříži, což bylo Jeho poslední pokušení, úplně zvítězil nad pekly a plně oslavil své lidství, jak bylo ukázáno výše.

Že Pán odložil lidství z matky a přijal lidství z Božství v Sobě zvané Otec, plyne i z toho, že kdykoliv Pán přímo oslovil Svou matku, nenazýval ji matkou, ale ženou. U evangelistů nacházíme pouze třikrát zmínku o tom, že Pán Svou matku oslovil nebo o ní mluvil, a z toho dvakrát ji nazval ženou a jednou ji za Svou matku neuznal. O tom, že ji dvakrát nazval ženou, čteme u Jana:

Jeho matka řekla Ježíšovi: „Už nemají víno.“ Ježíš jí řekl: „Co [patří] Mi, a co tobě, ženo ? ³⁷⁾ Ještě nepřišla Má hodina.“ (J 2,3.4)

Když Ježíš spatřil z kříže matku a vedle ni učedníka, kterého miloval, řekl matce: „Ženo, hle, tvůj syn !“ Potom řekl tomu učedníkovi: „Hle, tvá matka !“ (J 19, 26.27)

Při jedné příležitosti ji neuznal, u Lukáše:

Lidé Mu oznámili: „Tvoje matka a bratři stojí venku a chtějí se s Tebou setkat.“ On jim odpověděl: „Má matka a Moji bratři jsou ti, kdo slyší Boží slovo a podle něho jednají.“ (L 8,20.21; Mt 12,46-49; Mk 3,31-35)

Na jiných místech je Marie nazvána Jeho matkou, avšak to není z Jeho úst. Totéž potvrzuje i skutečnost, že Pán nepřipustil, že je synem Davidovým. Čteme u evangelistů:

Ježíš se zeptal farizejů: „Co si myslíte o Kristu ? Čí je syn ?“ Odpověděli Mu: „Davidův.“ Řekl jim: „Jak to tedy, že Ho David v duchu ³⁸⁾ nazývá Pánem a praví: „Řekl Pán mému Pánu: Usedni po Mé pravici, dokud ti nepoložím nepřátele pod nohy.“ Jestliže tedy David Jej nazývá Pánem, jak může být Jeho synem ?“ A nikdo nebyl s to odpovědět Mu ani slovo. (Mt 22,41-46; Mk 12,35-37; L 20,41-44; Ž 110,1)

Z toho plyne, že Pán vzhledem k oslavenému lidství nebyl synem Marie ani Davida. Jaké bylo toto Jeho oslavené lidství, to ukázal Petrovi, Jakubovi a Janovi, když byl před nimi proměněn:

Jeho tvář zářila jako slunce Jeho šat byl oslnivě bílý. A hle, z oblaku promluvil hlas: „To jest Můj milovaný Syn, v Němž se Mi zalíbilo; toho poslouchajte.“ (Mt 17,1-8; Mk 9,2-8; L 9,28-36)

Pána také spatřil Jan:

Jako když slunce září v plné své síle. (Zj 1,16)

Že Pánovo lidství bylo oslaveno, je zřejmé i z toho, co se praví o Jeho oslavení u evangelistů, jako v následujícím u Jana:

Řekl: „Přišla hodina, aby byl oslaven Syn člověka. Otče, oslav Své jméno !“ Z nebe

zazněl hlas: „Oslavil jsem a ještě oslavím.” (J 12,23.28)

Protože Pán byl oslavován postupně, bylo řečeno: *Oslavil jsem a ještě oslavím.* U téhož:

Když Jidáš vyšel ven, Ježíš řekl: „Nyní byl oslaven Syn člověka a Bůh byl oslaven v NĚm; Bůh Jej také oslaví v Sobě a oslaví Jej hned. (13,31.32)

Otče, přišla Má hodina. Oslav Svého Syna, aby Syn oslavil Tebe. (J 17,1.5)

U Lukáše:

Což neměl Kristus to vše vytrpět a tak vejít clo své slávy ? (L 24,26)

To bylo řečeno o Jeho lidství. Pán řekl, že Bůh byl oslaven v NĚm, a také, že Bůh Jej oslaví v Sobě; řekl také: Oslav svého Syna, aby Syn oslavil Tebe. To Pán řekl, protože sjednocení bylo vzájemné, Božství s lidstvím a lidství s Božstvím. Proto také řekl: Já jsem v Otci a Otec je ve Mně (J 14,10.11) a Všecko Mé je Tvé, a co je Tvé, je Moje (J 17,10). Sjednocení bylo tedy úplné. Podobné to je u každého sjednocení - není-li vzájemné, není plné. Takové proto musí být i sjednocení Pána s člověkem a člověka s Pánem, jak Pán učí u Jana:

V onen den poznáte, že jste ve Mně a Já ve vás. (J 14,20)

Zůstaňte ve Mně, a Já ve vás. Kdo zůstává ve Mně a Já v něm, ten nese hojné ovoce. (J 15,4.5)

Jelikož Pánovo lidství bylo oslaveno, tedy učiněno Božským, Pán povstal třetího dne po smrti s celým tělem. K tomu nemůže dojít u žádného člověka, protože lidé vstávají z mrtvých pouze duchem, a ne tělesně. Aby lidé nepochybovali o tom, že Pán vstal s celým tělem, On to nejenom oznámil skrze anděly, kteří byli v hrobce, ale také se ukázal ve Svém lidském těle učedníkům; a když se domnívali, že vidí ducha, řekl jim:

Podívejte se na Mé ruce a nohy: vždyť jsem to Já. Dotkněte se Mne a přesvědčte se: duch přece nemá maso a kosti, jako to vidíte na Mně. To řekl a ukázal jim ruce a nohy. (L 24,39.40; J 20,20)

Potom řekl Tomášovi: „Polož svůj prst sem, pohleď na Mé ruce a vlož svou ruku do rány v Mém boku. Nepochybuj a věř !” Tomáš Mu odpověděl: „Můj Pán a můj Bůh.” (J 20,27.28)

Aby Pán ještě víc potvrdil, že není duch, ale Člověk, řekl Svým učedníkům:

„Máte tu něco k jídlu?” Podali Mu kus pečené ryby a plást medu. Vzal si a pojedl před nimi. (L 24,41-43)

Protože Jeho tělo již nebylo hmotné, ale substanciálně Božské, vešel k učedníkům zavřenými dveřmi (J 20,19.26); a když jej spatřili, zmizel jejich zrakům (L 24,31). Jako takový byl nyní Pán vzat do nebe a posadil se po pravici Boží. U Lukáše totiž čteme:

Když jim žehnal, vzdálil se od nich a byl nesen do nebe. (L 24,51)

Když jim to Pán řekl, byl vzat vzhůru do nebe a usedl po pravici Boží. (Mk 16,19)

Sedět po pravici Boží znamená Božskou všemohoucnost.

Protože Pán vstoupil do nebe a usedl po pravici Boží (čímž se označuje Božská všemohoucnost) s Božstvím a lidstvím sjednoceným v jedno, plyne z toho, že Jeho lidská podstata neboli jsoucnost je jako Jeho Božství. Myslet si něco jiného je jako představovat si, že do nebe bylo vzneseno a po pravici Boží sedí Jeho Božství, ale bez Jeho lidství - a to je

proti křesťanské nauce, jež praví, že Bůh a Člověk v Kristu jsou jako duše a tělo a oddělovat je od sebe by bylo proti zdravému rozumu. Toto sjednocení Otce se Synem neboli Božství s lidstvím se míní i těmito slovy:

Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět. Ted' svět opouštím a navracím se k Otci. (J 16,28)

Odcházím a přicházím k Tomu, který Mě poslal. (J 7,33; 16,16; 17,11.13; 20,17)

Co kdyby jste spatřili Syna člověka vystupovat tam, kde byl dříve ? (J 6,62)

Nikdo nevstoupil na nebesa, leč ten, který sestoupil z nebes. (J 3,13)

Každý člověk, který je spasen, vstupuje do nebe, avšak nečiní tak ze své moci, ale z moci Pána. Pouze Pán jediný tam vstoupil ze Své vlastní moci.

(36)

Tak se Bůh stal Člověkem - ve věcech prvních i posledních.

Že Bůh je Člověk a že všichni andělé a duchové jsou lidé z Boha, bylo částečně ukázáno v díle *Nebe a peklo* a bude dále ukázáno v práci nazvané *O moudrosti andělů*. Bůh však byl od počátku Člověkem v prvních věcech, nikoliv však ve věcech posledních; a poté, co přijal ve světě lidství, stal se Člověkem i ve věcech posledních. To plyne z výše uvedeného - že Pán sjednotil Své lidství se svým Božstvím, a tak Své lidství učinil Božským. Z tohoto důvodu je Pán nazýván Počátkem i Koncem, Prvým a Posledním, Alfou a Omegou.

Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec, praví Pán, ten, který jest a který byl a který má přijít, Všemohoucí. (Zj 1,8)

Když Jan spatřil uprostřed svícňů Syna člověka, padl k Jeho nohám jako mrtvý; On ale vložil na něho svou pravici a řekl: „Já jsem první i poslední.“ (Zj 1,13.17; 2,8; 21,6)

Hle, přijdu brzo, a odplatím každému podle toho, jak jednal. Já jsem Alfa i Omega, první i poslední, počátek i konec. (Zj 22,12.13)

Toto řekl Hospodin, král Izraele, jeho vykupitel, Hospodin zástupů: „Já jsem první i poslední.“ (Iz 44,6; 48,12)

(8)

Pán je Bůh, od Něhož pochází Slovo a o Němž Slovo pojednává

(37)

První kapitolu jsme zahájili dokazováním, že celé Písmo svaté pojednává o Pánu a že Pán je Slovo. To nyní dále potvrdíme citacemi ze Slova, kde je Pán nazýván Hospodinem, Bohem Izraele a Jákoba, Svatým Izraele, Pánem a Bohem, a také Králem, Pomazaným

Hospodinovým a Davidem. Předem je třeba poznamenat, že mi bylo dáno projít všechny Proroky a Davidovy Žalmy a prozkoumat každý jednotlivý verš, abych viděl, o čem pojednávají. Tak jsem poznal, že nepojednávají o ničem jiném než o církvi, kterou Pán obnovil a kterou se ještě chystá obnovit, o Pánově příchodu, o bojích, oslavení, vykoupení, spasení a o nebi od Něj, a zároveň o protikladech. Protože to vše je dílem Pána, je zřejmé, že celé Písmo svaté je o Pánu, a že tedy Slovem je Pán.

To však mohou spatřit pouze ti, již jsou od Pána osvětleni a kteří znají duchovní smysl Slova. V tomto smyslu jsou všichni andělé nebe; proto když nějaký člověk čte Slovo, rozumí mu právě tímto způsobem. Andělé a duchové jsou totiž u člověka neustále, a protože jsou duchovní, chápou duchovně vše, co člověk chápe přírodně.

Že celé Písmo svaté pojednává o Pánu, lze nejasně a jakoby přes závoj poznat z toho, co jsme uvedli výše v první kapitole v odst. 1-6, stejně tak jako z toho, co teprve uvedeme o Pánu - totiž že se často nazývá Pánem a Bohem. Z toho lze vyvodit, že On sám hovořil skrze proroky, v jejichž knihách se stále opakuje: *Hospodin mluvil, Hospodin řekl* nebo *řeč Hospodina*.

Že Pán existoval již před svým příchodem na svět, je zřejmé z těchto pasáží:

Jan Křtitel řekl o Pánu: „To je ten, který má přijít po mně, který byl přede mnou,³⁹⁾ Jemuž nejsem hoden ani rozvázat řemínek u Jeho obuvi. To je ten, o Němž jsem řekl: „Po mé přichází ten, který byl přede mnou, který byl dříve než já.“ (J 1,27.30)

Padli před trůnem, na kterém byl Pán,⁴⁰⁾ a volali: „Dobrořečíme Tobě, Pane Bože, Všemohoucí, který jsi, kterýs byl a který máš přijít.⁴¹⁾ (Zj 11,16.17) A ty Betléme efratský, ačkoli jsi nejmenší mezi judskými rody, z tebe mi vzejde Ten, Jenž bude vládcem v Izraeli, Jehož původ je odpradávná, ode dnů věčných. (Mi 5,1)

Totéž vysvětluje i z následujících Pánových slov u evangelistů: že byl před Abrahámem, že měl slávu Otce před založením světa, že vyšel od Otce, že Slovo bylo na počátku u Boha, že to Slovo byl Bůh a že se stalo tělem; že Pán se nazývá Hospodinem, Bohem Izraele a Jákoba, Svatým Izraele, Pomazaným Hospodina, Davidem.

(38)

Že Pán je nazýván Hospodinem, vysvětluje z následujících pasáží: Nyní toto praví Hospodin, tvůj stvořitel, Jákobe, tvůrce tvůj, Izraeli: neboť Já jsem tě vykoupil. Já jsem Hospodin tvůj Bůh, Svatý Izraele, tvůj spasitel. (Iz 43,1.3)

Já Hospodin jsem váš Svatý, stvořitel Izraele. (Iz 43,15)

Aby poznalo všechno tvorstvo, že Já Hospodin jsem tvůj spasitel a tvůj vykupitel, Silný Jákobův. (Iz 49,26)

Abys poznal, že Já jsem Hospodin, tvůj spasitel, tvůj vykupitel, Přesilný Jákobův. (Iz 60,16)

Hospodin, který tě vytvořil už v životě matky. (Iz 49,5) Hospodine, má skálo, vykupiteli můj! (Ž 19,15)

Toto praví Hospodin, král Izraele, jeho vykupitel, Hospodin zástupů. (Iz 44,2.6)

Náš vykupitel je Svatý Izraele. Jeho jméno je Hospodin zástupů. (Iz 47,4)

Ve věčném milosrdenství se nad tebou slituji, praví Hospodin, tvůj vykupitel. (Iz 54,8)

Jejich vykupitel je však silný, Jeho jméno je Hospodin zástupů. (Jr 50,34)

Hospodine Bože, má skálo, můj štíte a rohu spásy, zachránce můj ! (2S 22,2,3)

Toto praví Hospodin, váš vykupitel, Svatý Izraele. (Iz 43,14; 48,17)

Toto praví Hospodin, vykupitel Izraele, jeho Svatý; králové uvidí. (Iz 49,7)

Já jsem Hospodin, kromě Mne žádný spasitel není. (Iz 43,11)

Cožpak nejsem Já, Hospodin ? Kromě Mne jiného Boha není! Spasitel není mimo Mne. Obráťte se ke Mně a dojdete spásy, veškeré dálavy země. (Iz 45, 21.22)

Já jsem Hospodin, Bůh tvůj, mimo Mne jiného zachránce není. (Oz 13,4)

Vykoupils mě, Hospodine, Bože pravdy. (Ž 31,6)

Čekej, Izraeli, na Hospodina ! U Hospodina je milosrdenství, hojné u Něho vykoupení, On vykoupí Izraele ze všech jeho nepravostí. (Ž 130,7.8)

Jeho jméno je Hospodin zástupů, tvým vykupitelem je Svatý Izraele; bude se nazývat Bohem celé země. (Iz 54,5)

V těchto verších se Hospodin nazývá vykupitelem a spasitelem, a protože vykupitelem a spasitelem je pouze Pán, je to On, kdo je míněn Hospodinem. Ze Pán je Hospodinem, tedy že Hospodin je Pánem, vysvětá také z těchto pasáží:

Prutek z pařezu Jišajova a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce. Na něm spočine duch Hospodinův. (Iz 11,1.2)

V onen den se bude říkat: „Hle, to je náš Bůh. Jeho jsme očekávali a On nás spasil. Je to Hospodin, kterého jsme očekávali, budeme jásat a radovat se v Jeho spasení. (Iz 25,9)

Hlas volajícího na poušti: „Připravte cestu Hospodinu ! Vyrovnajte na pustině stezku pro našeho Boha ! Neboť zjeví se Hospodinova sláva a všechno tvorstvo Ho společně spatří. Panovník Hospodin přichází s mocí, Jeho paže se ujme vlády. (Iz 40,3.5.10)

Já Hospodin, dám Tě za smlouvu lidu a za světlo národům. Já jsem Hospodin. To je Mé jméno. Svou slávu nikomu jinému nedám. (Iz 42,6.8) Hle, přicházejí dny, kdy Davidovi vzbudím výhonek spravedlivý. Kralovat bude jako král a šťastně se Mu povede a bude v zemi uplatňovat právo a spravedlnost. A nazvou Ho tímto jménem: Hospodin - naše spravedlnost. (Jr 23,5,6; 33,15.16)

Ty, Betléme efratský, z tebe mi vzejde Ten, Jenž bude vládcem v Izraeli. I postaví se a bude pást v Hospodinově moci. (Mi 5,1.3)

Narodilo se nám dítě, je nám dán syn, na Jehož rameni spočine vláda a bude Mu dáno jméno: Bůh, Bohatýr, Otec věčností. [Spočine] na trůně Davidově, upevní a podepře jej právem a spravedlností, od toho času až navěky. (Iz 9,5.6)

Hospodin vytáhne a bude bojovat proti oněm národům; stanou Jeho nohy na hoře Olivové proti tváři Jeruzaléma. (Za 14,3.4)

Brány, zvedněte výše svá nadpraží, výše se zvedněte, vchody věčné, ať může vejít Král slávy. Kdo je to Král slávy ? Hospodin, mocný bohatýr, Hospodin, bohatýr v boji. (Z 24,7-10)

V onen den Hospodin zástupů stane v ozdobné koruně a s nádherným věncem

pozůstatkům svého lidu. (Iz 28,5)

Hle, pošlu k vám proroka Elijáše, dříve než přijde den Hospodinův veliký a hrozný. (Mal 4,5)

Kromě dalších míst, kde se uvádí: den Hospodinův veliký a hrozný, jako u Ez 30,3; Jl 2,11; Am 5,18.20; Si 1,14.15.18.

(39)

Že Pán je nazýván Bohem Izraelským a Bohem Jákobovým, plyne z těchto veršů:

Mojžíš vzal krev, pokropil lid a řekl: „Hle, krev smlouvy, kterou s vámi uzavírá Hospodin. I uviděli Boha Izraele. Pod Jeho nohama bylo cosi jako ze safíru, jako z nebeské substance. (Ex 24,8.10)

Zástupy se divily, když viděly, že němí mluví, mrzáci jsou zdraví, chromí chodí a slepí vidí; i velebily Boha izraelského. (Mt 15,31)

Pochválen buď Hospodin, Bůh Izraele, protože navštívil a vykoupil svůj lid a vzbudil nám roh spasení našeho z domu Davida. (L 1,68.69)

Tobě dám poklady v temnotě skryté i sklady nejtajnější a poznáš, že Já jsem Hospodin, který tě volá jménem, Bůh Izraele. (Iz 45,3)

Dome Jákobův, vy, kdo přísaháte při jménu Hospodina a Boha Izraele; podle jména svatého se nazývají, hledají oporu v Bohu Izraele, Jehož jméno je Hospodin zástupů. (Iz 48,1,2)

Jákob uzří svoje děti; ve svém středu budou dosvědčovat svatost Mého jména, budou dosvědčovat svatost Svatého Jákobova, budou se strachovat Boha Izraele. (Iz 29,23)

I stane se v posledních dnech, že mnohé národy půjdou a budou se pobízet: „Pojďme, vystupme na horu Hospodinovu, do domu Boha Jákobova. Bude nás učit svým cestám, abychom chodili po stezkách Jeho. (Iz 2,3; Mi 4,1.2)

I pozná všechno tvorstvo, že Já Hospodin jsem tvůj spasitel a tvůj vykupitel, Silný Jákobův. (Iz 49,26)

Já jsem Hospodin, tvůj spasitel, tvůj vykupitel, Přesilný Jákobův. (Iz 60,16) Chvěj se, země, před Pánem, před Bohem Jákobovým! (Z 114,7)

David se zapřísáhl Hospodinu, zavázal se slibem Přesilnému Jákobovu: „Nevejdu do stanu svého domu, dokud nenaleznu Hospodinu místo, příbytek Přesilnému Jákobovu. Slyšeli jsme o NĚm v Efrafě (Betlémě).⁴²⁾ (Ž 132,2.3.5.6)

Budiž požehnán Bůh Izraele, celou zemi nechť naplní Jeho sláva ! (Ž 72,18.19)

Kromě toho i jinde, kde se Pán nazývá Bohem Izraele, vykupitelem a spasitelem, jako u L 1,47; Iz 45,15; 54,5, Ž 78,35. Také na mnoha dalších místech, kde je nazýván pouze Bohem Izraele: např. u Iz 17,6; 21,10.17; 24,15; 29,23; Jr 7,3; 9,15; 11,3; 13,12; 16,9; 19,3.15; 23,2;

24,5; 25,15.27; 29,4.8.21.25; 30,2; 31,23; 32,14.15.36; 33,4; 34,2.13; 35,13.17-19; 37,7; 38,17; 39,16; 42,9.15.18; 43,10; 44,2.7.11.25; 48,1; 50,18; 51,33; Ez 8,4; 9,3; 10,19.20; 11.22; 43,2; 44,2; Sf 2,9; Ž 41,14; 59,6; 68,8.

(40)

Že Pán je nazýván Svatým Izraele, vysvítá z těchto veršů:

Anděl odpověděl Marii: „Svaté, co se z tebe narodí, bude nazváno Syn Boží.“ (L 1,35)

Ve viděních jsem viděl: Hle, posel, a to svatý, z nebe sestupující. (Da 4,10.20)

Z Témanu přijde Bůh, z hory Páránu Svatý. (Abk 3,3)

Já Hospodin svatý, stvořitel Izraele váš svatý, jeho tvůrce. (Iz 45,11)

Toto pravil Hospodin, vykupitel Izraele, jeho Svatý. (Iz 49,7)

Já Hospodin jsem tvůj Bůh, Svatý Izraele, tvůj spasitel. (Iz 43,3)

Toto praví Hospodin, váš vykupitel, Svatý Izraele. (Iz 43,14; 48,17)

Jeho jméno je Hospodin zástupů, tvým vykupitelem je Svatý Izraele. (Iz 54,5)

Pokoušeli Boha a Svatého Izraele. (Ž 78,41)

Opustili Hospodina a popuzovali Svatého Izraele. (Iz 1,4)

Řekli: „Přestaňte se Svatým Izraele!“ Proto praví Svatý Izraele. (Iz 30,11.12)

Říkají: „Nechť usplní své dílo, ať je uvidíme; nechť se přiblíží a uskuteční úradek Svatého Izraele.“ (Iz 5,19)

V onen den se budou spoléhat na Hospodina, Svatého Izraele, v pravdě. (Iz 10,20)

Jásej a plesej, dcero Siónská, neboť Veliký je ve tvém středu - Svatý Izraele. (Iz 12,6)

V onen den vzhledne člověk k tomu, který ho učinil, a jeho oči budou patřit k Svatému Izraele. (Iz 17,7)

Pokorní se ještě více rozveselí v Hospodinu a nuzný lid bude jásat vstříc Svatému Izraele. (Iz 29,19; 41,16)

Národ přiběhne k tobě kvůli Hospodinu, tvému Bohu, za Svatým Izraele. (Iz 55,5)

Ostrovy Mi budou důvěřovat, aby tvé syny přivezly zdaleka, pro jméno Hospodina zástupů a Svatého Izraele. (Iz 60,9)

Jejich země se tolik provinila proti Svatému Izraele. (Jr 51,5)

A na mnoha dalších místech. Svatým Izraele se míní Pán co do Božského lidství. Anděl Gabriel totiž řekl Marii: Svaté, co se z tebe narodí, bude nazváno Syn Boží. (L 1,35)

Že Hospodin a Svatý Izraele jsou jedno, ačkoliv se jmenují rozdílně, je zřejmé ze zde uvedených pasáží, v nichž se uvádí, že Hospodin je oním Svatým Izraele.

(41)

Že Pán je nazýván Pánem a Bohem, vysvítá z tolika míst, že jejich citace by zaplnila celé strany. Postačí proto několik následujících:

Když Tomáš z rozkazu Pána pohleděl na Jeho ruce a dotknul se Jeho boku, řekl: „Můj Pán a můj Bůh.“ (J 20,27.28)

Připomínali si, že Bůh býval jejich skála, že Bůh nejvyšší byl jejich vykupitel. (Ž 78,35)

Jeho jméno je Hospodin zástupů, tvým vykupitelem je Svatý Izraele; bude nazván Bohem celé země. (Iz 54,5)

Vysvítá to i z toho, že Jej uctívali a padali před Ním na tváře (Mt 9,18; 14,33; 15,25; 28,9; 1,40; 5,22; 7,25; 10,17; L 17,15.16; J 9,38; 11,32)

V Efratě jsme o Něm uslyšeli, vstupme do Jeho příbytku, klanějme se před podnožím Jeho nohou. (Z 132,6.7)

Stejně tak je tomu i v nebi; pojednává se o tom v knize Zjevení:

Ocitl jsem se v duchu: A hle, trůn na nebi, a na tom trůnu někdo, kdo byl na pohled jako jaspis a karneol; a kolem trůnu duha jako smaragdová. A padlo čtyřicet starců na kolena před Tím, který sedí na trůnu, a klanělo se Tomu, který je živ na věky věků; pak položili své koruny před trůn. (Zj 4,2.3.10)

A v pravici toho, který sedí na trůnu, spatřil jsem knihu popsanou zevnitř i na hřbetu, zapečetěnou sedmi pečeti. Nikdo nemohl tu knihu otevřít. Ale jeden ze starců řekl: „Hle, zvítězil Lev z pokolení Judova, potomek Davidův; On otevře tu knihu sedmkrát zapečetěnou. Vtom jsem spatřil uprostřed trůnu stojícího Beránka. Přistoupil a vzal tu knihu. I padli před Beránkem a klaněli se Živému na věky věků. (Zj 5,1.3.5-8.14)

(42)

Důvod, proč je Pán nazýván Králem a Pomazaným, je ten, že byl Mesiášem neboli Kristem, a Mesiáš a Kristus značí Krále a Pomazaného. Proto výrazem Král a také David, jenž byl králem nad Judskem a Izraelem, se ve Slově míní Pán. Že se Pán nazývá Král a Pomazaný Hospodinův, vysvítá z mnoha veršů Slova.

Beránek je přemůže, protože je Pán pánů a Král králů. (Zj 17,14)

Ten, který seděl na bílém koni, měl na plášti a na boku napsáno jméno: Král králů a Pán pánů. (Zj 19,16)

Protože Pán je nazván Králem, nazývá se nebe a církve Jeho královstvím a Jeho příchod na svět evangeliem království. Že se nebe a církve nazývají Jeho královstvím, lze vyčíst u Mt 12,28; 16,28; Mk 1,14.15; 9,1; 15,43; L 1,33; 4,43; 8,1.10; 9,2.11.60; 10,11; 16,16; 19,11; 21,31; 22,18; 23,51. Také u Daniela:

Bůh dá povstat království, které nebude zničeno na věky. Rozdrtí a učiní konec všem ostatním královstvím, avšak samo zůstane navěky. (Da 2,44) Viděl jsem v nočním vidění, hle, s nebeskými oblaky přicházel jakoby Syn člověka. A byla Mu dána vladařská moc, sláva a království, aby Ho uctívali všichni lidé různých národností a jazyků. Jeho vladařská moc je věčná a Jeho království nebude zničeno. (Da 7,13.14.27)

Že Jeho příchod je nazván evangeliem království, viz u Mt 4,23; 9,35; 24,14.

(43)

Že je Pán nazýván Davidem, vysvítá z těchto míst:

V onen den budou sloužit Hospodinu, svému Bohu, a Davidovi, svému králi, kterého jim vzbudím. (Jr 30,9)

Potom se izraelští synové obrátí a budou hledat Hospodina, svého Boha, i svého krále

Davidu. Se strachem přiběhnou k Hospodinu a jeho dobrotě v posledních dnech. (Oz 3,5)

Ustanovím nad nimi jednoho pastýře, který je bude pást, Davida, Svého služebníka. Ten je bude pást a bude jejich pastýřem. Já Hospodin jim budu Bohem a David, můj služebník, bude uprostřed nich knížetem. (Ez 34,23.24)

A budou Mým lidem a Já jim budu Bohem. David, Můj služebník, bude nad nimi králem a jediným pastýřem všech. Pak budou sídlit v zemi, oni i jejich synové a synové jejich synů navěky a David bude jejich knížetem navěky. Uzavřu s nimi smlouvu pokoje; bude to věčná smlouva. (Ez 37,23-26)

Uzavřu s vámi smlouvu věčnou, obnovím milosrdenství věrně Davidovi prokázaná. Hle, dal jsem Ho za svědka národům, národům za vévodu a zákonodárce. (Iz 55,3.4)

V onen den postavím rozpadlý Davidův stánek a jeho trhliny zazdím, opravím, co na něm zbořeno, a zbuduji jej jako za dnů dávných. (Am 9,11)

Dům Davidův bude jako Bůh, bude jako anděl Hospodinův před nimi. (Za 12,8)

V onen den vytryskne pramen domu Davidovu. (Za 13,1)

(44)

Kdo ví, že Davidem se míní Pán, ten může vědět i to, proč David ve svých žalmech psal tak často o Pánu, když mluvil o sobě - jako v *Žalmu* 89, kde se píše:

Uzavřel jsem smlouvu se Svým vyvoleným, přísahal jsem Davidovi, Svému služebníku: Na věky utvrdím Tvé potomstvo, zbuduji Tvůj trůn pro všechna pokolení. Nebesa Ti vzdají chválu za Tvůj div a pravdu Tvou ve shromáždění svatých.⁴³⁾ Ve vidění promluvil jsi ke Svatému svému⁴⁴⁾ a řekl jsi: „Poskytl jsem Silnému pomoc, povýšil jsem Vybraného z lidu. Nalezl jsem Davida, Svého služebníka, pomazal jsem Ho Svým olejem svatým. Při Něm bude Moje ruka, udatným Ho učiní Má paže. Bude s Ním Má pravda a Mé milosrdenství, Jeho roh se pozvedne v Mém jménu. 1 na moře vložím Jeho ruku a Jeho pravici na řeky. On zvolá ke Mně: „Tys Můj Otec, Můj Bůh, Moje spásná skála“, a Já Ho učiním prvorozeným, nejvyšším nad králi země. Smlouva Má s Ním bude stálá. Jeho potomstvu dám trvat navěky, jeho trůnu jako dnům nebes. Jednou jsem přísahal na Svou svatost. Cožpak bych lhal Davidovi ? Jeho potomstvo potrvá na věky i Jeho trůn přede Mnou bude jako slunce, pevně bude stát navěky jako měsíc, věrný svědek nad oblaky. (Ž 89,4-6.20-22.25-30.36-38)

Podobně i v dalších žalmech, jako v *Žalmu* 45,2-18; 122,4-5; 132,8-18.

(9)

Bůh je jeden, a tímto Bohem je Pán

(45)

Z mnoha pasáží citovaných ze Slova v předcházející kapitole je zřejmé, že Pán se nazývá Hospodin, Král Izraele a Jákoeba, Svatý Izraele, Pán a Bůh, a také Král, Pomazaný a David. Z toho lze spatřit - přestože pouze jakoby skrze závoj - že Pán je Bůh sám, od Něhož pochází

Slovo a o Němž Slovo pojednává. Skutečnost, že Bůh je jeden, je přece známa po celé zemi a nikdo se zdravým rozumem to nepopírá. Zbývá tedy tento fakt potvrdit ze Slova, stejně jako skutečnost, že tímto Bohem je Pán.

I. Že *Bůh je jeden*, to potvrzují následující verše Slova:

Ježíš řekl: „První ze všech přikázání je toto: „Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný Pán; proto budeš milovat Pána Boha svého z celého srdce a z celé duše.“ (Mk 12,29.30)

Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin je jeden. Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duši.“ (Dt 6,4.5)

Kdosi k Němu přišel a zeptal se Ho: „Mistře dobrý, co dobrého mám dělat, abych získal věčný život ?“ On mu řekl: „Proč Mě nazýváš dobrým ? Nikdo není dobrý než jediný Bůh.“⁴⁵⁾ (Mt 19,16.17) Ať poznají všechna království země, že Ty sám jsi Hospodin. (Iz 37,20)

Já jsem Hospodin a žádného už není, mimo Mne žádného Boha není. Aby poznali od slunce východu až na západ, že kromě Mne Boha není. Já jsem Hospodin a jiného už není. (Iz 45,5.6)

Hospodine zástupů, Bože Izraele, který sídlíš nad cheruby, Ty sám jsi Bůh nade všemi královstvími země. (Iz 37,16)

Což je Bůh kromě Mne? Jiné skály není, Já o žádné nevím. (Iz 44,8) Kdo je Bůh krom Hospodina, kdo je skála, ne-li Bůh náš ! (Ž 18,32) II. Že tímto Bohem je Pán, potvrzují tyto pasáže ze Slova:

Jenom u Tebe je Bůh a jiného už není. Věru, Ty jsi Bůh skrytý, Bůh Izraele, spasitel. (Iz 45,14)

Cožpak nejsem Já, Hospodin ? Kromě Mne jiného Boha není! Bůh spravedlivý a spasitel není mimo Mne. Obrátte se ke Mně a dojdete spásy, veškeré dálavy země, neboť Já jsem Bůh a jiného už není. (Iz 45,21.22) Já jsem Hospodin, kromě Mne žádný spasitel není. (Iz 43,11)

Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, neuznáš Boha kromě Mne; mimo Mne jiného zachránce není. (Oz 13,4)

Toto pravil Hospodin, král Izraele, jeho vykupitel, Hospodin zástupů: „Já jsem první i poslední, kromě Mne žádného Boha není.“(Iz 44,6)

Jeho jméno je Hospodin zástupů, tvým vykupitelem je Svatý Izraele; bude nazván Bohem celé žerně. (Iz 54,5)

V onen den bude Hospodin Králem nad celou zemí; v onen den bude Hospodin jediný a Jeho jméno jediné. (Za 14,9)

Jelikož pouze Pán je spasitel a vykupitel a protože se praví, že spasitelem a vykupitelem je Hospodin a žádný jiný, plyne z toho, že jediným Bohem není nikdo jiný než Pán.

Duch svatý je Božství, které plyne z Pána, a to je Pán sám

(46)

Pán pravil u *Matouše*:

Je Mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte ke všem národům a získávejte Mi učedníky, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha svatého a uče je, aby zachovávali všechno, co jsem vám přikázal. A hle, Já jsem s vámi po všechny dny až do skonání věku. (Mt 28,18-20)

Výše bylo ukázáno, že Božství, jež se nazývá Otcem, a Božství nazývajícím se Synem jsou v Pánu jedním; nyní ukážeme, že i Duch svatý je totéž jako Pán.

Pán řekl, že mají křtít ve jméno Otce, Syna a Ducha svatého proto, že v Pánu existuje trojnost neboli trojice. Existuje v Něm totiž Božství zvané Otec, Božské lidství zvané Syn a Božství plynoucí zvané Duch svatý. Božství zvané Otec a Božství zvané Syn jsou Božstvím, jež je zdrojem,⁴⁶⁾ zatímco plynoucí Božství je Božstvím, skrze které dochází k aktivitě.⁴⁷⁾

Že Božství, jež plyne z Pána, není ničím jiným než Božství, jež je On sám, bude patrné v pojednání *O Božské prozřetelnosti, všemohoucnosti, všudypřítomnosti a vševědouce, neboť tento předmět vyžaduje hlubšího zkoumání.*⁴⁸⁾

Skutečnost, že v Pánu existuje trojnost, lze ilustrovat srovnáním s anděly. Každý anděl má duši a tělo a také to, co z něj plyne, a je tedy samo o sobě mimo něj. O tomto plynutí jsem měl možnost se mnoho dozvědět, avšak není na místě uvádět to zde.

Prvou věcí, kterou po smrti učí andělé každého člověka, který vzhlíží k Bohu, je skutečnost, že **Duch svatý není nikdo jiný než Pán** a že „vycházet“ a „plynout“ znamená osvěcovat a učit svou Přítomností, což se děje podle toho, jak člověk přijímá Pána. Mnozí lidé proto po smrti odkládají představu o Duchu svatém, kterou si vytvořili ve světě, a přijímají představu, že Pán je přítomen u člověka prostřednictvím andělů a duchů, a skrze tuto přítomnost a v poměru k ní je člověk osvěcován a vyučován.

Ve Slově se navíc často jmenuje dvojí a někdy i trojí Božství, přestože jsou jedním: například Hospodin a Bůh, Hospodin a svatý Izraele, Hospodin a Silný Jákobův nebo Bůh a Beránek. A protože jsou jedním, píše se na jiných místech: pouze Hospodin je Bůh, pouze Hospodin je Svatý, On je Svatý Izraele, a není jiného mimo Něj. Místo Boha se někdy říká Beránek, a místo Beránka Bůh - druhý výraz se vyskytuje v knize *Zjevení*, první u *Proroků*.

Že Otcem, Synem a Duchem svatým je u *Matouše* 28,19 míněn pouze Pán, vysvětluje i z toho, co tomuto verši předchází a co po něm následuje. V předchozím verši Pán říká:

Je Mi dána veškerá moc na nebi i na zemi.

A v následujícím praví:

A hle, Já jsem s vámi po všechny dny až do skonání věku.

To prohlásil o Sobě. Řekl to, aby věděli, že je v Něm trojnost.

Aby vešlo v známost, že Duch svatý není nikdo jiný než Božství, kterým je sám Pán, ukážeme, co se míní ve Slovu výrazem *duch*. **Duchem** se zde rozumí:

I. Život člověka obecně.

II. Protože život člověka je rozmanitý a mění se, jak prochází různými stavy, duchem se označují různé životní stavy člověka.

III. Duchem je také znovuzrozený život, jenž se nazývá duchovním životem.

IV. Kde se uvádí výraz *Duch Páně*, tam se myslí Božství Jeho života, a tedy Pán sám.

V. Specificky se duchem rozumí život Jeho moudrosti, jenž se nazývá Božská pravda.

VI. Duchem se také rozumí, že sám Jehovah, tedy Pán, hlásal skrze proroky Slovo.

(47)

*Že se duchem rozumí život člověka, je zřejmé z obvyklého způsobu mluvy. Říká se, že člověk, když umírá, vypouští ducha - duchem se v tomto smyslu myslí život spojený s dýcháním. Slovo *duch* [spiritus] je totiž odvozeno od výrazu *dýchání* [respiratio]; proto je také v hebrejštině jen jedno slovo pro *duch* i *vítr*.*

V člověku jsou dva zdroje života: jedním je pohyb srdce a druhým dýchání plic. Duchem a také duší se vlastně myslí život povstávající z dýchání plic. Na příslušném místě ukážeme, že tento život působí jednotně s rozumovým myšlením člověka a že život povstávající z pohybu srdce působí jednotně s láskou jeho vůle.

Že se duchem ve Slovu míní život člověka, je zřejmé z následujících veršů:

Odnímáš jim ducha⁴⁹ a hynou, v prach se navracejí. (Z 104,29) Pamatoval, že jsou tělo, duch, který odchází,⁵⁰ (Ž 78,39) Když jeho duch odchází, on se vrací do země. (Z 146,4) Chizkijáš naříkal, že odchází život jeho ducha. (Iz 38,16) Okřál duch Jákoba. (Gn 44,27) Lité modly jsou klam, ducha v nich není. (Jr 51,17) Toto praví Panovník Hospodin suchým kostem: „Hle, Já do vás uvedu ducha a oživnete. Přijď, duchu, od čtyř větrů a zaduj na tyto povražděné, ať ožijí!“ I vešel do nich duch a oni ožili. (Ez 37,5.6.9.10) Ježíš vzal dceru za ruku. I vrátil se ji duch a hned vstala. (L 8,54.55)

(48)

Protože život člověka je rozmanitý a mění se, jak prochází různými stavy, duchem se označují různé životní stavy člověka, například:

1. Život moudrosti:

Besaleel byl naplněn duchem moudrosti, důvtipu a znalostí. (Ex 31,3) Promluvíš se všemi, kdo mají moudré srdce,⁵¹ (Ex 28,3) Jozue byl naplněn duchem moudrosti. (Dt 34,9)

Nebúkadnezar řekl o Danielovi, že je v něm mimořádný duch poznání, inteligence a moudrosti. (Da 5,12)

2. Život v rozohnění:

Vzbudil Hospodin ducha králů médských. (Jr 51,11)

A Hospodin probudil ducha Zerubábel a ducha celého pozůstatku lidu. (As 1,14)

Uvedu do Asyrského krále ducha, aby slyšel zprávu a vrátil se do své země. (Iz 37,7)

Zatvrdil Hospodin Bůh ducha krále Síchona. (Dt 2,30) Co vystupuje na váš duch,⁵²

určitě se nestane. (Ez 20,32)

3. Život ve svobodě:

O čtyřech zvířatech (což byli cherubové), které viděl prorok, se píše, že šla tam, kam je vedl duch. (Ez 1,12.20)

4. Život ve strachu, bolesti a hněvu:

Každé srdce ztratí odvahu, všechny ruce ochabnou a každý duch pohasne. (Ez 21,7)

Jsem na duchu skleslý, srdce mi usedá v nitru. (Z 142,4; 143,4)

Můj duch dokonává. (Ž 143,7)

Můj duch, Danielův, se zarmoutil. (Da 7,15)

Duch faraónův byl rozrušen. (Gn 41,8)

Nebúkadnesar řekl: „Můj duch je rozrušen.“ (Da 2,3)

Šel jsem v duchu roztrpčen a rozhořčen. (Ez 3,14)

5. Život různých špatných sklonů:

V jehož duchu není záludnosti. (Ž 32,2)

Hospodin vylil do jeho ducha zvrácenost. (Iz 19, 14)

Řekl bláznivým prorokům, kteří následují svého vlastního ducha. (Ez 13,3)

Prorok je pošetilý, muž ducha je potřeštěnec. (Oz 9,7)

Střežte svého ducha, nejednejte věrolomně ! (Mal 2,16)

Zavádí je duch smilstva. (Oz 4,12)

Je v nich duch smilstva. (Oz 5,4)

Když se jej zmocní duch žárlivosti. (Nu 5,14)

Muž, který je posedlý těkavým duchem⁵³⁾ a lže. (Mi 2,11)

Pokolení, jehož duch nezůstal věrný Bohu. (Ž 78,8)

Vylit byl na ně duch mrákoty. (Iz 29,10)

Počnete seno, porodíte slámu. Ve vašem duchu pozře vás oheň.⁵⁴⁾ (Iz 33,11)

6. Pekelný život:

Vypudím ze země ducha nečistoty. (Za 13,2)

Když nečistý duch vyjde z člověka, bloudí po suchých místech. Přivede s sebou sedm jiných duchů, horších, než je sám, a vejdou a bydlí tam. (Mt 12,43-45)

Babylón se stal skrýší nečistých duchů. (Zj 18,2)

7. Kromě toho jsou jím i sami pekelní duchové, kterými byli lidé sužováni - viz Mt 8,16; 10,1; 12,43-45; Mk 1,23-27; 9,17-29; L 4,33,36; 6,17,18; 7,21; 8,2.29; 9,39.42.55; 11,24-26; 13,11; Zj 13,15; 16,13.14.

Duchem se také rozumí znovuzrozený život, jenž se nazývá duchovním životem.

Ježíš řekl: „Nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího.“ (J 3,5)

Dám vám nové srdce a nového ducha. Vložím vám do nitra svého ducha a učiním, že se budete řídit mými nařízeními. (Ez 36,26.27)

Dám jim nové srdce a nového ducha. (Ez 11,19)

Stvoř mi, Bože, čisté srdce, obnov v mém nitru pevného ducha. Dej, ať se zas veselím z Tvé spásy, podepři mě duchem dobrovolnosti. (Ž 51,12-14)

Obnovte své srdce a svého ducha. Proč byste měli zemřít, dome izraelský? (Ez 18,31)

Sesíláš svého ducha⁵⁵⁾ a jsou stvoření, a tak obnovuješ tvářnost země. (Ž 104,30)

Přichází hodina, ano již je tu, kdy ti, kteří Boha opravdově ctí, budou ho uctívat v duchu a v pravdě. (J 4,23)

Bůh Hospodin dává život lidu a ducha těm, kdo chodí po zemi. (Iz 42,5)

Hospodin vytváří ducha člověka v jeho nitru. (Za 12,1)

Má duše v noci po Tobě touží, můj duch ve Mně za úsvitu Tebe hledá. (Iz 26,9)

V onen den se Hospodin stane duchem práva tomu, kdo zasedá na soudu. (Iz 28,6)

Můj duch jásá v Bohu, mém spasiteli. (L 1,47) Nechají spočívat mého ducha v zemi severní. (Za 6,8) Svého ducha kladu do Tvých rukou, vykoupils mě. (Z 31,6) Nebyl jediný, i ostatní měli ducha.⁵⁶⁾ (Mal 2,15)

Po třech a půl dnech vstoupil do dvou svědků zabitých šelmou duch života přicházející od Boha. (Zj 11,11)

Já Hospodin, tvůrce hor a stvořitel ducha.⁵⁷⁾ (Am 4,13) Bože, Bože duchů veškerého tvorstva. (Nu 16,22; 27,18)

Na dům Davidův a na obyvatele Jeruzaléma vyleji ducha z výsosti.⁵⁸⁾ (Za 12,10)

Až bude na nás vylit z výše duch. (Iz 32,15)

Já vyleji vody v místa zprahlá žizní, bystřiny na suchou zemi, vyleji Svého ducha na tvé potomstvo. (Iz 44,3)

Vyleji Svého ducha na každé tělo, i na otroky a otrokyně vyleji v oněch dnech Svého ducha. (Jl 2,28.29)

Vylitím ducha se míní znovuzrození, podobně jako výrazem dát nové srdce a nového ducha.

Duchem se rozumí duchovní život těch, kdo žijí v ponížení.

Přebývám v zdeptaném a poníženém duchu,⁵⁹⁾ abych oživil ducha ponížených, abych oživil srdce zdeptaných. (Iz 57,15)

Zkroušený duch, to je oběť Bohu. Srdcem zkroušeným a zdeptaným Bůh nepohrdá. (Ž 51,19)

Dá olej veselí místo truchlení, závoj chvály místo ducha beznaděje. (Iz 61,3)

Žena opuštěná a na duchu ztrápená. (Iz 54,6)

Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich je království nebeské. (Mt 5,3)

50. Kde se uvádí výraz *Duch Páně*, tam se míní *Božství Jeho života*, a tedy *Pán sám*.

Ten, koho poslal Bůh, mluví slova Boží, neboť Bůh udílí svého Ducha bez odměřování. Otec miluje svého Syna a všechno dal do Jeho rukou. (I 3.34,35)

Vzejde proutek z pařezu Jišajova. Na něm spočine duch Hospodinův; duch moudrosti a rozumnosti, duch rady a síly. (Iz 11,1.2)

Vložil jsem na něho Svého ducha, aby vyhlásil soud národům. (Iz 42,1)

Privalí se jako dravá řeka, duch Hospodinův na Něj vloží svou pečeť;⁶⁰⁾ vykupitel přijde k Sijónu. (Iz 59,19.20)

Duch Panovníka Hospodina je nade Mnou. Hospodin Mě pomazal k tomu, abych nesl radostnou zvěst chudým.⁶¹⁾ (Iz 61,1; L 4,18)

Ježíš svým duchem poznal, o čem přemýšlejí. (Mk 2,8) Ježíš zajásal v duchu a řekl,... (L 10,21) Ježíš se ve svém duchu zarmoutil. (J 13,21) Ježíš si v duchu povzdechl. (Mk 8,12)

*Výraz *duch* je také použit pro samého Jehovu neboli Pána.*

Bůh je duch. (J 4,24)

Kdo řídil Hospodinova ducha a byl Mu rádcem ? (Iz 40,13)

Hospodinův duch je vedl paži Mojžíše. (Iz 63,12.14)

Kam odejdu před Tvým duchem, kam uprchnu? (Z 139,7)

Pravil Hospodin: „Ne silou, ale Mým duchem nechť to vykoná.“ (Za 4,6)

Oni trápili ducha Jeho svatosti, proto se jim změnil v nepřítele. (Iz 63,10; Ž 106,33.40)

Můj duch nebude člověka věčně kárat, vždyť je jen tělo. (Gn 6,3)

Nebudu trvale rozlícen, jinak by každý duch přede Mnou zemdlel. (Iz 57,16)

Rouhání proti Duchu svatému nebude odpuštěno, ale kdo by řekl slovo proti Synu člověka, tomu bude odpuštěno. (Mt 12,31.32; Mk 3,28-30; L 12,10)

Rouhání proti Duchu svatému je rouhání proti Božství Pána; slovo proti Synu člověka je něco vyřčeného proti Slovu kvůli špatné interpretaci jeho smyslu (neboť, jak bylo ukázáno výše, Syn člověka je Pán vzhledem ke Slovu).

(51)

Tam, kde se hovoří o Pánu, se duchem specificky míní život Jeho moudrosti, což je Božská pravda.

Říkám vám pravdu: prospěje vám, abych odešel. Když neodejdu, Utěšitel nepřijde k

vám. Odejdu-li, pošlu ho k vám. (J 16,7)

Jakmile přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy, neboť nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit, co uslyší. (J 16,13)

On Mě oslaví, neboť vám bude zvěstovat, co přijme z Mého. Všecko, co má Otec, jest Mé. Proto jsem řekl, že vám bude zvěstovat, co přijme z Mého. (J 16,14.15)

Já požádám Otce, aby vám dal jiného Utěšitele - Ducha pravdy, kterého svět nemůže přijmout, poněvadž ho nevidí ani nezná. Vy jej však znáte, neboť s vámi zůstává a ve vás bude. Neopustím vás, sirotků, přijdu k vám, uzříte Mě. (J 14,16-19)

Až přijde Utěšitel, kterého vám pošlu od Otce, Duch pravdy, ten o Mě vydá svědectví. (J 15,26)

Ježíš zvolal: „Jestliže kdo žizní, ať přijde ke Mně a pije! Kdo věří ve Mne, proudy živé vody poplynou z jeho nitra.“ To řekl o Duchu svatém, jež měli přijmout ti, kteří v něj uvěřili. Dosud totiž Duch svatý nebyl dán, neboť Ježíš ještě nebyl oslaven. (J 7,37-39)

Ježíš dechl na učedníky a řekl: „Přijměte Ducha svatého.“ (J 20,22)

Že Utěшитelem, Duchem pravdy a Duchem svatým je míněn Pán sám, je zřejmé z Jeho slov, že svět ho nezná - neznali totiž ještě Pána. A když řekl, že ho pošle, dodal: *Neopustím vás, sirotků, přijdu k vám, uzříte Mě. (J 14,16-19.26.28)*; a jinde: *Hle, Já jsem s vámi po všechny dny až do skonání věku. (Mt 28,20)* A když Tomáš řekl: „Nevíme, kam jdeš,“ Ježíš odpověděl: „Já jsem ta cesta a pravda.“ (J 14,6)

Protože Duch pravdy neboli Duch svatý je totéž co Pán, Jenž je Pravda sama, praví se také: *Dosud nebyl dán Duch svatý, neboť Ježíš ještě nebyl oslaven. (J 7,39)*

Po Svém oslavení neboli dokonalém sjednocení s Otcem, k čemuž došlo utrpením na kříži, se totiž Pán stal Božskou moudrostí a Božskou pravdou samou, a tedy Duchem svatým. Pán dechl na učedníky a řekl: „Přijměte Ducha svatého“ z toho důvodu, že veškeré dýchání v nebi pochází od Pána. Andělé stejně jako lidé dýchají a tlouče jim srdce; jejich dýchání se řídí tím, jak přijímají Božskou moudrost od Pána, a tep jejich srdce neboli jejich puls se řídí tím, jak přijímají od Pána Božskou lásku. Ze je tomu opravdu tak, bude objasněno na příslušném místě. *Ze Duch svatý je Božská pravda od Pána, vysvítá dále i z těchto míst: Když vás povedou do synagóg, nedělejte si starosti, co řeknete. Duch svatý vás v té hodině naučí, co je třeba říci. (L 12,11.12; Mt 10,20; Mk 13,11) Pravit Hospodin: „Můj duch, který na Tobě spočívá, a Má slova, která jsem Ti vložil do úst, nevzdálí se z úst Tvých. (Iz 59,21) I vzejde proutek z pařezu Jišajova. Prutem Svých úst bude bít zemi a duchem Svých rtů usmrtí svévolníka; Jeho boky přepásá pravda. (Iz 11,1.4.5)*

Ústa Boží to přikázala a Jeho duch je shromáždí. (Iz 34,16) Ti, kdo uctívají Boha, mají tak činit v duchu a v pravdě. (J 4,24)

Co dává život, je duch, tělo samo nic neznamena. Slova, která jsem k vám mluvil, jsou duch a jsou život. (J 6,63)

Já vás křtím vodou k pokání; ale ten, který přichází za mnou, vás bude křtít Duchem svatým a ohněm. (Mt 3,11; Mk 1,8; L 3,16)

Křtít Duchem svatým a ohněm znamená znovuzrokovat Božskou pravdou, která je věcí víry, a Božským dobrem, které je věcí lásky.

Když byl Ježíš pokřtěn, otevřela se nebesa a spatřil Ducha svatého, jak sestupuje jako holubice. (Mt 3,16; Mk 1,10; L 3,21; J 1,32.33)

Holubice představuje očistění a znovuzrození Božskou pravdou.

Jelikož Duchem svatým se tam, kde se hovoří o Pánu, míní Jeho Božský život, a tedy On sám, a specificky život Jeho moudrosti, jenž se nazývá Božskou pravdou, míní se výrazem *prorocký duch*, který se také nazývá *Duch svatý*, Božská pravda od Pána - například na těchto místech:

Duch mluvil k církvím. (Zj 2,7.11.29; 3.1.3.6.13.22) Sedm hořících světel před trůnem je sedmero duchů Božích. (Zj 4,5) Mezi starci stojí Beránek; měl sedm očí, což je sedmero duchů Božích vyslaných do celého světa. (Zj 5,6)

Hořící lampy a oči Pána značí Božskou pravdu a číslo sedm označuje svatost.

Duch praví, ať odpočinou od svých prací. (Zj 14,13) Duch i nevěsta praví: „Přijď!“ (Zj 22,17)

Srdce měli jako z křemene, aby neslyšeli zákon ani slova, která posílal Hospodin svým Duchem skrze proroky. (Za 7,12)

Na Elišovi spočinul duch Eliášův. (2K 2,15)

Jan šel napřed v duchu a moci Eliášově. (L 1,17)

Alžběta byla naplněna Duchem svatým a prorokovala. (L 1,41)

David řekl v Duchu svatém: „Řekl Pán mému Pánu: Usedni po mé pravici.“ (Mk 12,36)

Svědectví Ježíšovo je duch proroctví. (Zj 19,10)

Protože se tedy Duchem svatým specificky rozumí Pán vzhledem ke své Božské moudrosti, a proto i vzhledem k Božské pravdě, je zřejmé, proč se o Duchu svatém říká, že osvěcuje, učí a dává vnuknutí.

(52)

Jehovah sám, tedy Pán, hlásal skrze proroky Slovo.

O prorocích čteme, že měli vize a že s nimi mluvil Jehovah. Když měli své vize, nebyli v těle, ale v duchu, a v tomto stavu viděli věci, které jsou v nebi. Pokud však s nimi mluvil Jehovah, byli v těle a slyšeli Jej mluvit. Oba tyto stavy proroků by se měly pečlivě rozlišovat. Ve stavu vizí byly jejich tělesné oči zavřeny a oči jejich ducha otevřeny. Tehdy také viděli, jak putují z místa na místo, zatímco tělesně zůstávali na jednom místě. V tomto stavu byl někdy Ezechiel, Zachariáš, Daniel i Jan, když psal knihu *Zjevení* - tehdy se o nich praví, že měli vidění a byli v duchu. Ezechiel tak praví:

A duch mě přenesl do Kaldejska k přesídlencům ve vidění Božího, v duchu Božím; a vidění, jež jsem měl, se ode mne vzneslo. (Ez 11,24)

Praví, že ho duch zvedl a uslyšel za sebou mocné dunění a další věci. (Ez 3,12.14)

Že ho duch vynesl mezi zemi a nebe; v Božích viděních ho zavedl do Jeruzaléma, kde viděl ohavnosti. (Ez 8,3 a další)

Podobným způsobem viděl v Božím vidění neboli v duchu čtvero zvířat, což byli cherubi (kap. 1 a 10) a také novou zemi, nový chrám a anděla, který je měřil (kap. 40-48). Ze měl tehdy vidění, praví ve verši 40,2, a že ho odnesl duch, ve verši 43,5.

Podobně se dělo se Zachariášem, v němž byl anděl, když viděl:

Muže na koni mezi myrtovím. (Za 1,8 a další)

Čtyři rohy a muže s měřicím provazem v ruce. (Za 2,1.5 a další)

Velekněze Jóšuu. (Za 3,1 a další)

Svícen a dvě olivy. (Za 4,1 a další)

Letící svitek a éfu. (Za 5,1.6)

Čtyři vozy vyjíždějící mezi dvěma horami a koně. (Za 6,1 a další)

V podobném stavu byl Daniel, když viděl: *Čtyři zvířata vystupující z moře. (Da 7,3) Zápas berana a kozla. (Da 8,1 a další)*

Že Zachariáš spatřil tyto věci ve viděních, uvádí se ve verších 7,1.2. 7.13; 8,2; 10,1.7.8. Že se mu ve vidění ukázal a mluvil s ním anděl Gabriel - ve verši 9,21. Něco podobného se dělo s Janem, když psal knihu *Zjevení*. Právě, že se:

Ocitl v duchu v den Páně. (Zj 1,10)

Byl odveden v duchu na poušť (Zj 17,3)

Byl vyveden v duchu na vysokou horu (Zj 21, 10)

Ve vidění spatřil koně. (Zj 9,17)

A jinde, že to, co popisoval, viděl, tedy že se to stalo v duchu a ve vidění (1,12; 4,1; 5,1; 6,1 a ve všech následujících kapitolách).

(53)

Co se však týká vlastního Slova, u proroků se nepraví, že mluvili z Ducha svatého, ale že mluvili z Hospodina, z Hospodina zástupů a z Pána Hospodina. Čteme totiž: Stalo se ke mně Slovo Hospodinovo, Hospodin mi řekl, a velice často: Hospodin praví a Je výrok Hospodina. A protože Hospodin je Pán, jak bylo ukázáno výše, plyne z toho, že celé Slovo bylo vyřčeno Jím. Aby nikdo nepochyboval, že je tomu opravdu tak, uvedu pouze z *Jeremiáše*, kde se tyto čtyři výrazy vyskytují: Jer 1,4.7.11-14.19; 2,1-5.9.19.22.29.31; 3,1.6.10.12.14.16; 4,1.3.9.17.27; 5,11.14.18.22.29; 6,6.9.12.16.21.22; 7,1.3.11.13.19-21; 8,1.3.12.13; 9,3.7.9.13.15.17.22.24.25; 10,1.2.18; 11,1.6.9.11.17.21.22; 12,14.17; 13,1.6.9.11-15.25; 14,1.10.14.15; 15,1-3.6.11.19.20; 16,1.3.5.9.14.16; 17,5.19.20.21.24; 18,1.5.6.11.13; 19,1.3.6.12.15; 20,4; 21,1.4.7.8.11.12; 22,2.5.6.11.16.18.24.29.30; 23,2.5.7.12.15.2.29.31.38; 24,3.5.8; 25,1.3. 7-9.15.27-29.32; 26,1.2.18; 27,1.2.4.8.11.16.19.21.22; 28,2.12.14.16; 29,4.8.9.16.19-21.25.30-32; 30,1-5.8.10-12.17.18; 31,1.2.7.10.15-17. 23.27.28.31-38; 32,1.6.14.15.25.26.28.30.36.42; 33,1.2.4.10-13.17.19. 20.23.25; 34,1.2.4.8.12.13.17.22; 35,1.13.17-19; 36,1.6.27.29.30; 37,6. 7.9; 38,2.3.17; 39,15-18; 40,1; 42,7.9.15.18.19; 43,8.10; 44,1.2.7.11.24-26.30; 45,1.2.5; 46,1.23.25.28; 47,1; 48,1.8.12.30.35.38.40.43.44.47; 49,2.5-7.12.13.16.18.26.28.30.32.35.37-39; 50,1.4.10.18.20.21.30.31. 33.35.40; 51.25.33.36.39.52.58. Tato místa jsou pouze z *Jeremiáše*, obdobné se uvádí i u ostatních proroků - nikdo z nich neříká, že promluvil Duch svatý nebo že tak pravil Hospodin skrze Ducha svatého.

(54)

Z toho všeho je zřejmé, že Jehovah, Jenž je Pán od věčnosti, hovořil skrze proroky, a že tam, kde je uveden výraz Duch svatý, jde o Něj samého. Z toho plyne, že Bůh je jeden jak v osobě, tak v podstatě, a že je to Pán.

Athanasijské vyznání víry souhlasí s pravdou, pokud se Trojici Osob rozumí Trojice Osoby existující v Pánu

(55)

K tomu, že křesťané uznali tři Božské Osoby, a tedy jakoby tři Bohy, došlo proto, že v Pánu existuje trojnost, z níž jedna část se nazývá Otec, druhá Syn a třetí Duch svatý. Tato trojnost je ve Slově označena různými jmény - podobně jako odkazujeme různými jmény na duši, tělo a na to, co z nich plyne, přestože tvoří dohromady jeden celek. Slovo ve svém literním smyslu rozlišuje jednotlivé součásti, které tvoří jeden celek, jako by tento celek netvořily. Proto je tam Jehovah, který je Pán od věčnosti, nazýván Hospodinem, Hospodinem zástupů, Bohem, Pánem, stejně jako Stvořitelem, Spasitelem, Vykupitelem a Formovatelem, nebo i Sadajem; a Jeho lidství, které přijal ve světě, nazývá Ježíšem, Kristem, Mesiášem, Synem Božím, Synem člověka, a ve Starém zákoně Bohem, Svatým Izraele, Pomazaným Hospodinovým, Králem, Knížetem, Rádcem, Andělem, Davidem.

Protože Slovo je ve svém literním smyslu takové (používá několik jmen, přestože jde o jediný celek), křesťané, kteří byli dříve prostí a všechno chápali podle doslovného smyslu Slova, rozdělili Božství do třech osob. Bylo jim to pro jejich prostotu dovoleno, ale zároveň měli věřit, že Syn je nekonečný, nestvořený, všemocný, Bůh a Pán, zcela rovný Otci; kromě toho měli věřit, že nejsou dva nebo tři, ale jen jeden co do podstaty, svrchovanosti a slávy, a tedy co do Božství.

Ti, kdo takto podle nauky prostým způsobem věří a neutvrzují se ve víře ve tři Bohy, ale tvoří ze třech jednoho, jsou po smrti poučeni Pánem skrze anděly, že On sám je onen Jediný i Trojí. Toto učení přijmou všichni, kdo přichází do nebe. Do nebe totiž nemůže být přijat nikdo, kdo věří v tři Bohy, třebaže ústy vyznává jediného. Život celého nebe a moudrost všech andělů se totiž zakládá na poznání a z něj vycházejícího vyznání Jediného Boha a na víře, že onen Jediný Bůh je i Člověk, a že Jím je Pán, Jenž je zároveň Bůh a Člověk.

Z Božího dopuštění bylo tedy dovoleno, aby křesťané zpočátku přijali nauku o třech Osobách za předpokladu, že zároveň přijmou skutečnost, že Pán je nekonečný a všemocný Bůh a Jehovah. Kdyby to totiž nepřijali, byla by ohrožena existence církve, neboť církev existuje od Pána, stejně jako veškerý věčný život je od Pána a od nikoho jiného.

Skutečnost, že církev existuje od Pána, může objasnit i samotný fakt, že celé Slovo od počátku do konce pojednává pouze o Pánu, jak bylo ukázáno výše, že v Něj máme věřit a že ti, kdo v Něj nevěří, nemají věčný život, ale že na nich zůstává hněv Boží.

Protože tedy každý vidí, že pokud je Bůh jeden, je jeden v Osobě i Jsoucnu (neboť kdokoliv myslí na skutečnost, že Bůh je jeden, nesmýšlí ani nemůže smýšlet jinak), chci nyní citovat učení odvozující své jméno od Athanasia a potom ukázat, že vše, co se v tomto učení praví, je pravda, pokud se jen místo Trojice Osob rozumí Trojice Osoby.

(56)

Toto učení zní: „Kdo chce být spasen, musí nutně zachovávat tuto katolickou (jiní říkají: křesťanskou) víru. Kdo by tuto víru nezachoval celou, neporušenou a bez pochybností, na věky zahyne. Tato katolická (jiní: křesťanská) víra zní, že uctíváme jednoho Boha v Trojici a Trojici v jedinství, a nesměšujeme Osoby ani neoddělujeme podstatu (jiní: jsoucno).⁶²⁾ Je totiž jedna osoba Otce, jiná osoba Syna a jiná Ducha svatého, ale Božství Otce, Syna i Ducha svatého je jedno a totéž; mají stejnou slávu a stejně věčnou svrchovanost.

Jaký je Otec, takový je i Syn a takový je i Duch svatý. Otec je nestvořený, Syn je nestvořený a Duch svatý je nestvořený. Otec je nekonečný, Syn je nekonečný a Duch svatý je nekonečný. Otec je věčný, Syn je věčný a Duch svatý je věčný. Přesto nejsou tři věční, ale jeden věčný; nejsou ani tři nekoneční ani tři nestvoření, ale jeden nekonečný a jeden nestvořený.

Podobně jako Otec je všemohoucí, tak je i Syn všemohoucí a Duch svatý je všemohoucí, a přesto nejsou tři všemohoucí, ale jeden všemohoucí. Tak jako Otec je Bůh, tak je i Syn Bůh a tak je i Duch svatý Bůh, a přesto nejsou tři Bohové, ale jeden Bůh. Jakkoliv Otec je Pán, Syn je Pán a Duch svatý je Pán, přesto nejsou tři Pánové, ale jeden Pán.

Ačkoli jsme tedy z křesťanské pravdy povinni uznávat, že každá Osoba je sama o sobě Bůh a Pán, přesto nám katolické náboženství zapovídá říkat, že jsou tři Bohové nebo tři Pánové (jiní: přesto podle křesťanské víry nesmíme jmenovat tři Bohy nebo tři Pány).

Otce nikdo neučinil, nestvořil ani nezplodil; Syn je pouze od Otce, neučiněný, nestvořený, ale zplozený; Duch svatý je od Otce a od Syna, neučiněný, nestvořený a nezploděný, ale plynoucí. Tak je jeden Otec, a ne tři Otcové, jeden Syn, a ne tři Synové, a jeden Duch svatý, a ne tři Duchové svatí: a v této Trojici není nikdo první ani poslední a nikdo není největší ani nejmenší, ale všechny tři Osoby jsou věčně pospolu a jsou si zcela rovné. Je tomu tedy přesně tak, jak bylo řečeno výše, totiž že máme uctívat jedinstvo v Trojici a Trojici v jedinství (jiní: že máme uctívat tři Osoby v jediném Božství a jednoho Boha ve třech Osobách). Kdo si tedy přeje být spasen, musí o Trojici smýšlet tímto způsobem.

Ke spáse je navíc nutné, aby každý náležitě věřil ve vtělení našeho Pána Ježíše Krista (jiní: aby každý pevně věřil, že náš Pán je pravý Člověk). Pravá víra spočívá totiž v tom, abychom věřili a vyznávali, že náš Pán Ježíš Kristus, Syn Boží, je Bůh a Člověk - Bůh z podstaty (neboli jsoucna, jiní: z přirozenosti) Otce, zrozeného dříve, než byl svět, a Člověk z podstaty (jiní: z přirozenosti) matky, zrozený ve světě. Je to dokonalý Bůh a dokonalý Člověk, tvořený rozumovou duší a lidským tělem, rovný Otci co do Božství a pod Otcem (jiní: nižší než Otec) co do lidství. Ačkoliv On je Bůh a Člověk, přesto nejsou dva, ale jeden Kristus: není však jeden tím, že by se Božská podstata změnila v tělo, ale tím, že Bůh přijal lidství (jiní: On je jeden nikoliv tím, že by se Božství přeměnilo na lidství, ale tím, že Božství k sobě přijalo lidství). Je zcela jeden nikoliv splynutím (jiní: smíšením) podstaty, ale jedinstvím Osoby (jiní: On je zcela jeden nikoliv tím, že by byly smíšeny dvě přirozenosti, ale tím, že On je jednou Osobou). Neboť tak jako je rozumová duše a tělo jedním člověkem, tak je i Bůh a Člověk jedním Kristem, který trpěl pro naši spásu, sestoupil do pekel a vstal třetího dne z mrtvých; vystoupil na nebesa a sedí po pravici všemohoucího Otce. Odtud přijde soudit živé i mrtvé. Při Jeho příchodu vstanou všichni lidé se svými těly: ti, kteří konali dobro, vejdou ve věčný život, a ti, kteří konali zlo, ve věčný oheň."

(57)

Že celé toto učení i co do jednotlivých slovních výrazů je pravdivé, jen pokud se Trojici Osob rozumí Trojice jedné Osoby, lze spatřit, pokud tuto nauku znovu opíšeme a uvedený výraz nahradíme. Trojice Osoby spočívá v tom, že Božství Pána je Otec, Jeho Božské lidství je Syn a Božské plynutí je Duch svatý. Pokud rozumíme Trojici toto, pak můžeme myslet na

jednoho Boha a také vyslovit výraz jeden Bůh. Kdo nevidí, že v opačném případě nelze myslet jinak než na tři Bohy ? Viděl to i Athanasius, a proto jsou do jeho nauky zařazena i tato slova:

Ačkoli jsme podle křesťanské pravdy povinni uznávat, že každá Osoba je sama o sobě Bůh a Pán, přesto nám katolické náboženství nebo křesťanská víra zapovídá vyslovovat či jmenovat tři Bohy nebo tři Pány.

To je, jako by se řeklo, že ačkoliv je podle křesťanské pravdy dovoleno uznávat nebo myslet na tři Bohy či Pány, přesto není podle křesťanské víry dovoleno vyslovovat či jmenovat nic než jednoho Boha a jednoho Pána. Člověka však spojuje s Pánem a s nebem uznání a myšlení, a ne pouhé mluvení. Kromě toho nikdo nemůže žádným způsobem pochopit, jak by se mohlo Božství, které je jedno, rozdělit na tři Osoby, z nichž by každá byla Bůh - Božství je totiž nedělitelné. A činit ze tří jednoho pomocí jsoucna či podstaty neodstraní představu tří Bohů, ale pouze vytváří představu o jejich Jednomyslnosti.

(58)

Že celá tato nauka je i co do jednotlivých slovních vyjádření pravdivá, jen pokud Trojicí Osob budeme rozumět Trojici jedné Osoby, bude zřetelné z téhož textu, když jej nyní přepíšeme:

„Kdo chce být spasen, musí nutně zachovávat tuto křesťanskou víru, která zní: Uctíváme jednoho Boha ve Trojici a Trojici v jedinství, a nesměšujeme trojnost Osoby ani nerozdělujeme jsoucno. Trojnost jedné Osoby je to, co se nazývá Otec, Syn a Duch svatý. Božství Otce, Syna i Ducha svatého je jedno a totéž; mají stejnou slávu a svrchovanost.

Jaký je Otec, takový je Syn a takový je i Duch svatý. Otec je nestvořený, Syn je nestvořený a Duch svatý je nestvořený. Otec je nekonečný, Syn je nekonečný a Duch svatý je nekonečný. Přesto nejsou tři nekoneční nebo tři nestvoření, ale jeden nestvořený a jeden nekonečný.

Podobně jako Otec je všemohoucí, je i Syn všemohoucí a Duch svatý je všemohoucí, a přesto nejsou tři všemohoucí, ale jeden všemohoucí. Tak jako Otec je Bůh, tak je i Syn Bůh a Duch svatý je Bůh, a přesto nejsou tři Bohové, ale jeden Bůh. Jakkoli je Otec Pán, je i Syn Pán a Duch svatý je Pán, a přesto nejsou tři Páni, ale jeden Pán.

Jak tedy z křesťanské pravdy uznáváme Trojnost v jedné Osobě, jež je Bůh a Pán, tak můžeme z křesťanské víry říci: jeden Bůh a jeden Pán.

Otce nikdo neučinil, nestvořil ani nezplodil; Syn je pouze od Otce, neučiněný, nestvořený, ale zplozený; Duch svatý je od Otce a od Syna, neučiněný, nestvořený a nezplodený, ale plynoucí. Tak existuje jeden Otec, a ne tři Otcové, jeden Syn, a ne tři Synové, a jeden Duch svatý, a ne tři Duchové svatí: a v této Trojici není nikdo největší ani nejmenší, ale všichni si jsou zcela rovni. Je tomu tedy přesně tak, jak bylo řečeno výše, totiž že máme uctívat jedinstvo v Trojici a Trojici v jedinství."

(59)

Tolik k nauce o Trojici a jedinství Boží. Po ní tam následuje učení o tom, jak Pán přijal ve světě lidství, což se nazývá vtělením. I v této nauce je vše v celku i v jednotlivostech správné, pokud se rozlišuje mezi lidstvím od matky, v němž byl Pán za stavu ponížení neboli vyprázdnění a když snášel pokušení a kříž; a lidstvím od Otce, v němž byl za stavu oslavení neboli sjednocení. Pán si totiž ve světě osvojil lidství počaté Jehovou (což je Pán od věčnosti) a zrozené z panny Marie. Měl tedy Božství i lidství, Božství ze Svého Božství od

věčnosti, a lidství z matky Marie v čase. Toto lidství však odkládal a přijímal Božské lidství. Toto lidství se nazývá Božské lidství a je tím, co se ve Slově rozumí Synem Božím.

Kdyby se tedy tato nauka o vtělení chápala tak, že nejprve pojednává o Jeho lidství od matky, v němž byl za stavu ponížení, a dále pokračuje o Jeho Božském lidství, v němž byl za stavu oslavení, souhlasilo by vše i v této části. S pojetím mateřského lidství, v němž byl Pán za stavu ponížení, souhlasí následující text této nauky (předcházející výše citovanému úryvku):

Ježíš Kristus byl Bůh a Člověk - Bůh z podstaty Otce a Člověk z podstaty matky, zrozený ve světě: dokonalý Bůh a dokonalý Člověk, tvořený rozumovou duší a lidským tělem, rovný Otci co do Božství a nižší než Otec co do lidství.

Jeho lidství nebylo přeměněno na Božství, ani k němu nebylo přimíšeno, ale bylo odloženo, a místo něj bylo přijato Božské lidství.

S pojetím Božského lidství, ve kterém byl Pán za stavu oslavení, souhlasí následující výroky této nauky:

Ačkoliv náš Pán Ježíš Kristus, Syn Boží, je Bůh a Člověk, přesto nejsou dva, ale jeden Kristus. Je zcela jeden, neboť je jednou Osobou. Neboť tak jako rozumová duše a tělo tvoří jednoho člověka, tak je Bůh a Člověk jedním Kristem.

(60)

Skutečnost, že Bůh a Člověk nejsou v Pánu podle této nauky dvě Osoby, ale jedna, a to naprosto jedna jako duše a tělo, plyne jasně z mnoha výroků, které On sám pronesl. Například, že Otec a On jsou jedno; že vše, co je Otce, je Jeho, a vše, co je Jeho, je Otce; že je v Otci a Otec je v Něm; že vše je dáno do Jeho rukou; že On má veškerou moc; že je Bohem nebe a země; že kdo v Něj věří, bude mít věčný život; a dále, že Božství i lidství vystoupilo na nebesa a že On, pokud jde o obojí, sedí po pravici Boží, tedy že je všemohoucí; a mnoho dalšího, co bylo výše v hojném počtu uvedeno ze Slova o Jeho Božském lidství. To vše dosvědčuje, že Bůh je jeden co do Osoby i co do Jsoucnosti, že je v Něm Trojice a že onen Bůh je Pán.

(61)

Tyto pravdy o Pánu jsou uvedeny ve známost až nyní, neboť v knize *Zjevení* v kapitolách 21 a 22 bylo předpovězeno, že na sklonku předchozí církve Pán zřídí novou církev, v níž bude toto učení tvořit hlavní nauku. Právě tato církev se v této knize rozumí Novým Jeruzalémem, do něhož nemůže vstoupit nikdo, kdo neuznává jediného Pána za Boha nebe a země. Smím také oznámit, že celé nebe uznává jediného Pána a že kdo Jej neuznává, není do nebe vpuštěn. Nebe je totiž nebem z Pána, a právě díky tomuto poznání z lásky a víry tam jsou všichni v Pánu a Pán je v nich, jak sám Pán učí u *Jana*:

V onen den poznáte, že Já jsem ve svém Otci, vy ve Mně a Já ve vás. G 14,20)

Zůstaňte ve Mně, a Já ve vás. Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve Mně a Já v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze Mne nemůžete činit nic. Kdo nezůstane ve Mně, bude vyvržen ven. (J 15,4-6; 17,22-23)

Důvod, proč lidé tuto skutečnost ve Slovu dříve neviděli, spočívá v tom, že kdyby ji tam spatřili, nepřijali by ji, protože ještě nedošlo k poslednímu soudu. Před tímto soudem totiž moc pekla převažovala nad mocí nebes, a člověk se nachází uprostřed mezi nebem a peklem. Kdyby to tedy lidé dříve spatřili, ďábel - což je peklo - by jim to vyrval ze srdce a také by to znesvětil. Tento stav pekelné moci však byl úplně zlomen posledním soudem, který je

nyní dokončen. Po něm - to znamená nyní - může každý člověk, který si to přeje, být osvícen a získat moudrost. O tom viz dílo *Nebe a peklo* odst. 589-596, 597-603, a spis *O posledním soudu* odst. 65-72 a 73-74.

(12)

Novým Jeruzalémem v knize Zjevení se rozumí nová církev

(62)

Když byl v knize *Zjevení* popsán stav křesťanské církve, jaký měl zavládnout v době jejího konce a jaký vládne nyní,⁶³⁾ a když ti z této církve, kteří jsou označeni výrazem falešný prorok, drak, nevěstka a šelma, byli uvrženi do pekla, tedy poté, co byl vykonán poslední soud, praví se tam:

Viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly. A já, Jan, viděl jsem od Boha z nebe sestupovat svaté město, nový Jeruzalém. A slyšel jsem veliký hlas z nebe: „Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou Jeho lid. On sám, jejich Bůh, bude s nimi.“ Ten, který seděl na trůnu, řekl: „Hle, všechno tvořím nové. Piš, neboť tato slova jsou věrná a pravá.“ (Zj 21,1-3.5)

Novým nebem a novou zemí, které Jan viděl, když předchází nebe a předchází země pominuly, se nemíní nové nebe s hvězdami a atmosférou, jak se jeví našim zrakům, ani nová země, na které bydlí lidé, ale rozumí se jimi něco nového v církvi v duchovním světě a něco nového v církvi v přírodním světě. Jelikož tuto církev v obou světech, duchovním i přírodním, obnovil Pán, když byl ve světě, předpovídalo se cosi takového u proroků - tedy že vznikne nové nebe a nová země (jako u *Izajáše* 65,17; 66,22 a jinde) - nelze tím tedy rozumět nebe viditelné očima a zemi obývanou lidmi. Duchovním světem se rozumí svět, kde žijí andělé a duchové, a přírodním světem se rozumí svět, kde žijí lidé. Že k něčemu novému došlo nedávno v církvi v duchovním světě a že k něčemu novému dojde i v církvi v přírodním světě, o tom bylo pojednáno ve spise *O posledním soudu* a ještě důkladněji bude ukázáno v jeho *Pokračování*.

(63)

Svatým městem Jeruzalémem se rozumí ona nová církev vzhledem ke své nauce. Proto bylo toto město viděno, jak sestupuje z nebe od Boha, neboť nauka ryzí pravdy nepřichází odjinud než nebem od Pána. Protože se církví vzhledem k její nauce rozumí město Nový Jeruzalém, píše se:

Připravený⁶⁴⁾ jako nevěsta ozdobená pro svého ženicha. (Zj 21,2)

a poté:

Přistoupil ke mně jeden ze sedmi andělů a řekl mi: „Pojď, ukážu ti nevěstu, manželku Beránkovu.“ Ve vytržení ducha mě vyvedl na vysokou horu a ukázal mi svaté město Jeruzalém, jak sestupuje z nebe od Boha. (Zj 21,9.10)

Že nevěstou a manželkou se rozumí církev a ženichem a manželem Pán, je známo. Církev je nevěstou, když chce přijímat Pána, a manželkou, když Jej přijímá. Že výrazem manžel se tam rozumí Pán, je zřejmé, neboť se praví: nevěsta, manželka Beránkova.

Jeruzalémem se ve Slovu rozumí církev vzhledem k nauce proto, že v zemi Kanaán nebylo žádné jiné místo, kde by se nacházel chrám a oltář a kam by se přinášely oběti; pouze tam se tedy konala bohoslužba. Proto se tam slavily každoročně tři svátky, kterých se museli zúčastnit všichni muži z celé země. Z tohoto důvodu se jako Jeruzalém označuje církev vzhledem k bohoslužbě, a proto i vzhledem k nauce; bohoslužba je totiž v nauce předpisována a naukou se řídí. Další důvod spočívá v tom, že v Jeruzalémě pobýval Pán, učil v jeho chrámu a později tam oslavil své lidství. Kromě toho se ve Slovu v jeho duchovním smyslu výrazem *město* označuje nauka; proto také výraz *svaté město* označuje nauku Božské pravdy od Pána.⁶⁵⁾

Že se *Jeruzalémem* rozumí církev vzhledem k nauce, vysvítá i z dalších míst ve Slovu, jako například z těchto:

Kvůli Sijónu nebudu zticha, kvůli Jeruzalému si nedopřeji odpočinku, dokud jako záře nevzejde jeho spravedlnost, dokud jako pochodeň nevzplane jeho spása. Národy spatří tvoji spravedlnost a všichni králové tvou slávu. Nazvou tě novým jménem, jež určí Hospodinova ústa. Budeš nádhernou korunou v Hospodinově ruce a královským turbanem v dlaních svého Boha. Hospodin si tě oblíbí a tvá země se vdá. Hle, přichází tvá spása! Hle, svoji mzdu má s sebou. Nazvou je „Lid svatý“, „Hospodinovi vykoupení“. A tebe nazvou „Město vyhledávané“, „Neopuštěné“. (Iz 62,1-4.11.12)

Celá tato kapitola pojednává o Pánově příchodu a o nové církvi, kterou se chystal znovuzřídit. Tato nová církev se zde míní Jeruzalémem, který bude nazván novým jménem, jež určí Hospodinova ústa, a která bude nádhernou korunou v Hospodinově ruce a královským turbanem v dlaních svého Boha, který si Hospodin oblíbí a jenž bude nazván Město vyhledávané, Neopuštěné. Těmito výrazy se nemůže mýnit Jeruzalém, v němž v době Pánova příchodu bydleli židé, neboť ono město bylo úplným opakem a mohlo by být spíše nazváno Sodomou, jak se také nazývá v knize *Zjevení* 11,8; Iz 3,9; Jr 23,14; Ez 16,46.48. Jinde u *Izajáše* se praví:

Hle, Já tvořím nová nebesa a novou zemi. Věci minulé nebudou připomínány. Veselte se a jásejte na věky nad tím, co stvořím. Hle, Já stvořím Jeruzalém k jáсотu a jeho lid k veselí, abych jásal nad Jeruzalémem a veselil se ze svého lidu. Vlk a beránek se budou pást spolu a nikdo už nebude páchat zlo na celé Mé svaté hoře. (Iz 65,17-19.25)

I v této kapitole se pojednává o příchodu Pána a o církvi, kterou se chystal znovuzřídit. Tato církev nebyla znovuzřízena u těch, kdo žili v Jeruzalémě, ale u těch, kdo žili mimo něj. Proto se touto církví míní Jeruzalém, který bude Pánu k jáсотu a jehož lid Mu bude k veselí, a kde se bude vlk a beránek pást spolu a kde už nikdo nebude páchat zlo. I zde, stejně jako v knize *Zjevení*, se píše, že Pán stvoří nová nebesa a novou zemi, což má obdobný význam jako tam; a i zde je řečeno, že On stvoří Jeruzalém. Jinde u *Izajáše*:

Probud' se, probud', oděj se silou, Sióne, oděj se svými skvostnými rouchy, Jeruzaléme, město svaté ! Neboť už nikdy do tebe nevstoupí neobřezanec a nečistý. Setřes prach a povstaň, usídli se, Jeruzaléme. Můj lid pozná Mé jméno, pozná v onen den, že to jsem Já, kdo prohlašuji: „Hle, Já.“ Hospodin potěšil svůj lid, vykoupil Jeruzalém. (Iz 52,1:2.6.9)

I v této kapitole se pojednává o Pánově příchodu a o církvi, kterou se chystal znovuzřídit. Proto se Jeruzalémem, do kterého nevstoupí neobřezanec a nečistý a který chce Pán vykoupit, rozumí církev; a Jeruzalémem, městem svatým se rozumí církev vzhledem k nauce od Pána. U *Sofonjáše*:

Zaplesej, sijónská dcero, jásej z celého srdce, dcero jeruzalémská ! Král Izraele je

uprostřed tebe, neboj se už zlého! Raduje se z tebe a veselí, odpočine v lásce tvé,⁶⁶⁾ jása a plesá nad tebou. Dám vám jméno a chválu mezi všemi národy země. (Sf 3,14-17.20)

I zde se obdobným způsobem pojednává o Pánu a církvi od Něj, nad níž se Král Izraele, což je Pán, raduje a veselí, jása a plesá, odpočine v lásce její, a které dá jméno a chválu mezi všemi národy země. U *kajáše*:

Toto praví Hospodin, tvůj vykupitel, který tě vytvořil; Jeruzalému On praví: „Budeš osídlen !” a judským městům: „Budete zbudována !” (Iz 44,24.26)

U *Daniela*:

Věz a pochop ! Od vyjití Slova o obnovení⁶⁷⁾ a vybudování Jeruzaléma až k Mesiáši, knížeti uplyne sedm týdnů. (Da 9,25)

Je zřejmé, že i zde výraz *Jeruzalém* označuje církev, protože ta byla opravdu Pánem obnovena a vybudována, ne však Jeruzalém, který byl sídlem židů.

Výrazem *Jeruzalém* se označuje církev od Pána i v těchto verších:

U *Zacharjáše*:

Toto praví Hospodin. Vráťím se na Sijón a budu bydlet uprostřed Jeruzaléma. Jeruzalém bude nazván Město pravdy a hora Hospodina zástupů, Hora svatá. (Za 8,3.20-23)

I poznáte, že Já jsem Hospodin, váš Bůh, že přebývám na Sijónu, na Svě svaté hoře. Jeruzalém bude svatý. A stane se v onen den, že z hor bude kanout mladé víno a z pohorků poteče mléko. Jeruzalém bude trvat od pokolení do pokolení. (Jl 3,17-21)

V onen den bude výhonek Hospodinův chloubou a slávou. Kdo zůstane na Sijónu a kdo zbude v Jeruzalémě, bude zván svatým, každý zapsaný k životu v Jeruzalémě. (Iz 4,2.3)

I stane se v posledních dnech, že se hora Hospodinova domu bude tyčit nad vrcholy hor, neboť ze Sijónu vyjde nauka,⁶⁸⁾ slovo Hospodinovo z Jeruzaléma. K tobě se navrátí dřívější vladařství, království dcery jeruzalémské. (Mi 4,1.2.8)

V onen čas nazvou Jeruzalém Hospodinovým trůnem; a v Jeruzalémě se shromáždí ke jménu Hospodina všechny národy a nikdy už nebudou žít podle svého zarputilého a zlého srdce. (Jr 3,17)

Pohled' na Sijón, město našich slavností ! Tvé oči necht' spatří Jeruzalém, obydlí pokojné, stan, který nebude stržen, jehož kolíky nikdy nebudou vytrženy a z jehož provazů se žádný nepřetrhne. (Iz 33,20)

Kromě toho i na jiných místech, jako u *Izajáše* 24,23; 37,32; 66,10-14; u *Zacharjáše* 12,3.6.8-10; 14,8.11.12.21; u *Malachiáše* 3,1.4; u *Davida* Ž 122,1-7; 137,5-7.

Že se v těchto verších výrazem *Jeruzalém* rozumí církev, kterou měl znovuzaložit a kterou již znovuzaložil Pán, a ne Jeruzalém v zemi Kanaán obývaný židy, je zjevné i z oněch míst ve Slovu, kde se o onom pozemském Jeruzalému praví, že má být zcela zničen a zbořen. Např. u Jr 5,1; 6,6.7; 7,17.18 a násl.; 8,5-7 a násl.; 9,10-13 a násl.; 13,9.10.14; 14,16; Pí 1,8.9.17; Ez 4,1-konec; 9-konec; 12,18.19; 15,6-8; 16,1-konec; 23,1-49; Mt 23,37.39; L 19,41-44; 21,20-22; 23,28-30; a na mnoha dalších místech.

(65)

V knize *Zjevení* se nachází výraz *Nové nebe a nová země*, a poté: *Hle, já činím vše nové*. To neznamena nic jiného, než že církev, kterou se nyní Pán chystá znovuzřídit, bude mít novou nauku. Tato nauka neexistovala ve staré církvi - neboť kdyby tam byla existovala, lidé by ji nepřijali. Nekonal se totiž ještě poslední soud, před kterým moc pekla převyšovala moc nebe. Kdyby tedy byla poskytnuta z Pánových úst dříve, neměla by u lidí trvání. A ona nemá u lidí trvání ani dnes, kromě těch, kteří přistupují pouze k Pánu a kteří Ho uznávají za Boha nebe a země (viz výše odst. 61).

Tato nauka sice byla dána ve Slovu již dříve, avšak protože se církev zanedlouho po svém ustavení obrátila v Babylón a s jinými později na Pelišteu, lidé ji nemohli ve Slovu spatřit. Církev totiž nazírá Slovo pouze z principů svého náboženství a své nauky.

V tomto pojednání se nacházejí následující nová učení:

- i. Bůh je jeden co do Osoby i Jsoucnosti a tímto Bohem je Pán.**
- ii. Celé Písmo svaté pojednává pouze o Něm.**
- iii. Pán přišel na svět, aby přemohl pekla a oslavil Své lidství; obojí uskutečnil skrze pokušení, kterým se podrobil; završil je posledním pokušením, kterým bylo utrpení na kříži. Tak se stal vykupitelem a spasitelem, a proto pouze Jemu patří zásluha a spravedlnost.**
- iv. Výrok, že *naplnil veškerý zákon*, znamená, že naplnil vše, co obsahuje Slovo.**
- v. Utrpením na kříži neodstranil hříchy, ale snášel je jako prorok - trpěl, aby na Něm bylo zobrazeno, jak církev páchá zlo na Slovu.**
- vi. Přičtení spravedlnosti není ničím, nechápe-li se jím odpuštění hříchů po pokání.**

Tolik v tomto pojednání. Následující práce, které budou pojednávat o Písmu svatém, o nauce o životě, o víře, o Božské lásce a o Božské moudrosti, odhalí další nové poznatky.

Část 2

O VÍŘE

(13)

Víra je vnitřní poznání pravdy

(1)

Lidé dnešní doby se domnívají, že věřit znamená myslet si, že něco je tak či onak, protože tomu učí tomu církev a nelze to rozumem pochopit. Lidem se říká: „Věř a nepochybuj;" a pokud někdo odpoví, že tomu nerozumí, uslyší odpověď: „Právě proto věř." Současná víra je proto víra neznalá a může být také nazvána vírou slepou. A protože tuto víru diktuje jedna osoba druhé, je to víra historická.¹⁾ V následujícím ukážeme, že taková víra není duchovní.

(2)

Skutečná víra je poznání, že něco je tak či onak, protože je to pravda. Člověk, který má skutečnou víru, si myslí a říká: „To je pravda, a proto tomu budu věřit." Víra je totiž věcí pravdy a pravda je věcí víry. Pokud takový člověk neví, co je pravda, řekne: „Nevím, co je pravda, proto tomu ještě nevěřím. Jak bych mohl věřit něčemu, čemu nerozumím ? Možná je to klam."

(3)

Obecně se však má za to, že duchovní či náboženské otázky nemůže nikdo pochopit, protože jsou transcendentní. Ve skutečnosti však člověk může pochopit duchovní pravdy stejně tak dobře jako pravdy přírodní; a i kdyby je nechápal jasně, přesto může, když o nich slyší, vnímat, zda jsou pravdivé nebo ne. Platí to zejména u lidí, které vzněcuje pravda. Toto poznání mi daly četné zkušenosti. Mohl jsem si promluvit s lidmi neznalými, málo inteligentními i hloupými, a také s lidmi narozenými v církvi, kteří sice slyšeli něco o Pánu, o víře a lásce k bližnímu, avšak byli ponořeni v klamech a ve zlech. Směl jsem jim vyložit jisté tajemství moudrosti, a oni vše pochopili a uznali. Tehdy však byl jejich intelekt ve světle, jež je vlastní všem lidem, a zároveň byli ve sféře hrdosti na to, že jsou inteligentní. To se stalo, když jsem rozmlouval s duchy. Mnohé z těch, kteří byli se mnou, to přesvědčilo, že duchovní otázky lze pochopit stejně dobře jako otázky přírodní - to však jen tehdy, když je člověk slyší nebo když o nich čte; pokud nad nimi rozmýšlí sám, je to obtížné. Duchovní otázky lze pochopit proto, že lidé mohou být svým intelektem povzneseni do světla nebe, v němž se zjevuje pouze to, co je duchovní, tedy pravdy víry. Světlo nebe je totiž světlem duchovním.

(4)

To je tedy důvod, proč ti, kteří duchovně tíhnou k pravdě, ji také vnitřně rozpoznávají. Tak andělé, kteří tuto náklonnost k pravdě cítí, zcela odmítají dogma, že by intelekt měl být podřízen víře. Říkají totiž: „Jak můžu něčemu věřit, když nevidím, jestli je to pravda ?" A

pokud jim někdo odpoví, že tomu přesto musejí věřit, odpovědí: „Cožpak se považuješ za Boha, že ti mám věřit ? Nebo mě považuješ za blázna, že musím věřit tvrzení, v němž nevidím pravdu? Udělej tedy něco, abych ji spatřil." A tak takový dogmatik ustoupí. Moudrost andělů spočívá pouze v tom, že vidí a chápou, nad čím rozmýšlejí.

(5)

Existuje duchovní idea (o níž jen málokdo něco ví), jež plyne do mysli lidí tíhnoucích k pravdě a vnitřně jim napovídá, zda to, co slyší nebo čtou, je či není pravda. Touto ideou jsou ovlivněni ti, kteří čtou Slovo v osvětlení od Pána. Být osvícen neznamená nic jiného než vnímat, a proto vnitřně poznávat, zda něco je či není pravda. Takoví lidé se nazývají vyučení od Boha (*Izajáš 43,13; Jan 6,45*) a u *Jeremjáše* se o nich praví:

Hle, přicházejí dny, kdy uzavřu novou smlouvu. Toto je ona smlouva: Svůj zákon dám jim do nitra, vepíši jim jej do srdce. Už nebude učit každý svého bližního a každý svého bratra: „Poznávejte Hospodina!" Všichni Mě budou znát. (Jr 31,31.33.34)

(6)

Z těchto úvah je jasné, že víra a pravda jsou jedno a totéž. Proto také dávní lidé, kteří více než dnešní tíhli k přemýšlení o pravdě, místo slova *víra* říkali *pravda*. Proto se také v hebrejštině pojmy pravda a víra vyjadřují jedním termínem, konkrétně výrazem *Amuna* neboli *Amen*.

(7)

Pán v evangeliích a v knize *Zjevení* hovoří o víře, neboť židé nevěřili, že Pán je opravdu mesiáš předpovězený proroky - a kde se nevěří pravdě, tam se mluví o víře. Přesto je rozdíl věřit v Pána a Pánu, a věřit v někoho jiného a někomu jinému. O tomto rozdílu pohovoříme později.

(8)

Do církve pod papežskou nadvládou vnikla víra oddělená od pravdy a opanovala ji, protože právě neznalost pravdy byla hlavní ochranou jejího náboženství. Proto v ní také zakázali číst Slovo - jinak by [papež a kněží] nemohli být uctíváni jako božstvo, jejich svatí by nemohli být vzýváni a modlářství by se nemohlo rozšířit natolik, aby jejich mrtvá těla, kosti a hroby byly pokládány za svaté a mohly tak sloužit obchodu. Z toho je zřejmé, jak obrovské klamy dokáže vytvořit slepá víra.

(9)

Slepá víra přežila i později u mnoha členů reformované církve, neboť ti oddělili víru od lásky k bližnímu. Ten, kdo je odděluje, nemůže znát pravdu a vírou nazývá prostou myšlenku, že něco je tak či onak, aniž by pravdu vnitřně poznal. I pro takového člověka je neznalost ochranou jeho vlastního dogmatu; dokud mu vládne neznalost spolu s přesvědčením, že teologické otázky jsou transcendentní, dokáže o nich hovořit a neprotiřečit si; ostatní přitom věří, že má pravdu a že jim rozumí.

(10)

Pán řekl Tomášovi: *Ze jsi Mě viděl, věříš. Blahoslaveni, kteří neviděli, a uvěřili. (J 20,29)*

Tím se nemíní víra oddělená od vnitřního poznání pravdy: říká se, že blahoslavení jsou ti, kteří neviděli Pána na vlastní oči jako Tomáš, a přesto věří, že On je - tuto skutečnost lze totiž spatřit ve světle pravdy ze Slova.

(11)

Jelikož vírou je vnitřní poznání pravdy a víra a pravda jsou jedním a tímž, jak bylo řečeno výše v odstavcích 2, 4, 5 a 6, plyne z toho, že vnější poznání bez vnitřního není žádnou vírou, stejně jako jí není žádné klamné přesvědčení. Vnější poznání bez vnitřního je neznalou vírou a neznalá víra je pouhou vědomostí uloženou v paměti, a pokud se v ní člověk utvrdí, mění se v přesvědčení. Lidé s takovými vědomostmi si myslí, že znají pravdu - protože to tvrdí druzí nebo protože se v tom utvrdili. V klamu se totiž lze utvrdit stejně dobře jako v pravdě, a někdy ještě silněji. Utvrdit se v tom, že něco je pravda, znamená domnívat se to jen proto, že to někdo řekl, a nechat se tím přesvědčit bez dalšího zkoumání.

(12)

Někdo si možná myslí nebo se ptá: „Může snad někdo vnitřně poznat pravdu, která by tvořila víru? To já nemůžu.“ Řeknu mu však, jak by mohl: „Vyhybej se zlům jako hříchům a jdi k Pánu, a budeš znát pravdy tolik, kolik si jen budeš přát.“ V nauce *O životě* pro Nový Jeruzalém v odstavcích 18-31 se lze dočíst, že kdo se vyhýbá zlům jako hříchům, ten je v Pánu; že takový člověk miluje pravdu, viz tamtéž v odstavcích 32-41; že má víru, viz tamtéž v odstavcích 42-52.

(14)

**Vnitřně poznávat pravdu, tedy mít víru,
nemůže nikdo jiný než ten, kdo miluje svého bližního**

(13)

Výše jsme popsali, co to je víra; nyní si řekneme, co to je láska k bližnímu.

Láska k bližnímu je svým původem tíhnutí k dobru; a protože dobro miluje pravdu, vyvolává také pohnutku k pravdě; tím dochází k poznání pravdy, což je víra. Tak se ve své posloupnosti vyvíjí pohnutka k pravdě a stává se láskou k bližnímu. Jde o postupný vývoj lásky k bližnímu z jejího zdroje (což je tíhnutí k dobru) skrze viru (což je poznání pravdy) až k jejímu cíli (což je láska k bližnímu). Tímto cílem je jednání. Z toho je zřejmé, že láska, která je tíhnutím k dobru, vytváří víru, která je totéž co poznání pravdy, a skrze ni vytváří lásku k bližnímu, která je totéž co skutky lásky konané prostřednictvím víry.

(14)

Avšak ještě jasněji. Dobrem není nic jiného než užitečnost. Lásku k bližnímu v jejím prvotním zdroji proto tvoří směřování k užitečnosti, a protože užitečnost miluje své

prostředky, vytváří i směřování k těmto prostředkům, a tím i jejich poznání. Tíhnutí k užitečnosti se v této posloupnosti vyvíjí a stává láskou k bližnímu.

(15)

Tento vývoj je stejný jako postupná přeměna všech aspektů lidské vůle intelektem na tělesné skutky. Vůle bez intelektu sama ze sebe nic nevytváří, stejně jako intelekt bez vůle sám ze sebe nic nevytváří - aby něco mohlo vzniknout, musejí jednat společně. Neboli jinými slovy - motivace, což je aspekt vůle, ze sebe nic nevytvoří bez myšlení, což je aspekt intelektu, a naopak. Aby něco vzniklo, musejí jednat společně. Zvaž následující: kdybys ze svého myšlení odstranil motivaci, jež je součástí některé tvé lásky, mohl bys myslet ? Nebo kdybys svou motivaci vyprázdnil od myšlení, mohlo by tě něco podnítit ? Neboli - což je podobné - pokud bys z myšlení odstranil motivaci, mohl bys něco říci ? Nebo kdybys z motivace vyňal myšlení či intelekt, mohl bys něco učinit ? Podobné to je s láskou k bližnímu a s vírou.

(16)

Tyto skutečnosti můžeme osvětlit příkladem stromu. Strom vzniká jako semínko, v němž se skrývá úsilí plodit ovoce. Toto úsilí se probouzí teplem a nejdříve vytváří kořen, z něj peň či lodyhu s větvemi a listy a nakonec ovoce - tak se ono úsilí po plodnosti projevuje. Z toho je zřejmé, že toto úsilí neutuchá, dokud se neprojeví, a to v žádném stupni svého vývoje, neboť kdyby mělo ustát, vegetativní schopnosti by okamžitě zanikly. Z toho vyplývá poučení: Stromem je člověk. Úsilí vytvářet prostředky pochází z naší vůle v intelektu. Peň či lodyha s větvemi a listy jsou pro nás prostředky, kterými [dosahujeme cílů], zvané pravdy víry. Ovoce, které je konečným výsledkem úsilí po plodnosti stromu, jsou užitky, kterými se projevuje naše vůle. Z toho lze vidět, že vůle k vytváření užitků prostřednictvím intelektu během celého procesu vývoje neutuchá, dokud se neprojeví. O vůli a intelektu a jejich spojení viz nauku *O životě pro nový Jeruzalém* odst. 43.

(17)

Z toho je zřejmé, že nakolik je láska k bližním tíhnutím k dobru neboli užitku, natolik si vytváří víru jako prostředek, skrze který se může projevit. Z toho následuje, že tato láska a víra jednají při dosahování užitků společně. A také, že víra nevytváří dobro neboli užitek ze sebe, ale z lásky k bližnímu, neboť víra je touto láskou jen jako prostředek. Je proto omylem domnívat se, že víra vytváří dobro, jako strom plodí ovoce - stromem není víra, ale člověk.

(18)

Lidé by měli vědět, že láska k bližnímu a víra tvoří jeden celek tak jako vůle a intelekt, neboť láska k bližnímu je aspektem vůle a víra je aspektem intelektu. Obdobně jako láska k bližnímu a víra vytvářejí jeden celek, tak i motivace a myšlení vytvářejí jeden celek, neboť motivace je aspektem vůle a myšlení je aspektem intelektu. A opět - tak jako láska k bližnímu a víra tvoří jedno, tak i dobro a pravda tvoří jedno, neboť dobro je aspektem motivace, která je aspektem vůle, a pravda je aspektem myšlení, které je aspektem intelektu.

Jedním slovem, láska k bližnímu a víra tvoří jeden celek podobně jako jsoucno a forma²⁾, neboť jsoucnem víry je láska k bližnímu a formou lásky k bližnímu je víra. Z toho je zjevné, že víra bez lásky je jako forma bez jsoucna, což není nic; a že láska bez víry je jako jsoucno bez formy, což také není nic.

(19)

S láskou k bližnímu a vírou se to u člověka má úplně stejně jako se srdečním pohybem, jenž má systolickou a diastolickou fázi, a s pohybem plic, tedy respirací. Tyto tělesné pohyby jsou navíc v plné souvztažnosti s lidskou vůlí a intelektem, a proto i s láskou k bližnímu a vírou. Proto se také ve Slovu výrazem *srdce* míní vůle a její motivace, a výrazem *duše* a také *duch* se míní intelekt a jeho myšlení. Odtud také pochází výraz *vypustit duši* a *vypustit ducha*, které znamenají *nebýt více živý* a *přestat dýchat*. Z toho následuje, že nemůže existovat víra bez lásky ani láska bez víry, a že víra bez lásky je taková, jako by plíce dýchaly bez srdce, k čemuž nemůže dojít v žádné živé bytosti, ale jen v robotech; a že láska bez víry je jako činnost srdce bez plic, z čehož nemůže povstat žádný vědomý život. Láska k bližnímu tedy vytváří užitek prostřednictvím víry, tak jako srdce pracuje prostřednictvím plic. Mezi srdcem a láskou k bližnímu a mezi plícemi a vírou je taková podobnost, že obyvatelé duchovního světa poznají u druhého z pouhého dýchání kvalitu jeho víry, a z tepu jeho srdce kvalitu jeho lásky. Andělé a duchové totiž žijí stejně jako lidé díky srdci a dýchání, a proto podobně jako lidé ve světě cítí, myslí, jednají a hovoří.

(20)

Protože láska k bližnímu má za svůj předmět bližního, řekneme si také, kdo to je bližní. Bližní v přírodním smyslu je člověk obecně i člověk jako jedinec. Člověka obecně tvoří církev, vlast a společnost; a člověk jako jedinec je spoluobčan, ve Slovu nazývaný bratrem a společníkem. V duchovním smyslu je však bližním dobro, a protože dobrem je užitek, bližním v duchovním smyslu je užitek.

Tuto skutečnost, že užitek je náš duchovní bližní, může každý pochopit. Miluje snad někdo člověka pouze jako osobu? Nemilujeme jej snad spíše pro to, co je v něm a co jej činí tím, čím je? Milujeme jej pro jeho charakter, neboť ten člověka vytváří. Tento charakter, který je milován, je užitečností a nazýváme jej dobrem - je to tedy náš bližní. A protože Slovo je ve svém nitru duchovní, odtud uvedený duchovní smysl výrazu *milovat svého bližního*.

(21)

Jedna věc je však milovat bližního pro dobro nebo užitečnost, které může on prokázat nám, a druhá věc je milovat jej z dobra nebo užitečnosti, které můžeme prokázat my jemu. Milovat bližního pro dobro nebo užitečnost, které může prokázat on nám, to dokáže i špatný člověk, avšak milovat jej z dobra nebo užitečnosti, které mu můžeme prokázat my sami, to dokáže jen člověk dobrý. Ten totiž miluje dobro z dobra neboli užitečnost z motivace k užitečnosti. Tento rozdíl popisuje Pán u *Matouše* v kapitole 5,42.43 a následujících. Mnozí říkají: „Miluji ho, protože mě miluje a jedná se mnou dobře“, avšak milovat někoho pouze z tohoto důvodu není vnitřním milováním. Vnitřně miluje pouze ten, kdo je sám dobrý, a z tohoto dobra miluje dobro v bližním. Takový člověk má lásku k bližnímu, avšak ten prvý jen přátelství, které touto láskou není.

Kdo miluje bližního z lásky, ten se spojuje s jeho dobrem, a ne s osobou - a pokud i s osobou, tak pouze natolik a na tak dlouho, nakolik a na jak dlouho je tato osoba v dobru. Takový člověk je duchovní a svého bližního miluje duchovně, zatímco ten, kdo miluje pouze z přátelství, se spojuje s osobou a zároveň se zlem druhého. Takový člověk se na rozdíl od prvního může jen s obtížemi po smrti oddělit od osoby, jež je ve zlu. Toho dosahuje láska skrze víru, neboť víra je pravdou a láskyplný člověk prostřednictvím pravdy zkoumá a objevuje, co má milovat, a miluje a přináší dobrodiní s ohledem na kvalitu užitečnosti.

(22)

Láska k Pánu je láska ve vlastním slova smyslu a láska k bližnímu je milováním bližního. Člověk nemůže milovat Pána, nemiluje-li bližního - v lásce k bližnímu se totiž Pán spojuje s člověkem. A protože víra je ve své podstatě láska k bližnímu, plyne z toho, že nikdo nemůže věřit v Pána, nemiluje-li bližního. Tak se skrze víru uskutečňuje spojení - skrze lásku k bližnímu dochází ke spojení Pána s člověkem a skrze víru ke spojení člověka s Pánem. Toto spojení vzájemné; viz nauku O životě pro nový Jeruzalém odst. 102-107.

(23)

Úhrnem: nakolik se vyhýbáme zlům jako hříchům a hledíme k Pánu, natolik milujeme bližního, a tedy natolik věříme. O tom, že nakolik se vyhýbáme zlům jako hříchům a hledíme k Pánu, natolik milujeme bližního, viz nauka O životě pro nový Jeruzalém odst. 67-91; že ve stejné míře věříme, viz tamtéž odst. 42-52; co je ve vlastním slova smyslu láska k bližnímu, viz tamtéž odst. 114.

(24)

Ze všeho doposud řečeného je zřejmé, že spásnou víru, kterou je vnitřní poznání pravdy, nemůže mít nikdo jiný než ti, kdo milují své bližní.

(15)

**Nemiluje-li člověk bližního,
jeho znalosti pravdy a dobra nejsou součástí víry.
Tvoří však zásobárnu, z níž se může víra z lásky k bližnímu
utvořit**

(25)

Člověk touží po poznání již od časného dětství. Díky této náklonnosti se učí mnoha věcem, které mu budou k užítku, i mnoha těm, které mu k žádnému užítku nebudou. Když dospívá, začíná se zabývat nějakou prací a osvojuje si potřebné poznatky. Tato práce se stává jeho užitek a on k ní pociťuje náklonnost. Tímto způsobem se rozvíjí motivace k užitečnosti. Ta v člověku probouzí i snahu dosáhnout prostředků, které mu umožňují vykonávat jeho práci a být užitečný.

Tímto vývojem prochází ve světě každý, neboť každý má nějakou práci, ke které směřuje: od užitečnosti jako svého cíle jednotlivými prostředky až k vlastnímu užitečnému výsledku. Nakolik však tento užitek spolu s prostředky k jeho dosažení slouží životu ve světě, natolik je náklonnost k nim přírodní.

(26)

Žádný člověk se však neohlíží pouze na užitek pro život ve světě, ale bere v úvahu také užitek pro život v nebi, neboť po životě na tomto světě do něj vstoupíme a budeme v něm žít do věčnosti. Proto si každý již od dětství osvojuje poznatky dobra a pravdy ze Slova a z nauky církve nebo z kázání, jež budou sloužit onomu životu. Ukládá si je v přírodní paměti ve větším či menším množství podle své vrozené náklonnosti k poznání a podle toho, jak byla podněcována.

(27)

Všechny tyto znalosti, ať jsou jejich množství a kvalita jakékoli, jsou však pouze zásobárnou, z níž se může víra pocházející z lásky k bližnímu vytvořit; a tato víra se vytváří pouze v té míře, v jaké se člověk vyhýbá zlům jako hříchům. Pokud se zlům jako hříchům vyhýbá, pak se tyto znalosti stávají vírou, která má v sobě duchovní život; pokud se jim ale jako hříchům nevyhýbá, tyto znalosti zůstávají pouhými znalostmi a nestanou se součástí víry, která by v sobě měla něco duchovního života.

(28)

Tato zásobárna je nanejvýš důležitá, neboť bez ní se víra nemůže utvořit. Znalosti pravdy a dobra totiž do víry vstupují a vytvářejí ji; kdyby žádné neexistovaly, neexistovala by ani víra, neboť naprosto prázdná a bezobsažná víra není možná. Je-li těchto poznatků málo, víra je slabá a nuzná; je-li jich mnoho, víra se touto hojností stává bohatou a plnou.

(29)

Necht' je však známo, že víru tvoří znalosti skutečné pravdy a skutečného dobra, a rozhodně ne znalosti klamných domněnek. Víra je totiž pravda, jak bylo ukázáno výše v odstavcích 5-11, a klam, jenž je opakem pravdy, víru ničí. Stejně tak tam, kde jsou samé klamy, nemůže existovat láska k bližnímu, neboť - jak bylo ukázáno výše v odst. 18 - láska k bližnímu tvoří s vírou jeden celek stejně jako dobro a pravda. Z toho také plyne, že úplná neznalost skutečných pravd a skutečného dobra způsobuje úplnou nepřítomnost víry, omezené množství těchto znalostí vytváří omezenou víru a jejich velké množství vytváří znamenitou víru - natolik znamenitou, nakolik oplývají hojností. Jakou víru člověku propůjčuje jeho láska, takovou má inteligenci.

(30)

Existují však mnozí, kteří nedokáží pravdu vnitřně rozpoznat, a přesto mají víru pocházející z lásky k bližnímu. Jsou to lidé, kteří ve svém životě hledí k Pánu a z náboženského přesvědčení se vyhýbají zlům, avšak světské starosti a zaměstnání, stejně jako malá znalost pravdy u jejich učitelů, je zdržují od rozmýšlení o pravdě. Protože však vnitřně neboli ve svém duchu pravdu znají, neboť k ní cítí náklonnost, po smrti, když se stanou duchy a začnou je vyučovat andělé, pravdu uznají a s radostí ji přijmou. Jinak je tomu ale u těch, kteří ve svém životě nehledí k Pánu a nevyhýbají se z náboženského přesvědčení zlům. Ti vnitřně neboli svým duchem necítí žádnou náklonnost k pravdě, a tak ji vůbec neznají. Proto po smrti, když se stanou duchy a začnou je vyučovat andělé, nechťejí pravdu poznat, a tak ji ani nepřijmou. Životní zlo totiž pravdu vnitřně nenávidí, zatímco životní dobro pravdu vnitřně miluje.

(31)

Některým lidem se zdá, že znalosti pravdy a dobra, jež předcházejí víře, jsou její součástí, přestože jí ve skutečnosti nejsou. Jejich domněnka a tvrzení, že věří, ještě neznámá, že věří opravdu. Tyto znalosti víru netvoří. Jsou to pouhé myšlenky, že něco je tak či onak - nejde však o vnitřní poznání, že jde o pravdu. A víra bez poznání, že je něco pravda, je jistý druh přesvědčení, který má daleko k vnitřnímu poznání. Jakmile si však člověk vstoupí lásku k bližnímu, tyto znalosti se stanou znalostmi víry - avšak jen do té míry, kolik lásky jejich víra obsahuje. V prvním stadiu, předtím, než člověk začne lásku k bližnímu vnímat, víra se mu zdá být na prvním místě a láska na druhém; avšak ve druhém stadiu, kdy již začíná vnímat lásku k bližnímu, víra se dostává na druhé místo a láska na první. Onen první stav se nazývá přetvořením a druhý znovuzrozením.

Když se člověk nachází ve druhém stavu, každodenně se v něm rozrůstá moudrost a jeho dobro každý den rozmnožuje pravdy a činí je plodnými. Tehdy je člověk jako strom, jenž nese plody a ukládá do nich semena, z nichž se pak rodí nové stromy a nakonec zahrada. Tehdy se stává pravým člověkem a po smrti andělem. Jeho život tvoří láska k bližnímu a jeho podobu utváří víra: je krásný podle kvality této víry. Tato víra se však již nenazývá vírou, ale inteligencí.

Z výše řečeného je zřejmé, že vše, co má vztah k víře, plyne z lásky k bližnímu, a ne ze sebe. Stejně tak je zřejmé, že láska vytváří víru, a nikoli víra lásku. Znalosti pravdy, které víře předcházejí, jsou přesně jako zásoba obilí v sýpce, jež člověka nenasytí, dokud jej hlad nepřiměje k tomu, aby si z ní obilí vybral.

(32)

Řekneme si také, jakým způsobem se z lásky k bližnímu vytváří víra. Každý člověk má přírodní a duchovní mysl - přírodní mysl slouží světu a duchovní mysl nebi. Svým intelektem člověk přebývá v obou myslích; ne však svou vůlí, nevyhýbá-li se zlům a neodvrací-li se od nich jako od hříchů. Když tak začne činit, otevře se mu volná stránka duchovní mysli. Je-li tato mysl otevřena, plyne z ní do přírodní mysli duchovní teplo z nebe. Toto teplo je ve své podstatě láska k bližnímu a oživuje v ní znalosti pravdy a dobra a vytváří z nich víru. Je to podobné jako u stromu, který také nepřijímá žádný vegetativní život dříve, než ze slunce vplyne teplo a spojí se se světlem, jak se děje na jaře. Existuje také dokonalá paralela mezi oživením člověka a vegetačním růstem stromu - k jednomu dochází díky teplu ze světa, a k druhému díky teplu z nebe. Proto také Pán tak často přirovnával člověka ke stromu.

(33)

Těchto několik úvah může ozřejmit, že znalosti pravdy a dobra nejsou součástí víry, dokud člověk nemiluje láskou k bližnímu, že však jsou zásobárnou, z níž se víra plynoucí z lásky k bližnímu může utvořit. Znalosti pravdy se stávají pravdami u znovuzrozených lidí - a stávají se jimi i znalosti dobra, neboť znalosti dobra se nacházejí v intelektu a pohnutky k dobru ve vůli; a pravdou se nazývá to, co je v intelektu, a dobrem to, co je ve vůli.

Křesťanská víra v obecném pojetí

(34)

Křesťanská víra v obecném pojetí učí následující:

„Pán od věčnosti, Jenž je Jehovah, přišel na svět, aby si podrobil pekla a oslavil Svě lidství. Bez toho by žádný smrtelník nemohl být spasen; spasení jsou ti, kteří v Něj věří."

(35)

Uvedli jsme v *obecném pojetí*, neboť jde o obecné principy víry, a obecné principy víru vytvářejí jako celek i jednotlivě. Obecným principem víry je, že Bůh je jedna Osoba a Jsoucnost, v Němž se nachází Trojice, a že tímto Bohem je Pán. Obecným principem víry je, že žádný smrtelník by nemohl být spasen, kdyby Pán nepřišel na svět. Dále, že On přišel na svět proto, aby vzdálil od člověka peklo, což učinil tím, že proti němu bojoval a vítězil nad ním. Tak si je podrobil, uspořádal a přinutil k poslušnosti. Obecným principem víry je i to, že přišel na svět, aby oslavil lidství, které přijal ve světě, tedy aby je sjednotil s Božstvím, které je počátkem všeho.³⁾ Takto udržuje peklo, které si podrobil, v řádu a poslušnosti do věčnosti. Jelikož žádného z těchto cílů nemohlo být dosaženo jinak než skrze pokušení, a to až do posledního z nich, jímž bylo utrpení na kříži, proto je podstoupil. To byly obecné principy křesťanské víry týkající se Pána.

(36)

Obecný princip víry na straně člověka je ten, aby věřil v Pána, neboť vírou v Něj dochází ke spojení s Ním, a tím ke spasení. Věřit v Něj znamená mít důvěru, že On člověka spasí; a protože takovou důvěru může mít jen ten, kdo dobře žije, je znakem víry v Něj i dobrý život.

(37)

O těchto dvou obecných principech křesťanské víry jsem již pojednal samostatně - o prvním z nich v nauce pro nový Jeruzalém *O Pánu* a o druhém tématu, jež se vztahuje k člověku, v nauce *O životě* pro nový Jeruzalém. Proto je není nutné dále rozvádět.

Dnešní víra o obecném pojetí

(38)

Dnešní víra v obecném pojetí učí:

„Bůh Otec poslal Svého Syna, aby ospravedlnil lidský rod, a pro tuto Synovu zásluhu se slitoval a poskytuje spásu těm, kteří v to věří," nebo podle jiných: „kteří v to věří a zároveň činí dobro."

(39)

Aby však zřetelně vyšel najevo charakter této víry, uvedu zde několik bodů, které jej vyjadřují. Dnešní víra tvrdí, že:

I. Bůh Otec a Bůh Syn jsou dva a oba existují od věčnosti.

II. Bůh Syn přišel na svět z Otcovy vůle, aby ospravedlnil lidský rod, který by jinak z Božské spravedlnosti, kterou nazývají také mstící se spravedlností, zahynul věčnou smrtí.

III. Syn dosáhl ospravedlnění naplněním zákona a utrpením na kříži.

IV. Otec se díky těmto skutkům svého Syna slitoval.

V. Synova zásluha je přičtena těm, kteří v to věří.

VI. K tomuto přičtení dochází okamžitě, a proto nedošlo-li k němu dříve, může k němu dojít v poslední hodině před smrtí.

VII. Lidé mohou být do jisté míry pokoušeni; poté jsou osvobozeni skrze víru.

VIII. Zejména tito lidé mají víru a důvěru.

IX. Zejména tito lidé se těší ospravedlnění a plné Otcově milosti kvůli Synu a také odpuštění všech svých hříchů, a proto spasení.

X. Učenější předpokládají u těchto lidí úsilí směřující k dobru, jež jedná skrytě a neprojevené hýbe vůlí. Jiní předpokládají jeho zjevné působení. Obě skupiny je přisuzují Duchu svatému.

XI. Z těch, kteří se utvrdili v domněnce, že nikdo nemůže konat sám od sebe skutečné dobro, které by nebylo záslužné a které by nebylo pod jhem zákona, většina opomíjí zlo a dobro života a nemyslí na ně. Říkají si totiž, že dobré skutky nespasí a zlo neztratí, protože vše zmůže víra.

XII. Obecně se domnívají, že intelekt by měl být podřízen víře, přičemž vírou nazývají něco, čemu nerozumějí.

(40)

Prozkoumat a zvážit pravdivost těchto několika bodů není třeba. Zřetelně to totiž vyplývá ze všeho, co bylo řečeno výše, zejména z toho, co bylo dokázáno ze Slova a racionálně zdůvodněno v nauce pro nový Jeruzalém *O Pánu* a v nauce pro nový Jeruzalém *O životě*.

(41)

Aby se však projevila charakter víry oddělené od lásky k bližnímu i charakter víry neoddělené od této lásky, uvedu zde, co jsem slyšel z úst jednoho nebeského anděla. Řekl mi, že hovořil s mnoha příslušníky reformované církve a že se dozvěděl, jakého charakteru je jejich víra. Vylíčil mi, o čem mluvil s jedním, jehož víra byla oddělena od lásky k bližnímu, a s jiným, jehož víra oddělená nebyla. Vyptával se jich a oni mu odpovídali. Protože oba rozhovory mohou otázku dobře osvětlit, hodlám je zde uvést.

(42)

Anděl řekl, že s duchem, jehož víra byla oddělená od lásky k bližnímu, vedl následující rozhovor:

„Příteli, kdo jsi ?

„Jsem křesťan reformované církve.“ „Jaká je tvá nauka, a tedy tvé náboženství ?“ „Víra.“

„A v čem tvá víra spočívá ?“

„Věřím, že Bůh Otec seslal Svého Syna, aby ospravedlnil lidstvo, a proto ti, kteří tomu věří, jsou spaseni.“ „Co dalšího víš o spasení ?“ vyptával se anděl. „Ke spasení dochází vírou samotnou.“

„A co víš o vykoupení ?“ zeptal se znovu.

Odpověděl, že je důsledkem utrpení na kříži a že Kristova zásluha se lidem přičítá touto vírou.

„A co víš o znovuzrození ?“ Řekl, že je důsledkem této víry.

„Řekni mi, co víš o pokání a odpuštění hříchů ?“ Prý jsou důsledkem této víry.

„Co víš o lásce a lásce k bližnímu ?“ Prý jsou totéž co víra.

„Co víš o dobrých skutcích ?“ Jsou prý totéž co víra.

„Řekni mi, co si myslíš o všech příkazech Slova.“ Odpověděl, že jsou všechny obsaženy ve víře.

Tehdy se anděl zeptal: „Ty sám tedy nemusíš nic dělat ?“

„A co bych měl dělat ? Já sám od sebe nemůžu dělat nic, co by bylo skutečně dobré.“

„Ale víru přece sám mít můžeš ?“

„Nemůžu.“

„Jak potom můžeš věřit ?“

„Po tom nepátrám - věřit musím.“

Nakonec anděl řekl: „Určitě musíš o spasení vědět ještě něco.“

„A co ještě, když spasení je výsledkem víry samotné ?“

Nato anděl prohlásil: „Odpovídáš jako někdo, kdo hraje pořád dokola jen jednu notu. Stále slyším jen slovo víra. Jestli znáš jenom to a nic jiného, neznáš vůbec nic. Běž a podívej se, kde jsou tví společníci.“

Muž odešel a našel je v poušti, kde nerostla žádná tráva. Zeptal se, proč tam jsou. Uslyšel: „Protože v sobě nemají nic z církve.“

(43)

S mužem, jehož víra nebyla oddělena od lásky k bližním, vedl anděl následující rozhovor:

„Příteli, kdo jsi ?“

„Jsem křesťan reformované církve.“

„Jaká je tvá nauka, a tedy tvé náboženství ?“

„Víra a láska k bližnímu.“

„To jsou dvě věci."

„Jsou neoddělitelné."

„Co je to víra ?" „Věřit tomu, co učí Slovo." „A co je to láska k bližnímu ?" „Činit to, co Slovo učí."

„A ty jsi pouze věřil tomu, co Slovo učí, nebo jsi to také činil ?" „Také jsem to činil."

Tehdy se na něj nebeský anděl zadíval a řekl: „Můj příteli, pojď se mnou a žij s námi."

(18)

Jaká je podstata víry oddělené od lásky k bližnímu

(44)

Aby se projevila charakter víry oddělené od lásky k bližnímu, odkryji ji v její nahotě. Vypadá takto:

Bůh Otec se rozhněval na lidstvo, odvrhl je od Sebe a ze spravedlnosti se rozhodl pomstít tím, že je na věky zatratí. Řekl Svému Synovi: „Sestup dolů, naplň zákon a vezmi jim určené zatracení na Sebe; tehdy snad budu pohnut milosrdenstvím." On tedy sestoupil, naplnil zákon a nechal se přibít na kříž a krutě zavraždit. Když bylo dokonáno, vrátil se k Otci a řekl: „Vzal jsem na Sebe zatracení lidstva, proto se nyní smiluj." Tak se za ně přimluvil, ale uslyšel odpověď: „Nad nimi se smilovat nemohu, ale protože jsem Tě viděl na kříži a spatřil jsem Tvou krev, jsem hnut k milosrdenství. Neodpustím jim, ale přičtu jim Tvou zásluhu - avšak nikomu jinému než těm, kteří ji uznají. To bude víra, kterou mohou být spaseni."

(45)

Taková je tato víra bez příkras. Kdo z lidí, jejichž rozum je alespoň trochu osvěcen, v ní nevidí absurdity, které protiřečí samé Božské podstatě ? Například to, že Bůh, který je Láska sama a Milosrdenství samo, by mohl z hněvu a z následné pomsty zatratit lidi a nechat je pohltnout peklem. Nebo že by se mohl nechat přimět k milosrdenství tím, že by jejich odsouzení vzal na Sebe Jeho Syn a že by viděl Jeho utrpení na kříži a Jeho krev. Kdo z těch, jejichž rozum je alespoň trochu osvěcen, nevidí, že Bůh nemůže říci jinému sobě rovnému Bohu: „Neodpustím jim, avšak přičtu jim Tvou zásluhu ?" Nebo: „Nyní nechť si žijí jak chtějí, jen ať tomu věří, a budou spaseni" - kromě dalších absurdit.

(46)

Tyto absurdity však nejsou zjevné, neboť daly vzniknout slepé víře, která lidem zavírá oči a zacpává uši. Zavři lidem oči a zacpi jim uši neboli zabraň jim, aby mysleli rozumem, a pak těm, které oslovila jakákoli představa věčného života, pověz, cokoliv se ti zlíbí - a oni tomu uvěří. Ano, i kdybys jim řekl, že Bůh se může rozzuřit a dštít pomstu; že Bůh může někoho navěky zatratit; že k tomu, aby byl pohnut k milosrdenství, potřebuje Synovu krev; že ji přičte a přisoudí člověku jako jeho vlastní zásluhu; a že ho spasí skrze pouhé myšlení. Nebo také to, že si jeden Bůh může vyžádat takové věci od jiného Boha jediné podstaty a uložit Mu je - kromě dalších podobných tvrzení. Avšak otevři své oči a uši a mysl o těchto otázkách rozumně, a spatříš jejich nesrovnalosti se samou pravdou.

(47)

Zavři lidem oči a zacpi jim uši a zabraň jim, aby při myšlení používali rozum - nemůžeš jim pak třeba navodit víru, že Bůh dal všechnu svou moc jistému člověku, aby byl jako Bůh na zemi ? Nemůžeš jim navodit víru, že by měli být vzýváni mrtví lidé ? Že by lidé měli smekat a klekat před obrazy mrtvých ? A že jejich mrtvoly, kosti a hroby jsou svaté a mají být uctívány ? Pokud ale otevřeš oči a uši a začneš o těchto věcech myslet aspoň trochu rozumně, spatříš obludnosti, které si lidský rozum musí ošklivit.

(48)

Když takové a další podobné věci přijímá člověk, jehož rozum uzavřelo náboženství, nelze pak chrám, v němž koná svou bohoslužbu, přirovnat k podzemnímu doupěti či jeskyni, ve kterých člověk neví, co vidí ? A nemůže být jeho náboženství přirovnáno k místnosti bez oken ? A jeho hlas při bohoslužbě k prázdnému zvuku, který netvoří žádnou řeč ? S takovým člověkem nemůže hovořit žádný anděl nebe, neboť jeden nerozumí druhému.

(19)

**Ti, jejichž víra je oddělená od lásky k bližnímu,
jsou ve Slovu zobrazení jako Pelištejští**

(49)

Všechna jména národů a kmenů a také osob a míst ve Slovu označují určité skutečnosti církve. Vlastní církev je zobrazena Izraelem a Judskem, protože tam byla založena. Národy a kmeny kolem nich znázorňují různé náboženské principy - dobré národy ty principy, které jsou v souladu s pravdou, a zlé národy ty, které jsou v rozporu s pravdou. Existují dva špatné náboženské principy, na které se v průběhu času zvrhne každá církev: jeden, který ničí její dobro, a druhý, který překrucuje její pravdu. Náboženský princip, který ničí dobro církve, odvozuje svůj vznik z lásky k vládnutí, a ten, který překrucuje pravdu, vzniká z pýchy na vlastní inteligenci. Onen prvý princip, který vyvěrá z lásky k vládnutí, je ve Slovu míněn Babylónem, a onen druhý vycházející z pýchy na vlastní inteligenci se míní Pelišteou. Je známo, kdo jsou v dnešní době Babylónští, avšak neví se, kdo jsou Pelištejští. Pelištejci jsou ti, kteří mají víru, ale nemají lásku k bližnímu.

(50)

Že k Pelištejským patří ti, kteří věří, ale nemilují bližního, je zřejmé z různých poznámek o Pelištejských ve Slovu, jsou-li chápány duchovně - a také z popisů jejich bojů se služebníky Abraháma a Izáka (jak je zaznamenává Gn 21 a 24) a jejich válek se syny Izraele (jak uvádí kniha *Soudců*, knihy *Samuelovy* a *Královské*). Všechny války popsané ve Slovu totiž v duchovním smyslu obsahují a označují duchovní války. A protože se náboženství spočívající ve víře oddělené od lásky k bližnímu neustále snaží zmocnit církve, zůstávali Pelištejci v zemi Kanaán a často napadali syny Izraele.

(51)

Protože Pelištejci představovali ty, kteří mají víru oddělenou od lásky, nazývali se neobřezanými. Neobřezanými se přitom míní ti, kteří nemají duchovní lásku, mají tedy pouze lásku přírodní. Duchovní láska je láskou k bližnímu. Neobřezanými se nazývají proto, že obřezanými se míní lidé milující duchovní láskou. Že se Pelištejci nazývají neobřezaní, viz 1S 17,26.36; 2S 1,20 a na dalších místech.

(52)

Skutečnost, že Pelištejci představovali ty, jejichž víra byla oddělená od lásky k bližnímu, je zřejmá nejen z jejich válek se syny Izraele, ale i z mnoha dalších zmínek ve Slově - například ze zmínky o jejich modle Dagónovi a o hemeroidech a myších, kterými byli postiženi a zamořeni za to, že umístili schránu do svatyně své modly, a z dalších událostí, které se tehdy odehrály (o nichž hovoří 1S 5 a 6). Totéž je naznačeno vyprávěním o Goliášovi - Pelištejci, kterého zabil David (viz 1S 17). Modla Pelištejců Dagón vypadala totiž nahoře jako člověk a dole jako ryba, což je obrazem skutečnosti, že jejich náboženství se z hlediska víry jevílo jako duchovní, avšak pro naprostou nepřítomnost lásky bylo zcela přírodní. Hemeroidy, kterými byli postiženi, označovaly jejich nečisté lásky, a myši, kterými byli zamořeni, zpusťování jejich církve překrucováním pravdy. A Goliáš, kterého zabil David, představoval jejich pýchu na vlastní inteligenci.

(53)

Skutečnost, že Pelištejci představovali ty, jejichž víra byla oddělená od lásky k bližnímu, se ukazuje také v prorockých částech Slova, kde se o nich pojednává - například v následujícím verši: *Proti Pelištejcům: „Hle, od severu vystoupí vody a stanou se rozvodněným tokem. Zaplaví zemi se vším, co je na ní, město i ty, kdo v něm bydlí. Lidé budou úpět, kvílet bude každý, kdo obývá zemi. Hospodin přivede zhoubu na Pelištejce.“* (Jr 47,1.2.4)

Vody od severu jsou klamy z pekla; to, že se stanou rozvodněným tokem a zaplaví zemi se vším, co je na ní, znamená, že tyto klamy zahubí vše, co tvoří církev; výraz město i ty, kdo v něm bydlí, označuje zpusťování všeho, co tvoří její nauku; že lidé budou úpět a kvílet bude každý, kdo obývá zemi, označuje nedostatek všech pravd a dober v církvi. Výrokem Hospodin přivede zhoubu na Pelištejce se míní jejich záhuba. U Izajáše:

Neraduj se, celá Pelišteo, že je polámána hůl, která tě bije, neboť z hadího kořene vzejde bazilišek a jeho plodem bude létající ohnivý had. (Iz 14,29)

Výrok neraduj se, celá Pelišteo říká, aby se ti, jejichž víra je oddělená od lásky k bližnímu, neradovali, že tak zůstanou; z hadího kořene vzejde bazilišek znamená zničení veškeré jejich pravdy skrze pýchu na vlastní inteligenci; výrok jehož plodem bude létající ohnivý had označuje klamné argumenty povstávající ze zla proti pravdám a dobrům církve.

(54)

Že obřízka představovala očištění od zel tvořících čistě přírodní lásku, plyne z následujícího:

Obřežte svá srdce a odstraňte předkožku vašeho srdce, aby Mé rozhořčení nevyšlehlo pro vaše zlé skutky. (Jr 4,4)

Obřežte tedy svá neobřezaná srdce a už nezatvrzujte svou šíji. (Dt 10,16)

Obřezat svá srdce a odstranit předkožku srdce znamená očistit se od zel. Naopak neobřezaný označuje někoho, kdo není očistěn od zel čistě přírodní lásky, a kdo tedy nemiluje bližního. A protože neobřezaným je míněn ten, kdo má nečisté srdce, píše se:

Nikdo neobřezaného srdce a neobřezaného těla nevstoupí do Mé svatyně. (Ez 44,9)

Žádný neobřezanec nebude jíst na hodu Beránka. (Ex 12,48)

A že takový je odsouzen. (Ez 28,10; 31,18; 32,19)

(20)

Ti, jejichž víra je oddělená od lásky k bližnímu, se v knize Zjevení míní drakem

(55)

Výše jsme uvedli, že postupem času každá církev upadá do dvou obecně rozšířených náboženských stavů zla - jednoho plynoucího z lásky k vládnutí a druhého vznikajícího z pýchy na svou inteligenci; také jsem si řekli, že první je ve Slovu míněn a popsán Babylónem a druhý Pelišteou. Protože kniha *Zjevení* pojednává o stavu křesťanské církve, a to zejména v době jejího konce, pojednává obecně i jednotlivě o obou těchto náboženských principech. Náboženský princip označený jako Babylón popisují kapitoly 17-19, kde je nevěstkou sedící na šarlatové šelmě; a náboženský princip označený jako Pelištea se popisuje v kapitolách 12-13, kde je drakem a také šelmou, která se vynořila z moře, a šelmou, která vyvstala ze země.

Že tento náboženský princip označuje drak a jeho dvě šelmy, nemohlo být doposud známo, neboť ještě nebyl odkryt duchovní smysl Slova. Proto lidé nerozuměli ani knize *Zjevení*. Náboženský princip víry oddělené od lásky k bližnímu totiž převládl v křesťanském světě natolik, že nikdo nebyl schopen duchovní smysl Slova spatřit: každé špatné náboženské přesvědčení totiž zaslepuje oči.

(56)

Že náboženský princip víry oddělené od lásky k bližnímu je v knize *Zjevení* míněn a popsán drakem a jeho dvěma šelmami, to mi bylo nejenom řečeno z nebe, ale bylo mi to také ukázáno v duchovním světě, který se nachází pod nebem. Spatřil jsem tam ty, jejichž víra byla oddělena od lásky, jako velkého draka s ocasem nataženým k nebi; a další lidi stejného přesvědčení jsem tam viděl jednotlivě také jako draky. Takové podoby se v duchovním světě objevují díky souvztažnostem duchovních věcí s přírodními. Proto je také andělé nazývají lidmi draka. Je jich však mnoho druhů, někteří tvoří jeho hlavu, jiní jeho tělo a další jeho ohon. Ohon draka tvoří ti, kteří překroutili veškerou pravdu Slova - proto se v knize *Zjevení* píše, že drak svým ocasem smetl třetinu hvězd z nebe; *hvězdami nebe* se označují znalosti pravdy a *třetinou* se označuje vše.

(57)

Protože drakem se v knize *Zjevení* míní víra oddělená od lásky k bližnímu (což doposud nebylo známo a zůstalo skryto, neboť lidé neznali duchovní smysl Slova), nyní obecně vyložíme smysl toho, co se o drakovi píše ve 12 kapitole této knihy.

(58)

O drakovi se v kapitole 12 knihy *Zjevení* píše:

A ukázalo se veliké znamení na nebi: Žena oděná sluncem, s měsícem pod nohama a s korunou dvanácti hvězd kolem hlavy. Ta žena byla těhotná a křičela v bolestech, neboť přišla její hodina. Tu se ukázalo na nebi jiné znamení: Veliký rudý drak s deseti rohy a sedmi hlavami, a na každé hlavě měl královskou korunu. Ocasem smetl třetinu hvězd z nebe a svrhl je na zem.

A drak se postavil před tu ženu, aby pohltil její dítě, jakmile porodí. Ona porodila dítě, syna, který má železnou berlou pást všechny národy; ale dítě bylo přeneseno k Bohu a jeho trůnu. Žena pak uprchla na poušť, kde jí Bůh připravil útočiště, aby tam o ni bylo postaráno po tisíc dvě stě šedesát dní.

A strhla se bitva na nebi: Michael a jeho andělé se utkali s drakem. Drak i jeho andělé bojovali, ale nezvítězili, a nebylo již pro ně místa v nebi. Když drak viděl, že je svržen na zem, začal pronásledovat ženu, která porodila syna. Ale té ženě byla dána dvě mocná orlí křídla, aby mohla uletět na poušť do svého útočiště, kde ukryta před hadem byla živena čas a dva časy a polovinu času. A had za ni vychrlil ze chřtánu proud vody jako řeku, aby ji smetl. Ale země přispěla ženě na pomoc a pohltila tu řeku, kterou had vychrlil. Drak v hněvu vůči té ženě rozpoutal válku proti ostatnímu jejímu potomstvu, proti těm, kdo zachovávají příkázání Boží a drží se svědectví Ježíšova. (Zj 12, 1-8.13-17)

(59)

Výklad těchto veršů je následující: *Ukázalo se veliké znamení na nebi*: znamená zjevení od Pána týkající se budoucí církve, přijetí její nauky a toho, kým bude napadena. *Žena oděná sluncem, s měsícem pod nohama*: církev, která bude od Pána v lásce a víře. *S korunou dvanácti hvězd kolem hlavy*: moudrost a inteligence z Božských pravd u lidí této církve. Výraz *byla těhotná*: její rodící se nauka. *Že křičela v bolestech, neboť přišla její hodina*: odpor těch, jejichž víra je oddělena od lásky k bližnímu. *Tu se ukázalo na nebi jiné znamení*: další zjevení; *veliký rudý drak*: víra oddělená od lásky k bližnímu; že byl *rudý*: z lásky, která je čistě přírodní; *se sedmi hlavami*: špatné porozumění Slovu; *s deseti rohy*: moc díky velkému množství těch, kteří ji přijali. *Na každé hlavě měl královskou korunu*: překroucení pravd ze Slova; *ocasem smetl třetinu hvězd z nebe a svrhl je na zem*: zničení všech znalosti pravdy.

Drak se postavil před tu ženu, aby pohltil její dítě, jakmile porodí: jejich nenávist a touha zničit nauku této církve při jejím zrodu. *Ona porodila dítě, syna*: označuje nauku; *který má železnou berlou pást všechny národy*: bude přesvědčovat silou přírodní pravdy pocházející z pravdy duchovní. *Dítě bylo přeneseno k Bohu a jeho trůnu*: ochrana této nauky Pánem z nebe; *žena pak uprchla na poušť*: tato církev je jen s několika; *kde jí Bůh připravil útočiště*: její stav, aby se mezitím zajistilo, že se rozroste; *aby tam o ni bylo postaráno po tisíc dvě stě šedesát dní*: dokud se nerozroste na svůj určený stav. *A strhla se bitva na nebi: Michael a jeho andělé se utkali s drakem a drak i jeho andělé bojovali*: roztržka a boj těch, kteří mají víru oddělenou od lásky k bližnímu, s těmi, kdo vyznávají nauku o Pánu a životě lásky k bližnímu; *ale nezvítězili*: byli poraženi; *a nebylo již pro ně místa v nebi*: jejich svrhnutí.

Když drak viděl, že je svržen na zem, začal pronásledovat ženu, která porodila syna: ti, jejichž víra je oddělena od lásky k bližnímu, napadají církev kvůli její nauce. Ale té ženě byla dána dvě mocná orli křídla, aby mohla uletět na poušť do svého útočiště: rozvaha, dokud je tato církev pouze s několika; kde ukryta před hadem byla živena čas a dva časy a polovinu času: zatímco se církev rozrůstá na svůj určený stav. A had za ni vychrlil ze chřtánu proud vody jako řeku, aby ji smetl: jejich hojné argumentace postavené na klamech, aby tuto církev zničili. Ale země přispěla ženě na pomoc a pohltila tu řeku, kterou had vychrlil: jejich klamné argumentace samy od sebe padnou. Drak v hněvu vůči té ženě rozpoutal válku proti ostatnímu jejímu potomstvu: jejich trvalá nenávisť; proti těm, kdo zachovávají přikázání Boží a drží se svědectví Ježíšova: proti těm, kdo žijí život lásky k bližnímu a věří v Pána.

(60)

Další kapitola (Zjevení 13) pojednává o dvou šelmách draka - první byla spatřena, jak se vynořuje z moře, a druhá, jak vychází ze země. O první pojednávají verše 1-10, o druhé verše 11-18. Že jde o šelmy draka, je zřejmé z veršů 2, 4 a 11. Prvou šelmou se označuje víra oddělená od lásky k bližnímu ve smyslu přesvědčení přírodního člověka, druhá označuje víru oddělenou od lásky k bližnímu ve smyslu přesvědčení ze Slova neboli také překroucení pravdy.

Vysvětlení těchto veršů však přejdu (neboť se z nich odvíjí jejich vlastní argumentace, což by bylo příliš obšírné rozebírat), a vysvětlím pouze závěrečná slova:

Kdo má rozum, ať sečte číslice té šelmy. To číslo označuje člověka, a je to číslo šest set šedesát šest. (Zj 13,18)

Kdo má rozum, ať sečte číslice té šelmy: to znamená, že ti, kdo jsou osvětleni, mají zkoumat podstatu přesvědčení této víry přijaté ze Slova; to číslo označuje člověka; toto přesvědčení povstalo z vlastní inteligence člověka; a je to číslo šest set šedesát šest: veškerá pravda Slova byla překroucena.

(21)

O těch, jejichž víra je oddělena od lásky k bližnímu, se u Daniela a u Matouše mluví jako o kozlech

(61)

Skutečnost, že kozlem či kozly se v 18. kapitole u Daniela a 25. kapitole u Matouše míní ti, jejichž víra je oddělena od lásky k bližnímu, je zřejmá z toho, že tam jsou postaveni do protikladu s beranem a ovci, kterými se míní lidé milující své bližní. Pán se ve Slovu nazývá pastýřem, církev ovčincem a lidé církve souhrnně stádem a jednotlivě ovci. A protože ovce jsou ti, kdo milují bližní, kozlové jsou ti, kteří je nemilují.

(62)

Nyní ukážeme, že kozly se míní ti, jejichž víra je oddělená od lásky k bližnímu:

I. Ze zkušenosti v duchovním světě.

II. Ze zkušenosti posledního soudu u těch, na kterých byl vykonán.

III. Z popisu boje mezi beranem a kozlem u *Daniela*.

IV. A nakonec z toho, že ti, o kterých píše Matouš, zanedbávají lásku k bližnímu.

(63)

I. Ti, jejichž víra je oddělena od lásky k bližnímu, jsou ve Slovu označeni jako kozli; ze zkušenosti v duchovním světě.

V duchovním světě vypadá vše tak jako ve světě přírodním. K vidění tam jsou domy a paláce, parky a zahrady a v nich všechny druhy stromů; a také pole a louky, prostranství a místa porostlá zelení, stáda a hejna zvířat - vše se natolik podobá naší krajině, že mezi nimi není jiný rozdíl než ten, že zatímco zde je vše přírodního původu, tam je vše původu duchovního. Andělé, kteří jsou duchovními bytostmi, proto vidí vše, co je duchovního původu, podobně jako lidé vidí to, co pochází z přírody.

Vše, co se objevuje v duchovním světě, jsou souvztažnosti s pohnutkami andělů a duchů. Proto také všichni, které vzněcuje dobro a pravda a kteří jsou proto moudří a inteligentní, žijí v nádherných palácích obklopených parky plnými stromů (jež jsou příslušnými souvztažnostmi), kolem kterých jsou pole a prostranství s polehávajícími stády (což jsou zdání).

Avšak kolem těch, které vzněcuje zlo, se nalézají opačné souvztažnosti. Jsou buď v pekle, zavřeni v káznících bez oken, v nichž je však přesto světlo pocházející z jakéhosi iluzorního plamene, nebo jsou na poušti a tam žijí v chatrčích, kolem kterých je jen pustina s hady, ještěry, sovami a mnoha dalšími stvořeními souvztažnými s jejich zly.

Mezi nebem a peklem je prostřední oblast, již je duchovní svět. Tam přichází každý člověk bezprostředně po smrti. Lidé tam spolu jednají podobně jako na zemi, a také tam je vše, co se objeví, nějakou souvztažností. I tam se objevují zahrady, hájky, lesy se stromy a keři a prostranství s květinami a trávou, a také různé druhy zvířat, jejich mírné druhy i šelmy, vše podle souvztažností s pohnutkami duchů.

Často jsem tam viděl ovce a kozly a jejich vzájemné boje, tak jak jsou popsány u *Daniela* 8. Viděl jsem tam kozly, jejichž rohy byly ohnuty dopředu a dozadu, jak jimi zuřivě napadali ovce. Viděl jsem kozly se dvěma velkými rohy, kterými prudce trkali do ovcí. Když jsem se podíval, co to znamená, spatřil jsem nějaké duchy, jak spolu diskutují o víře a lásce k bližnímu. Vyplynulo z toho, že víra oddělená od lásky se jevila jako kozli, a láska, která je zdrojem víry, se jevila jako ovce. Protože jsem takové scény pozoroval často, s jistotou jsem poznal, že ti, kteří mají viru oddělenou od lásky k bližnímu, se ve Slovu nazývají kozly.

(64)

II. Ti, jejichž víra je oddělena od lásky k bližnímu, jsou ve Slovu označeni jako kozli; ze zkušenosti z posledního soudu u těch, na kterých byl vykonán.

Poslední soud byl vykonán na těch, kteří vyznávali vnější morálku a uvnitř nebyli vůbec nebo jen málo duchovní. Ti, kteří byli zlí zevně stejně jako uvnitř, byli svrženi do pekla již dávno před posledním soudem; a ti, kteří byli zevně stejně jako zevnitř duchovní, byli již dlouho před ním pozvednuti do nebe. Poslední soud se totiž nekonal na těch, kteří byli v pekle, ani na těch, kteří byli v nebi, ale na těch, kdo byli uprostřed mezi nebem a peklem a kteří si tam pro sebe vytvořili imaginární nebe. Že poslední soud byl vykonán pouze nad nimi,

lze spatřit ve spise *O posledním soudu* v odst. 59 a 70 a bude ještě ukázáno v díle *Pokračování posledního soudu* (odst. 16-19) příkladem tohoto soudu na příslušnících reformované církve; z nich ti, kteří měli víru oddělenou od lásky k bližnímu nejen ve svém učení, ale i ve svém životě, byli svrženi do pekla, zatímco ti, kteří vyznávali stejnou víru pouze jako nauku, avšak v životě milovali bližního, byli pozdviženi do nebe. Z toho vysvítá, že kozly a ovce se u Matouše 25, kde Pán pojednává o posledním soudu, mini právě tyto skupiny lidí.

(65)

III. Ti, jejichž víra je oddělena od lásky k bližnímu, jsou ve Slovu označení jako kozli; z popisu bojů mezi beranem a kozlem u Daniela.

Vše v knize *Danielově*, stejně jako celé Písmo svaté, pojednává v duchovním smyslu o věcech nebe a církve. To je vysvětleno v nauce pro nový Jeruzalém *O Písmu svatém*, odst. 5-26. Totéž proto platí i pro to, co se u *Daniela* praví o zápase mezi beranem a kozlem:

Viděl jsem ve vidění berana, který měl dva rohy, větší však vyrostl jako poslední. Viděl jsem, jak rohem trká směrem na západ, na sever a na jih, a jak se rozmohl. Pak jsem pozoroval, jak ze západu přicházel kozel na celou zemi, a měl mezi očima roh. Přiběhl k dvourohému beranovi silně rozzuřen, zlomil mu oba rohy, povalil ho na zem a rozšlapal. Avšak velký roh kozla se zlomil a místo něho vyrostly čtyři rohy. Z jednoho z nich vyrazil jeden maličký roh, který se velmi rozmáhal na jih a na východ i k nádherné zemi, a dokonce až k nebeskému zástupu. Srazil na zem část toho zástupu a hvězd a rozšlapal je. Vypjal se dokonce až k vládci toho zástupu, od něhož byla odřata každodenní oběť a příbytek jeho svatyně byl svržen, neboť srazil na zem pravdu. A slyšel jsem, jak jeden svatý mluví: „Jak dlouho bude toto vidění o každodenní oběti a porušení, které pustoší a dovoluje šlapat po svatyni i zástupu?“ A řekl: „Až do večera a jitra, tehdy dojde svatyně spravedlnosti.“ (Da 8,2-14)

(66)

Je zcela zřejmé, že toto vidění předpovídá budoucí stavy církve, neboť se praví, že *od vládce zástupů byla odřata každodenní oběť, že byl svržen příbytek jeho svatyně a že kozel srazil na zem pravdu*. Kromě toho jeden svatý řekl: Jak dlouho bude toto vidění o každodenní oběti a porušení, které pustoší a dovoluje šlapat po svatyni i zástupu ?" A odpověď zněla: „Až do večera a jitra, tehdy dojde svatyně spravedlnosti." Večerem se miní konec církve, až bude existovat nová církev. Králové Médie a Persie, o kterých se hovoří v téže kapitole, označují totéž co beran, a král Řecka označuje totéž co kozel. Jména králů, národů a kmenů, o nichž se zmiňuje Slovo, totiž označují nebeské a církevní skutečnosti.

(67)

Výklad těchto veršů je následující: *Beran, který měl dva rohy, větší však vyrostl jako poslední*: zde se označují ti, kteří jsou ve víře pramenící z lásky k bližnímu. *Že rohem trkal směrem na západ, na sever a na jih*: označuje rozptylování zel a klamů. *Že se rozmohl*: označuje vzrůst. *Kozel přicházející ze západu na celou zemi*: označuje ty, kteří mají víru oddělenou od lásky k bližnímu a jejich napadení církve; *západ* je zlo přírodního člověka. *Že měl mezi očima roh*: vlastní inteligence. *Že přiběhl k dvourohému beranovi silně rozzuřen*: lité napadení lásky k bližnímu a víry pramenící z této lásky. *Že mu zlomil oba rohy, povalil ho na zem a rozšlapal ho*: úplné rozptýlení lásky k bližnímu a víry - kdo rozptyluje jedno, rozptyluje i druhé, protože obojí tvoří jeden celek. *Že se velký roh kozla zlomil*: žádná inteligence nebyla znát. *Že místo něho vyrostly čtyři rohy*: použití literárního smyslu Slova k přesvědčování. *Že z jednoho z nich vyrazil jeden maličký roh*: argumentace, že nikdo není sám ze sebe schopen

naplnit zákon a konat dobro. *Že se ten roh velmi vzcháhal na jih a na východ i k nádherné zemi: že skrze ni povstali proti celé církvi; až k nebeskému zástupu, a že srazil na zem část toho zástupu a hvězd a rozšlapal je: zničení všech poznatků dobra a pravdy, které tvoří lásku k bližnímu a viru. Že se vypjal dokonce až k vládci toho zástupu, od něhož byla odňata každodenní oběť a příbytek jeho svatyně: tím byla zcela vypleněna veškerá bohoslužba Pána a Jeho církve. Že srazil na zem pravdu: že byla překroucena pravda Slova. Do večera a jitra, kdy svatyně dojde spravedlnosti: konec oné církve a začátek nové.*

(68)

IV. *Ti, jejichž víra je oddělena od lásky k bližnímu, jsou označeni jako kozli - z toho, že se Matouš zmiňuje o těch, kteří zanedbávají lásku k bližnímu.*

Že kozly a ovce se u Matouše 25,31-46 míní titíž lidé jako ti, kteří se míní kozlem a beranem u Daniela 8, vysvětluje z toho, že ovce jsou vypočteny skutky lásky k bližnímu a je řečeno, že je činily, a tytéž skutky lásky k bližnímu jsou vypočteny kozlům a je řečeno, že je nečinili, a proto jsou odsouzeni. Skutky zanedbávají ti, jejichž víra je oddělená od lásky, neboť popírají, že by obsahovaly cokoli, co přispívá ke spasení či se týká církve. A když je takto odložena láska k bližnímu tvořená skutky, padá i víra, neboť ta vzniká z lásky. A kde není láska ani víra, tam je odsouzení. Kdyby se zde kozly minilo veškeré zlo, nevypočítávaly by se skutky lásky k bližnímu, které nečinili, ale zla, která spáchali. Titíž lidé se míní kozly u Zachariáše:

Můj hněv plane proti pastýřům, zakročím proti kozlům. (Za 10,3)

A u Ezechiela:

Hle, já vykonám soud mezi dobyt看em a dobyt看em, mezi berany a kozly. Což je vám málo vypást nejlepší pastvu ? Proč zbytek pastvy zašlapáváte nohama ? Odstrkujete všechny neduživé ovce svými rohy, takže jste je rozptýlili. Proto zachráním své ovce a nikdo je už nebude loupit. (Ez 34,17.18.21.22)

(22)

Víra oddělená od lásky k bližnímu ničí církev a vše, co ji tvoří

(69)

Víra oddělená od lásky k bližnímu není žádná víra, neboť láska k bližnímu je životem víry, její duší a jsoucнем. A kde pro nepřítomnost lásky není žádná víra, tam není ani žádná církev. Proto Pán praví:

Nalezne Syn člověka víru na zemi, až přijde ? (L 18,8)

(70)

Několikrát jsem vyslechl rozhovor kozlů a ovci o tom, zda ti, kdo se utvrdili ve víře oddělené od lásky k bližnímu, vlastní nějakou pravdu. A protože kozlové tvrdili, že vlastní spoustu pravdy, dali při přezkoumat. Tehdy byli kozlové otázaní:

„Víte, co to je láska, láska k bližnímu a dobro ?“

Protože však právě tyto hodnoty v sobě oddělili, mohli říci jen to, že nevědí. Pak byli otázáni:

„Co je to hřích, pokání a odpuštění hříchů ?“

„Těm, kteří byli ospravedlněni skrze víru, byli hříchy odpuštěny, takže se již neobjevují.“

Bylo jim však řečeno, že to není pravda. Pak byli otázáni:

„Co to je znovuzrození ?“

„Znovuzrození je buď křest nebo odpuštění hříchů skrze víru.“

Znovu jim bylo řečeno, že to není pravda. Pak dostali otázku:

„Co to je duchovní člověk ?“

„Je to člověk, který byl ospravedlněn vírou našeho vyznání.“

Znovu však uslyšeli, že to není pravda.

Pak byli otázáni na vykoupení, na sjednocení Otce a Pána a na jedinstvo Boha. Avšak ani na tuto, ani na spoustu dalších otázek nedokázali odpovědět správně.

Když byly otázky položeny a odpovědi vyslechnuty, byla celá pře posouzena a rozsudek zněl, že ti, kteří se utvrdili ve víře oddělené od lásky k bližnímu, nevlastní žádnou pravdu.

(71)

Že je tomu opravdu tak, tomu tito lidé za svého života ve světě nemohou uvěřit. Ti, kteří žijí ve lži, totiž vidí ve lžích pravdy a myslí si, že není důležité vědět víc, než co jim ukládá víra. Jejich víra je navíc oddělená od intelektu, protože je slepá - proto po ničem nepátrají. Tyto otázky lze navíc zkoumat pouze ze Slova osvětleným rozumem. Oni však pravdy, které Slovo obsahuje, převrací na klamy tím, že myslí na víru tam, kde vidí slovo láska, pokání, odpuštění hříchů a mnohé další výrazy vztahující se k činům.

(72)

Takoví jsou ovšem jen ti, kteří se ve víře samotné utvrdili naukou i životem - ne však ti, kteří slyšali a uvěřili, že je spasí víra samotná, a přesto se vyhýbali zlům jako hříchům.

(23)

POZNÁMKY

O Pánu

1. Přestože v překladech biblických veršů citujeme jméno Hospodin, ve vlastním textu je užíváno jméno používané Swedenborgem, tedy Jehovah.

2. *Ekumenický překlad pro „navštívit“ zde i dále: „ztrestat“.*
3. *Ekumenický překlad: v onen se bude říkat.*
4. *Ekumenický překlad: v onen den zpívejte o vinici, jež dává šumivé víno.*
5. *Ekumenický překlad: změním úděl.*
6. *Ekumenický překlad: naplňuje se tvůj úděl.*
7. *Ekumenický překlad: úděl se naplnil.*
8. *Ekumenický překlad: od Všemohoucího.*
9. *Ekumenický překlad: den, který vyhlíželi tvoji proroci.*
10. *Ekumenický překlad: v tento čas... Bůh přichází.*
11. *Ekumenický překlad: vás.*
12. *Ekumenický překlad: slepotou.*
13. *Ekumenický překlad: kramáře.*
14. *Ekumenický překlad: věrnost.*
15. *Ekumenický překlad: Pošlete beránka Vládci země ze Sély pouští na horu sijónské dcery. Trůn bude upevněn...*
16. *Ekumenický překlad: a bude prozíravý.*
17. *Ekumenický překlad: posla.*
18. *Ekumenický překlad: k pomazanému vévodovi,*
19. *Ekumenický překlad: o ni.*
20. *Ekumenický překlad: našli jsme ji na Jaarských polích.*
21. *V češtině vydalo v roce 2003 nakladatelství Onyx pod názvem Nebeské město.*
22. *Ekumenický překlad: šťáva z nich.*
23. *Ekumenický překlad: jejich mizu nechal jsem stékat k zemi.*
24. *Ekumenický překlad: jeho nejlepší.*
25. *Ekumenický překlad: Byl mu dán hrob se svévolníky, s boháčem smrt našel.*
26. *Překlady Bible uvádějí, že tato slova pronesl Pilát.*
27. *Podle Swedenborga: Ježíš.*
28. *Ekumenický překlad: narodí se nám dítě, bude nám dán syn.*
29. *Ekumenický překlad: Hospodin zástupů.*
30. *Ekumenický překlad: nezachovává je.*
31. *Ekumenický překlad: Bůh poslal svého Syna.*
32. *Ekumenický překlad: slávu svou nikomu nedám.*

33. „*Divinum Ipsius a Quo*“, doslova Jeho Božství od Něhož“, tedy Božství, které je zdrojem.

34. Ekumenický překlad: *kdo je od Boha.*

35. Ekumenický překlad: *jejich mízu jsem nechal stékat k zemi.*

36. Ekumenický překlad: *vchody věčné.*

37. Ekumenický překlad: *Co to ode mne žádáš ?*

38. Ekumenický překlad: *v Duchu svatém.*

39. Ekumenický překlad: *Uprostřed vás stojí ten, který přichází za mnou.*

40. Ekumenický překlad: *Bůh.*

41. Ekumenický překlad: výraz „*který máš přijít*“ je vynechán.

42. Ekumenický překlad: *slyšeli jsme o ní v Efratě.*

43. Ekumenický překlad: *shromáždění svatých velebí tvou věrnost.*

44. Ekumenický překlad: *ke svým věrným.*

45. Ekumenický překlad: „*Mistře, co dobrého mám dělat...?*“ „*Proč se mě ptáš na dobré ?*“
Jediný je dobrý !“

46. *Divinum ex Quo*, doslova Božství z Něhož.

47. *Divinum per Quod*, doslova Božství, Jehož prostřednictvím.

48. Přestože toto pojednání nikdy samostatně nevyšlo, o těchto předmětech pojednává první kapitola Právěho křesťanského náboženství.

49. Ekumenický překlad: *odejmeš jim dech.*

50. Ekumenický překlad: *dech, který zavane a už se nevrací.*

51. Ekumenický překlad: *se všemi dovednými řemeslníky, které jsem naplnil duchem moudrosti.*

52. Ekumenický překlad: *co vám vstoupilo na mysl.*

53. Ekumenický překlad: *duchem podvodu.*

54. Ekumenický překlad: *váš dech je oheň a pozře vás.*

55. Ekumenický překlad: *svůj dech.*

56. Ekumenický překlad: *Což on neučinil člověka jednoho a nedal mu částku ducha ?*

57. Ekumenický překlad: *stvořitel větru.*

58. Ekumenický překlad: *ducha milosti.*

59. Ekumenický překlad: *přebývám i s tím, jenž je zdeptaný...*

60. Ekumenický překlad: *kterou Hospodinův vítr žene vpřed.*

61. Ekumenický překlad: *pokorným.*

62. *Podstata: substantia, jsoucno: essentia.*

63. Psáno v roce 1763.

64. Ekumenický překlad: krásný.

65. Poznámka autora: Že se městem ve Slovu označuje nauka církve a náboženství, viz Nebeská tajemství, odstavec 402, 2449, 2943, 3216, 4492, 4493. Že městskou branou se označuje nauka, která uvádí do církve, viz odst. 2943, 4477, 4478. Že proto starší sedávali v bráně města a soudili tam, viz tamtéž. Že výraz vyjít z brány značí uchýlit se od nauky, viz odst. 4492, 4493. Že se v nebi zobrazují města a paláce, když andělé rozmlouvají o předmětech nauky, viz odst. 3216 tamtéž.

66. Ekumenický překlad: láskou umlká.

67. Ekumenický překlad: navráceni.

68. Ekumenický překlad: zákon.

O víře:

1. Víra závislá na autoritě toho, kdo ji vytvořil.

2. Jsoucno a forma (essentia et forma): klasické filozofické termíny související s metafyzikou Platóna a Aristotela - tedy s otázkou, zda za nestálou proměnlivostí jevů tohoto světa stojí nějaké stálé, neproměnné jsoucno. Podle Aristotela jsoucno (bytnost, podstata, esence) bytuje ve věci samé jako její vnitřní důvod, určující její bytí: dělá věc tím, čím je. Swedenborg zde očividně naznačuje stejný vztah, jaký vyjadřuje Aristotelova dvojice pojmů forma a látka. Všude ve vesmíru, učil Aristoteles, nalézáme látku a formu, jež jsou věčné a nikdy nemohou být od sebe odděleny. Látka sama o sobě nemá žádnou skutečnost, avšak forma jí ke skutečnosti dopomáhá.

3. Divino a quo, doslova Božství od Něhož.

OBSAH

O Pánu

(1)	Celé Písmo svaté pojednává o Pánu; Pán je Slovo.....	3
(2)	Výrok, že Pán naplnil celý Zákon, znamená, že naplnil celé Slovo.....	13
(3)	Pán přišel na svět, aby si podřídil pekla a oslavil lidství. Utrpení na kříži bylo posledním bojem, jímž završil Své vítězství nad pekly a plně oslavil Své lidství.....	16
(4)	Pán svým utrpením na kříži neodstranil hříchy, ale snášel je.....	19
(5)	Připočtení zásluh Pána není nic jiného než odpuštění hříchů po pokání.....	23
(6)	Pán se nazývá Synem Božím, mluví-li se o Jeho Božském lidství, a Synem člověka, mluví-li se o Něk jako o Slovu.....	24
(7)	Z Božství, jež bylo v Něk, Pán učinil Božským Své lidství, a tak se stal jedním s Otcem.....	30
(8)	Pán je Bůh, od Něhož pochází Slovo a o Někž Slovo pojednává.....	40
(9)	Bůh je jeden, a tímto Bohem je Pán.....	46
(10)	Duch svatý je Božství, které plyne z Pána, a to je Pán sám.....	48
(11)	Athanasijské vyznání víry souhlasí s pravdou, pokud se Trojicí Osob rozumí Trojice Osoby existující v Pánu.....	56
(12)	Novým Jeruzalémem v knize <i>Zjevení</i> se rozumí nová církev.....	60

O víře:

(13)	Víra je vnitřní poznání pravdy.....	64
(14)	Vnitřně poznávat pravdu, tedy mít víru, nemůže nikdo jiný než ten, kdo miluje svého bližního.....	66
(15)	Nemiluje-li člověk bližního, jeho znalosti pravdy a dobra nejsou součástí víry. Tvoří však zásobárnu, z níž se může víra z lásky k bližnímu vytvořit.....	69
(16)	Křesťanská víra v obecném pojetí.....	72
(17)	Dnešní víra v obecném pojetí.....	72
(18)	Jaká je podstata víry oddělené od lásky k bližnímu.....	75

(19)	Ti, jejichž víra je oddělená od lásky k bližnímu, jsou ve Slovu zobrazeni jako Pelištejští.....	76
(20)	Ti, jejichž víra je oddělená od lásky k bližnímu, se v knize <i>Zjevení</i> míní drakem.....	78
(21)	O těch, jejichž víra je oddělena od lásky k bližnímu, se u <i>Daniela</i> a u <i>Matouše</i> mluví jako o kozlech.....	80
(22)	Víra oddělená od lásky k bližnímu ničí církve a vše, co ji tvoří.....	83
(23)	POZNÁMKY O Pánu, O víře.....	87
(24)	OBSAH O Pánu, O víře.....	88

DALŠÍ PUBLIKACE K PRODEJI

O životě a lásce, E. Swedenborg. 163 str., 130 Kč

O Pánu a o víře, E. Swedenborg. 170 str. 130 Kč

O Písmu svatém, E. Swedenborg. 105 str., 100 Kč

Uvedená díla dokončují soubor Swedenborgových „nauk“ na jednotlivá témata. Vydání: rok 2004.

Příběhy z duchovního světa, E. Swedenborg. Soubor příběhů, kterými autor prokládal některé své teologické spisy - nalezneme je zejména v knihách Manželská láska, Zjevená apokalypsa a Pravé křesťanské náboženství. Příběhy zaznamenávají Swedenborgovy vlastní zážitky z jeho putování světem duchů, nebesy a pekly. Autor těmito světy nejenom procházel, ale také rozmlouval s jejich obyvateli a vše pozorně sledoval a hodnotil; přináší nám tak ojedinělé svědectví ze světa za hranicemi naší běžné zkušenosti. 450 str., ilustrace, cena 200Kč

Nebeské město, E. Swedenborg. Překlad díla Nový Jeruzalém a jeho nebeská nauka (dle slyšeného z nebe), jde o jednu z méně rozsáhlých Swedenborgových prací, jež shrnuje třiatdvacet nauk obsáhleji rozvinutých v jeho ostatních dílech. Kniha má sedm částí, z nichž čtyři se zabývají člověkem a jeho duchovní podstatou, životem a vývojem a zbývající tři dalšími tématy jako život po smrti, náboženství, Bible, prozřetelnost a Pán; skýtá tak užitečný a celistvý průřez náboženským a filozofickým učením autora. Vydalo nakl. Onyx, 100 str., cena 100Kč

Styk duše s tělem a O bílém koni v Apokalypse, E. Swedenborg. Dvě kratší pojednání. Ve Styku duše s tělem se autor zabývá odvěkou filozofickou otázkou vzájemného působení duše a těla. Je zastáncem duchovního vlivu, který je založen na řádu a jeho zákonech. Spis O bílém koni v Apokalypse dokazuje, že za doslovným zněním Bible se skrývá vnitřní, symbolický význam. 80 str., brož., cena 100Kč

Manželská láska, E. Swedenborg. V tomto pojednání o lásce Swedenborg učí, že pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou trvají dále po smrti a že manželství existuje i v nebi. Na zemi uzavřená manželství, která nejsou opravdová, však nepokračují. Ty dvojice, které patří k sobě, spolu zůstanou, ostatní se rozejdou po svých vlastních cestách. Opakem manželské lásky je láska smilná, v níž partner není předmětem lásky, nýbrž pouhým nástrojem k dosahování požitků. Autor hovoří o dalších tématech, jako je původ této lásky, důvody rozvodů aj. Zkrácené vydání, 166 str., 130Kč

Tajemství víry, E. Swedenborg. Úryvky z šesti stěžejních Swedenborgových děl: Pravé křesťanské náboženství, Nebeská tajemství, Božská láska a moudrost, Božská prozřetelnost, Manželská láska a Nebe a peklo. 99 str., 100 Kč

Hledání smyslu, L. Máchová. Drobná knížka hovoří o podstatě Swedenborgova učení a hledá odpovědi na otázky, které si lidé kladou o Bohu, smyslu své existence ap. 86 str., 50 Kč

Pohledy do tajemství Bible, J. S. Mařík. Kniha přibližuje čtenáři vnitřní smysl Bible. Autor v 770 heslech postihuje ve zkratce nejen význam obecně známých biblických citátů, ale zvláště ta místa, jež se neinformovanému čtenáři mohou zdát z hlediska exaktního poznání rozporná. 546 str., 200 Kč

Život Emanuela Swedenborga. Brožura seznamuje se základními životopisnými údaji i s vědeckou a politickou kariérou švédského teologa. Stručně charakterizuje jeho teologické knihy. 31 str., 6 čb. obr., 25 Kč

Arcana. časopis inspirovaný myšlenkami E. Swedenborga. Ročník 2000 až 2002: doprodejová cena 100 Kč za 3 kompletní ročníky (celkem 12 čísel). *Další ročníky, předplatné: 80Kč (vychází již jen 2x do roka). 40 str. A5, čb*

Emanuel Swedenborg
O Pánu a víře

Tituly původních vydání:

Doctrina Novae Hierosolymae de Domino

Doctrina Novae Hierosolymae de Fide poprvé vydáno 1763, Amsterdam

Přes 7000 stran a 3000 obrázků o Vesmírných lidech najdete na internetu:

www.vesmirni-lide.cz

www.vesmirnilide.cz

www.andele-svetla.cz

www.andelesvetla.cz

www.universe-people.cz

www.universe-people.com

www.cosmic-people.com

www.angels-light.org

www.angels-heaven.org

www.ashtar-sheran.org

www.himmels-engel.de

www.angeles-luz.es

www.angely-sveta.ru

www.anges-lumiere.eu

www.angelo-luce.it

www.anioly-nieba.pl

www.feny-angyalai.hu

www.anjos-ceu.eu

www.angeli-raja.eu

13.7.2005

IVO A. BENDA

Info o Swedenborgovi:

www.swedenborg.cz